

ALAVUS

TILINPÄÄTÖS 2016

1. TOIMINTAKERTOMUS	5
1.1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa.....	5
1.1.1. Kaupunginjohtajan katsaus.....	5
1.1.2. Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	7
1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	10
1.1.4. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa.....	11
1.1.5. Kaupungin henkilöstö.....	12
1.1.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	12
1.1.7. Ympäristötekijät	14
1.2. Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä	15
1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	16
1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	16
1.3.2. Toiminnan rahoitus	18
1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset.....	21
1.5. Kokonaistulot ja kokonaismenot.....	24
1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	25
1.6.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä.....	25
1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus.....	25
1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	25
1.6.4. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	26
1.6.5. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	27
1.7. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	31
1.7.1. Tilikauden tuloksen käsittely	31
1.7.2. Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	31
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	32
2.1. Tavoitteiden toteutuminen	32
HALLINTO- JA KEHITYSPALVELUT.....	32
Kaupunginvaltuusto (hallintopäällikkö).....	32
Kaupunginhallitus (kaupunginjohtaja)	33
Hallintopalvelut (kehitysjohtaja).....	35
Talouspalvelut (talouspäällikkö)	37
Elinkeinopalvelut (kehittämispäällikkö)	39
Sote-palvelut (kehitysjohtaja).....	41
Maaseutupalvelut (maaseutupäällikkö)	43
Lomituspalvelut (lomituspalvelupäällikkö)	45
SIVISTYSPALVELUT	48
Sivistyspalvelujen hallinto (sivistysjohtaja).....	48
Varhaiskasvatus (päivähoidon johtaja).....	50
Perusopetus (sivistysjohtaja).....	54
Lukio-opetus (lukion rehtori)	56
Lakeudenportin kansalaisopisto (kansalaisopiston rehtori).....	58
Kirjasto (kirjastotoimenjohtaja)	62
Vapaa-aikapalvelut (kansalaisopistonrehtori).....	65
TEKNISET PALVELUT	69
Tekninen hallinto (tekninen johtaja)	69
Yhdyskuntatekniset palvelut (kunnallistekniikan päällikkö).....	70
Vesihuoltolaitos (laitospäällikkö).....	73
Tilapalvelu (kiinteistöpäällikkö).....	77
Ruoka- ja siivouspalvelut (palvelupäällikkö)	78
Ympäristöpalvelut (maankäyttöinsinööri)	81

KAUPUNGIN KONSERNIIN KUULUVAT TYTÄRHTIÖT.....	84
Asuntotoimen yhtiöt.....	84
Elinkeinotoimen yhtiöt.....	86
A – Pesu Oy.....	89
Alavuden Jäähalli Oy.....	91
Alavuden Lämpö Oy.....	93
2.2. Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	96
2.2.1. Käyttötalouden toteutuminen.....	96
2.2.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen	98
2.2.3. Investointien toteutuminen	99
2.2.4. Rahoitusosan toteutuminen.....	102
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	103
3.1. Tuloslaskelma	103
3.2. Rahoituslaskelma	104
3.3. Tase	105
3.4. Konsernilaskelmat	106
3.4.1. Konsernituloslaskelma.....	106
3.4.2. Konsernin rahoituslaskelma.....	107
3.4.3. Konsernitase.....	108
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	109
4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	109
4.1.1. Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	109
4.1.2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	109
4.3. Tasetta koskevat liitetiedot	113
4.3.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	113
4.3.2. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	118
4.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	120
4.5. Henkilöstöä ja tilintarkastajien palkkioita koskevat liitetiedot	121
5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET.....	122
5.1 Alavuden kaupungin vesihuoltolaitos.....	122
5.1.1. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus.....	122
5.1.2. Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma	124
5.1.3. Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma	125
5.1.3. Vesihuoltolaitoksen tase.....	126
6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	128
6.1. Tilinpäätöksen allekirjoitus	128
5.2. Tilinpäätösmerkintä.....	129
7. LUETTELOT JA SELVITYKSET	130
7.1. Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista	130
7.2. Selvitys kirjanpidon säilytyksestä	130
7.3. Tunnuslukujen laskentakaavat	130

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1. Kaupunginjohtajan katsaus

Sote-yhteisyritys turvaa taloutta ja palveluja

Alavuden kaupunginvaltuuston 16.2.2015 tekemä päätös sote-yhteisyrityksen perustamisesta on merkittävydeltään lähes kuntaliitospäätöksen luokkaa. Vuosi 2016 oli Alavuden ja Ähtärin kaupunkien, Kuortaneen ja Soinin kuntien sekä Pihlajalinna Oy:n perustaman Kuusiolinna Terveys Oy:n ensimmäinen toimintavuosi. Kuusiolinna Terveys Oy vastaa kokonaisuudessaan alueen sote-palveluiden tuottamisesta. Kuusioikuntien sosiaali- ja terveystyöntekijät puolestaan vastaa sote-palveluiden järjestämisestä, valvonnasta ja toimialan viranomaistehtävistä.

Tehty sote-ratkaisu vaikutti oleellisesti siihen, että Alavuden kaupunki saavutti hyvän taloudellisen tuloksen vuodelta 2016. Vuoden 2016 sote-menot olivat sopimuksen mukaisesti vuoden 2015 tasoa. Koska myös asukkailta saatu palaute sote-palveluista on ollut pääosin positiivista voidaan ainakin tämän ensimmäisen toimintavuoden perusteella pitää tehtyä ratkaisua oikeana.

Panostuksia viihtyvyyteen ja elinvoimaan

Alavuden keskustan viihtyvyyden ja vetovoiman lisäämiseksi Alavuden kaupunki käynnisti yhteistyössä Alavuden Kehitys Oy:n kanssa kehittämishankkeen ”Rantojen virkistyskäytön lisääminen osana Alavuden kaupunkikeskustan kehittämistä”. Hankkeen toteuttamiseksi on saatu Leader- rahoitusta ja kokonaisrahoitukseen tarvitaan myös merkittävä määrä talkootyötä. Tämä kehittämishanke poikii myös uusia investointihankkeita, joilla viihtyvyyttä ja vesistöjen virkistyskäyttöä edelleen lisätään

Kaupungin tulevaa kehitystä varmistaa osaltaan merkittävät maanostot Tuurista Aspinmäentien ja Töysänjoen varresta. Suuri osa hankituista maa-alueista on jo myyty edelleen yritystoiminnan tarpeisiin. Kaupungin omistukseen jäänyt osa liittyy kiinteästi kaupungin aiemmin hankkimaan Toppilan alueeseen.

Suuri, yli 4 miljoonan euron kehitysinvestointi on Alavuden Lämpö Oy:n toteuttama Tuurin lämpökeskus ja lämpöverkosto. Investointi valmistuu ja saadaan käyttöön keväällä 2017. Investoinnin ansiosta hiilidioksidipäästöt laskevat merkittävästi kun öljylämmityksestä siirrytään käyttämään puuhaketta ja turvetta ja näiltä osin myös raha jää paikallistalouteen.

Alavuden kehittämisohjelmassa markkinointi on nostettu yhdeksi keinoksi, jolla kaupungin elinvoimaa ylläpidetään ja kehitetään. Markkinointiin on vuonna 2016 panostettu mm. Tropiikki- ja Viljapelto-lyhytelokuvien ja Homma hoidetaan -yritysvideon muodossa. Markkinointikampanjan ansiosta esim. Visitalavus.fi sivustolla oli heinäkuussa 2016 yli 8 000 kävijää kun vastaava luku vuotta aiemmin oli 800. Alavutelaisista ihmisistä, ilmiöistä ja elämänmenosta on puolestaan vuodesta 2014 lähtien kerrottu kahdesti vuodessa ilmestyvässä Alavus-kaupunkilehdessä. Saadun palautteen perusteella lehti on kiinnostanut lukijoita. Alavus-lehti jaetaan kaikkiin talouksiin Alavudella, paikkakunnan kesämökkiläisille sekä valitulle ikäryhmälle Alavudelta tai Töysästä pois muuttaneita. Markkinointitoimenpiteet jatkuvat vuonna 2017.

Yleinen kehitys ja kaupungin talous

Yleisessä taloustilanteessa näkyi vuoden 2016 aikana selviä piristymisen merkkejä ja myös Alavudella positiiviset merkit ovat näkyvissä. Helmikuussa 2017 työttömiä työnhakijoita oli 520 henkilöä ja työttömyysaste 10,2 % kun luvut vuotta aiemmin olivat 608 ja 11,8 %.

Todellinen haaste kaupungin kehittämistyössä on, miten saada väkiluvun lasku hidastumaan tai mieluummin kasvamaan. Vuonna 2016 väkiluku väheni 142 henkilöllä opiskelukaupunkien vetovoiman jatkuessa voimakkaana. Toisaalta alavutelaisissa yrityksissä on avoimia paikkoja, joihin on vaikea saada rekrytoitua työntekijöitä. Tämä ilmiö ei koettele vain meitä, vaan on tuttu ympäri Suomea.

Alavuden kaupungin tulos vuodelta 2016 on 1,5 miljoonaa euroa. Tulos on 2 miljoonaa euroa alun perin budjetoitua parempi. Hyvään toimintakatteeseen vaikutti soteratkaisun lisäksi mm. kiky-sopimukseen liittyvä lomarahojen leikkaus n. 200 000 €. Vuoden 2016 toimintakate oli yli 900 000 euroa parempi kuin edellisenä vuonna. Lisäksi verotuloja, valtionosuuksia ja rahoitustuottoja kertyi budjetoitua enemmän. Kulupuolella poistot olivat 200 000 euroa arvioitua korkeammat. Lähes 4,7 miljoonan euron vuosikate riitti hyvin kattamaan 3,1 miljoonan poistot.

Uuden kuntalain mukaan kunnan taloudellisen aseman tarkastelu tapahtuu hyvin pitkälle kuntakonsernin lukujen perusteella. Alavuden kaupunkikonserni tulos oli 2,5 miljoonaa euroa. Kertynyttä ylijäämää konsernitaseessa on 12,5 miljoonaa euroa, joka tekee 1053 €/asukas. Konsernin lainakanta on lähes 70 miljoonaa euroa ja konsernin lainat ovat 5 863 €/asukas. Tämä vuoden 2016 asukaskohtainen konsernilainojen määrä on hieman alle koko maan 2015 vuoden keskiarvon 5 975 €/asukas.

Kohti sote- ja maakuntauudistusta

Vuoden 2019 alusta sote- palvelut siirtyvät kunnan järjestämis- ja kustannusvastuulta maakunnan hoidettavaksi. Samoin maakuntaan siirtyvät maaseutuhallinto ja maatalouslomitus. Kunnan verotulot ja valtionosuudet tulevat vastaavasti pienemään. Jatkossa kuntien tehtävissä tulevat korostumaan kasvatuksen ja koulutuksen ohella ennalta-ehkäisevä hyvinvointityö, elinvoimaisuuden ja elinkeinojen edistäminen sekä yhteisöllisyyden rakentaminen. Nyt kevään kuntavaaleissa valittavalla valtuustolla tulee olemaan mielenkiintoinen toimikausi tämän suuren muutoksen keskellä. Tätä muutosta pyritään ennakoimaan myös parhaillaan vireillä olevassa hallintosäännön uudistustyössä, joka tulee vielä vanhan valtuuston hyväksyttäväksi.

Kiitos Alavuden kaupungin luottamushenkilöille ja työntekijöille sekä yhteistyökumppaneille hyvin sujuneesta ja tuloksekkaasta vuodesta 2016. Jatketaan yhdessä työtä niin, että alavutelaiset voivat olla ylpeitä kotikaupungistaan.

Alavudella 23.3.2017

Terttu Liesmäki

Kehitysjohtaja, kaupunginjohtajan sijainen

1.1.2. Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kaupunginvaltuusto

Suomen Keskusta r.p. ja Suomen Kristillisdemokraatit r.p. vaaliliitto (18 valtuutettua)

Perälampi, Paula	seurakunnan talouspäällikkö
Alasaari, Tiina	luokanopettaja
Lahti, Vilho	yrittäjä
Lamminmäki, Jorma	rakennusmestari
Laitila, Vesa	maatalouslomittaja
Kallioniemi, Tapio	maanviljelijä
Lamminaho, Heimo	maanviljelijä
Anttila, Lasse	yrittäjä
Toivola, Juha	yrittäjä, jalostussuunnittelija
Rajalahti, Heli	palvelutyöntekijä, emäntä
Linna, Paavo	maanviljelijä, maatalouslomittaja
Haapala Rauno	eläkeläinen, pastori
Juurakko, Toni	koulunjohtaja
Hauta-aho, Kalevi	aluejohtaja, eläkeläinen
Aho, Kaisla	yrittäjä, maatalon emäntä
Pienimäki Marja-Liisa	yrittäjä
Ylinen Markku	mielenterveyshoitaja
Kaukola Helena	terveydenhoitaja

Perussuomalaiset r.p. (7 valtuutettua)

Juurakko, Petri	yrittäjä
Hautala, Pentti	toimittaja evp.
Kaihoniemi, Pekka	yrittäjä
Siljanto, Juha	tietotekniikan AT
Rikala, Juha	opettaja
Mäkelä, Antti	suunnittelupäällikkö
Paukkunen, Yrjö	lakitoimistoyrittäjä

Kansallinen Kokoomus r.p. (6 valtuutettua)

Kortesmäki, Jari	sähköinsinööri, yrittäjä
Myllymäki, Mikko	toim.joht., insinööri
Isoaho, Raija	terveydenhoitaja
Klemola, Eero	opo, apul. rehtori
Maijala, Jussi	YTM, opinto-ohjaaja
Latvala, Jari	yrittäjä

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p. (4 valtuutettua)

Koskinen, Eila	PLM, perhepäivähoitaja
Onnela, Toivo	rakennusmestari
Kontolampi, Markku	putkiasentaja, eläkeläinen
Mäkiranta, Jorma	haastemies

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajisto

Puheenjohtaja	Jorma Lamminmäki
I varapuheenjohtaja	Jari Kortesmäki
II varapuheenjohtaja	Pekka Kaihoniemi
III varapuheenjohtaja	Paula Perälampi

Kaupunginhallitus

Suomen Keskusta r.p. ja Suomen Kristillisdemokraatit r.p. vaaliliitto (18 valtuutettua)

Tiina Alasaari
Lasse Anttila
Vilho Lahti
Heli Rajalahti
Markku Ylinen

Perussuomalaiset r.p.

Petri Juurakko

Kansallinen Kokoomus r.p.

Raija Isoaho
Jari Latvala

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.

Tarja Ylimäki
Toivo Onnela

Kaupunginhallituksen puheenjohtajisto

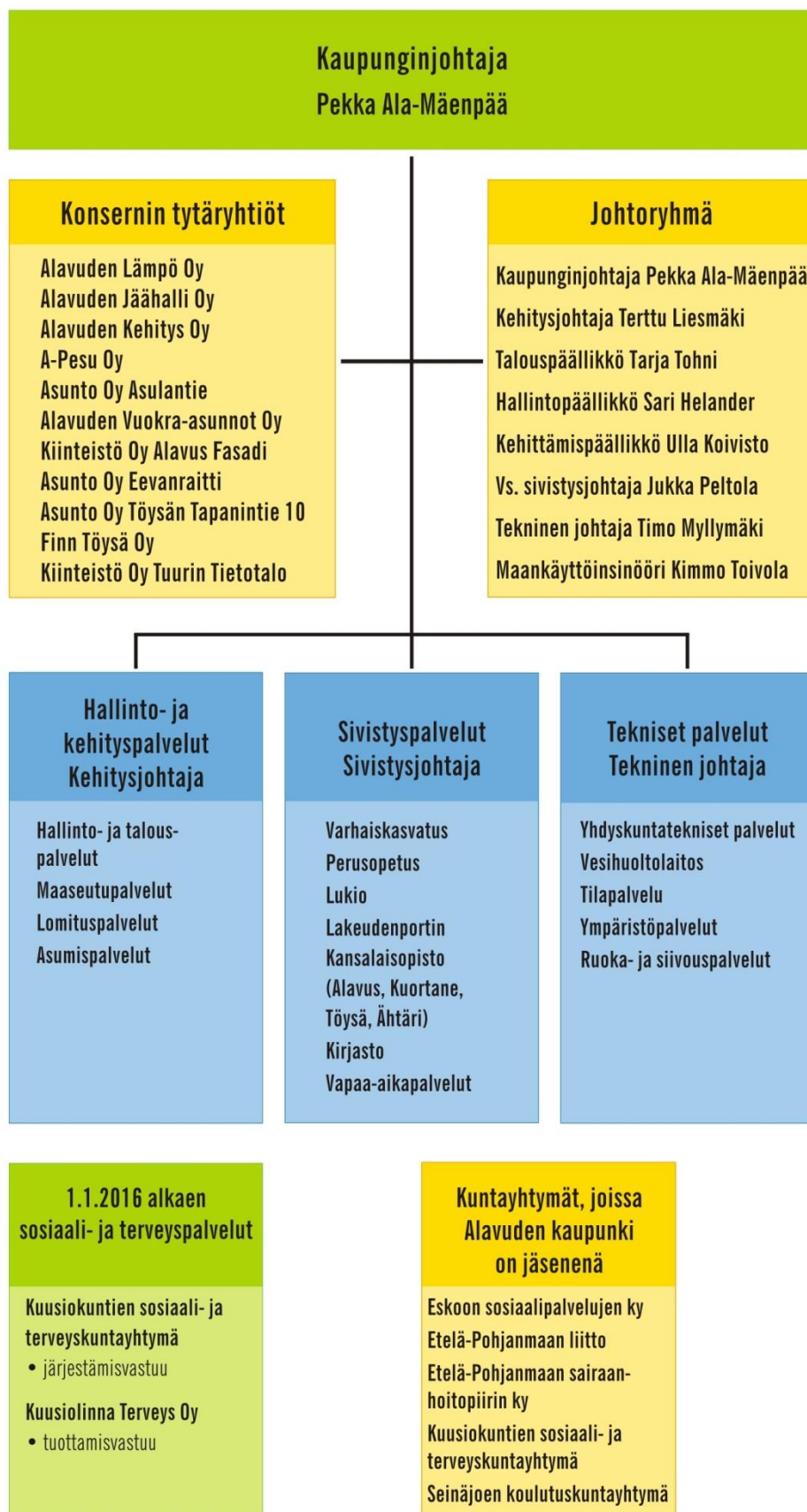
Puheenjohtaja Tiina Alasaari
I varapuheenjohtaja Lasse Anttila
II varapuheenjohtaja Toivo Onnela

Kaupunginhallituksen esittelijä

Kaupunginjohtaja Pekka Ala-Mäenpää

ALAVUDEN KAUPUNGIN VIRANHALTIJAORGANISAATIO

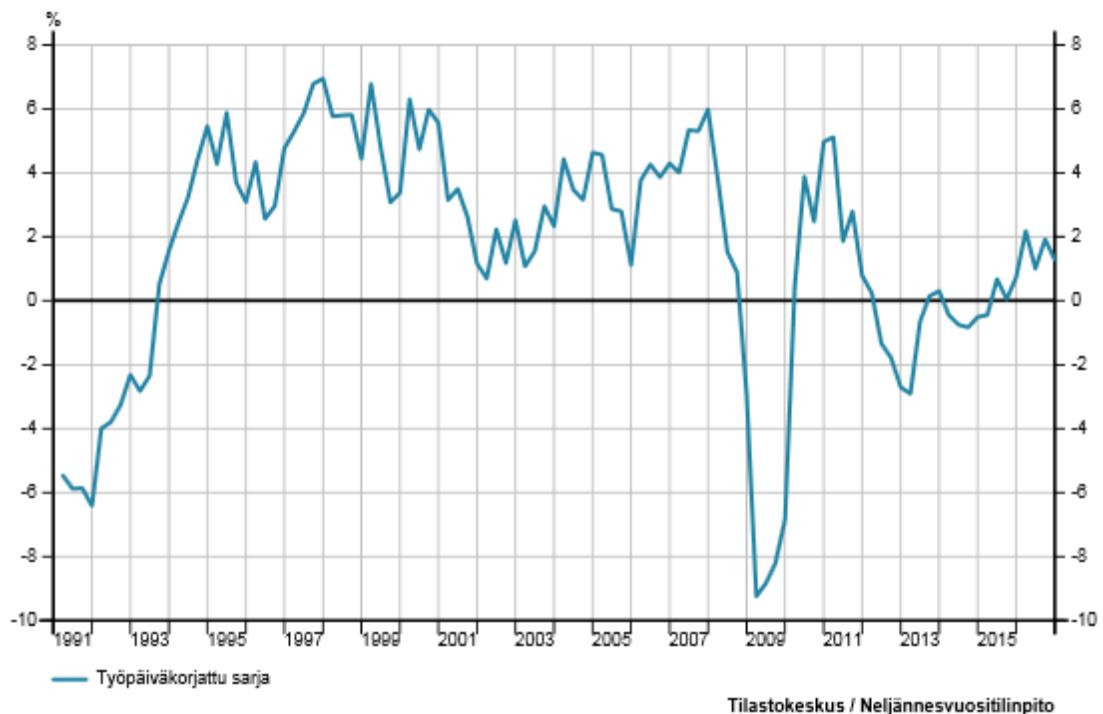

1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Bruttokansantuotteen volyymi kasvoi 1,4 prosenttia vuonna 2016 Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan. Kansantalouden tuotantoa kuvaava bruttokansantuote oli viime vuonna 214 miljardia euroa. Kansantalouden tuloja kuvaava kansantulo kasvoi reaalisesti 2,0 prosenttia.

Bruttokansantuotteen volyymin muutos neljänneksittäin 1991Q1-2016Q4
Volyymien muutos edellisen vuoden vastaavasta neljänneksestä

Euromääräisesti tarkasteltuna arvonlisäys kasvoi rakentamisessa, etenkin talonrakentamisessa, sekä yksityisissä palveluissa. Teollisuustoimialoista vuonna 2016 selvää kasvua oli käyvin hinnoin tarkasteltuna kaivostoiminnassa, metsä- ja kemianteollisuudessa sekä energia-, vesi- ja jätehuollossa.

Palvelutoimialat kokonaisuutena kasvoivat 2016 muita päätoimialoja vaisummin, 0,9 prosenttia. Yksityiset palvelut kasvoivat 1,8 prosenttia, mutta julkiset palvelut vähenivät 1,4 prosenttia. Merkittävintä kasvu oli liike-elämän palveluissa (toimialat M–N), jotka kasvoivat 7,6 prosenttia. Myös majoitus- ja ravitsemistoiminta sekä kaupan toimialat kasvoivat selvästi, ja etenkin autokauppa kävi vilkkaasti. Arvonlisäys pieneni julkisessa hallinnossa, koulutuksessa sekä terveys- ja sosiaalipalveluissa 1,9 prosenttia.

Valtion verokertymä oli vuonna 2016 yhteensä 45 miljardia euroa. Kasvua edellisvuodesta kertyi 3,9 prosenttia. Kuntien verokertymä oli 22 miljardia euroa ja se kasvoi 0,4 prosenttia vuotta aiemmasta. Sosiaaliturvarahastojen pakollisten sosiaaliturvamaksujen kertymä kasvoi 3,9 prosenttia ja yhteensä niitä kerättiin 27,7 miljardia euroa. Verojen ja veronluonteisten maksujen osuus julkisyhteisöjen sulautetuista kokonaistuloista oli 81,6 prosenttia vuonna 2016.

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2016 tilinpäätösarviot osoittavat kuntatalouden etenevän hyvään suuntaan, arvioidaan Kuntaliiton analyysissä tilinpäätösten ennakkotiedoista. Samalla lähivuosien tulopohjamuutokset kuntataloudessa vaativat tarkkaa taloudenpitoa jo vuoden 2017 aikana.

Kuntasektorin menot kasvoivat maltillisesti koko maassa, keskimäärin 1,3 prosenttiyksikköä. Vuoden 2016 tilikauden tulos parani ennakoarvion mukaan lähes puoli miljardia euroa. Tilikauden tulos oli kuitenkin negatiivinen 111 kunnassa, yhteensä 0,2 miljardia euroa. Kaikkiaan kuntia on Manner-Suomessa tällä hetkellä 295.

Kuntatalouden rahoituksellista tasapainoa kuvaava toiminnan ja investoinnin rahavirta parani puoli miljardia euroa. Lainakanta nousi 18 miljardiin euroon ja velkaantumisen kasvu hidastui 3,6 prosenttiin. Negatiivisen vuosikatteen, eli niin sanotun ”syömävelan” osuus kuntien lainakannan muutoksesta on erittäin pieni, vuosina 2000-2016 se on ollut viiden prosentin luokkaa.

Talousoalueen kehitys

Etelä-Pohjanmaan väkiluku oli vuoden 2016 lopussa n. 191 900 henkilöä. Väkiluku vuoden 2015 lopussa oli 192 586. Alavuden väkiluku vuoden 2016 lopussa oli 11 910 ja vastaava luku vuoden 2015 lopussa oli 12 052. Väkiluvun lasku oli 142 henkilöä eli 1,18 %.

Työttömyysaste vuoden 2016 lopussa oli Alavudella 10,8 %, Etelä-Pohjanmaalla 11,3 % ja koko maassa 13,6 %. Edellisvuonna työttömyysaste oli Alavudella 12,2 %. Yli vuoden työttömänä olleita oli Alavudella 21,6 % ja Etelä-Pohjanmaalla 19,5 %. Nuorisotyöttömiä Alavudella oli 17,2 %, Etelä-Pohjanmaalla 17,0 %.

Vuonna 2016 uusia yrityksiä perustettiin Alavudella PRH:n tietokannan mukaan 40 ja 22 yritystä lopetti toimintansa. Osa näistä oli toimijoita, jotka PRH poisti rekisteristä, sillä yritykset eivät olleet enää vuosiin olleet aktiivisia.

1.1.4. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Olennainen muutos kaupungin toiminnassa oli vuonna 2015 päätetty SOTE-palveluiden yhtiöittäminen yksityisen Pihlajalinna Oy:n muodostaman yritysryhmän ja seudun kuntien kesken. Sote-palveluiden tuotanto siirtyi 2016 vuoden alusta yhteisyritys Kuusiolinna Terveys Oy:n vastattavaksi sekä järjestämisvastuu ja soteviranomaistehtävät Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystalouden hoitoon.

Tilinpäätöksen tulos muodostui 1,5 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi ja noin 2 miljoonaa paremmaksi kuin alkuperäinen budjetti. Vuosikatetta kertyi lähes 4,7 milj. , mikä riitti kattamaan poistot varsin hyvin.

Toimintatuotot ja toimintamenot eivät ole vertailukelpoisia viime vuoden lukuihin nähden johtuen soteulkoistuksen myötä sotemenojen kirjaamisesta nettomenoperusteisesti. Toimintakate sen sijaan on jo vertailukelpoinen ja se on 1,3 % viimevuotista parempi. Henkilöstökulut jäivät lähes 600 t€ alle alkuperäisen budjetin. Osasyynä tähän on kiky -sopimuksen mukainen lomarahojen leikkaus, joka on otettu huomioon jo laskettaessa lomapalkkavelkaa. Verotulot kasvoivat 1,4 % ja valtionosuudet 3,9 %.

Sosiaali- ja terveystalouden tuottamista koskevassa palvelusopimuksessa on lyöty lukkoon, että sote-palveluiden hinta vuosina 2016 – 2018 määräytyy vuoden 2015 to-

teuman perusteella, siten että hintaa korotetaan 2 % vuosina 2017 ja 2018. Sote-palveluiden hinta on siis jatkossa paremmin ennustettavissa ja 2 %:n korotus on maltillisempi, mitä itse tuotettujen palvelujen kustannuskehitys on ollut. Sote-asiassa onnistuminen ratkaisee hyvin pitkälle kuntatalouden kehityksen tulevina vuosina.

Taseessa oleva 12,9 miljoonan euron ylijäämän ansiosta välttämättömät talouden sopeutustoimet voidaan tehdä suunnitelmallisesti ilman paniikkiratkaisuja.

1.1.5. Kaupungin henkilöstö

Kaupunginhallitus hyväksyi vuonna 2015 henkilöstöohjelman vuosille 2015 – 2020. Henkilöstöohjelman tarkoituksena on tuoda esiin niitä henkilöstöpoliittisia linjauksia ja toimenpiteitä, joilla Alavuden kaupungin menestystä rakennetaan Uusi Alavus – kehittämishojelman tavoitteiden mukaisesti. Perusajatuksena on, että osaava, hyvinvoiva ja sitoutunut henkilöstö tuottaa hyviä palveluja asukkaille ja kilpailukykyä Alavuden kaupungille.

Henkilöstötyötä ja henkilöstöä koskevat tunnusluvut on tuotu tarkemmin esiin henkilöstöraportissa, joka tuodaan tilinpäätöksen yhteydessä valtuustolle ja hallitukselle tiedoksi. Henkilöstöraportti on laadittu noudattaen soveltuvin osin KT Kuntatyönantajien ja kunta-alan pääsopijajärjestöjen neuvottelemaa henkilöstö-raporttisuositusta.

1.1.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Tarkastelu liittyy valtuuston 26.5.2014, § 22, hyväksymään Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteisiin ja valtuuston 28.4.2014, § 13, hyväksymän hallintosäännön 7 luvun, 47 §, Sisäinen valvonta ja riskien hallinta.

Kaupunginhallitus ja muu konsernijohto vastaavat siitä, että riskienhallinta on asianmukaisesti järjestetty. Kaupunginhallitus määrittää riskienhallintaan liittyvät menettelytavat ja kukin toimintayksikkö ja sen tilivelvollinen johto huolehtii vastualueensa riittävien ja toimivien menettelytapojen käyttöönotosta. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä kunkin yhteisön hallitus vastaa yhteisöjen riskienhallinnasta lainsäädännön ja konserniohjeistuksen mukaisesti.

Kaupungin merkittävimmät riskit liittyvät yleiseen taloustilanteeseen ja sen vaikutuksiin, palvelutuotannon ja toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen sekä yleiseen turvallisuuteen. Riskienhallintaa toteutetaan muun muassa hyvällä suunnittelulla ja suunnitelmista johdetuilla käytännön toimenpiteillä sekä toimivalla seuranta- ja arviointijärjestelmällä. Riskienhallinnan tilaa seurataan talousarvio-vuoden aikana ja siitä raportoidaan osavuosisikatsauksissa ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Hyvin toimiva johtamis- ja hallintojärjestelmä yhdessä asianmukaisen sisäisen valvonnan ja riittävän riskienhallinnan kanssa takaavat kohtuullisen varmuuden tehokkaasta, tuloksellisesta ja päätettyjen tavoitteiden mukaisesta toiminnasta.

Toimintaympäristö

Alavus on hyvin valtionosuuksista riippuvainen kunta ja niiden muutoksilla on suuri merkitys kaupungin talouteen. Suomen hidas talouskasvu näkyy edelleen taloudestamme ja vaikuttaa merkittävästi esimerkiksi verotulokertymiin. Kuntien talous on kuitenkin muuttumassa itsehallintoalueiden aloittaessa toimintansa vuoden 2019 alussa. Tällöin osa valtionosuuksista ja verotuloista siirtyy toimintojen mukana maakunnille.

Väestön ikärakenteen muutos on ennakoitavissa oleva , varmasti vähitellen tapahtuva muutos, joka täytyisi osata ottaa huomioon kaupungin taloudessa ja kaikkien sektoreiden toiminnan suunnittelussa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien järjestämisvastuuseen suunnitteilla olevat muutokset tulevat aiheuttamaan huomattavia muutoksia kaupungin tehtäviin ja toimintaan. Kaupungin rooli alueen elinvoiman ja kehityksen ylläpitäjänä tulee jatkossa korostumaan. Nämä muutokset otetaan huomioon hallintosääntöä uudistettaessa. Uusi hallintosääntö tulee valtuuston päätettäväksi toukokuussa 2017.

Henkilöstö

Merkittäviä henkilöstöriskejä ei ole realisoitunut vuoden 2016 aikana. Toiminnan jatkuvuuden kannalta merkittäviä henkilöriskejä on kuitenkin tunnistettu ja näitä pyritään vähentämään toiminnan uudelleen järjestelyillä, varahenkilöiden koulutuksella, tehtävien kirjallisella dokumentoinnilla yms. toimenpiteillä.

Tietoturvariskit

Kaupunginhallituksen v. 2014 hyväksymät tietoturvaperiaatteet jakavat vastuuta tietoturvasta johtoryhmälle sekä TVT-tiimille. Vuonna 2016 on laadittu päivitetyt tietoturvaohjeet henkilöstöä varten. Henkilöstön tietoturvakoulustusta on valmisteltu toteutettavaksi syksyllä 2017.

Kaupungin TVT-infrastruktuuri on toiminut pääsääntöisesti luotettavasti, lukuun ottamatta joitakin yksittäisiä käyttö- tai palvelukatkoksia. Jatkossa kiinnitetään tarkempaa huomiota muutosten hallintaan, tiedottamiseen ja henkilöstön osaamiseen.

Vuoden 2015 aikana toteutettu konesalihankinta mahdollistaa järjestelmien tehokkaamman kahdentamisen ja vähentää siten TVT- riskejä. Tila-järjestelyjen osalta konesalihankinta saatettiin loppuun v. 2016.

Henkilötietoja koskeva uusi tietosuoja-asetus tulee voimaan 2018. Uusiin tietosuoja-vaatimuksiin on valmistauduttu koulutuksella. Kaupunginhallitus tulee nimeämään tietosuojavastaavan vuoden 2017 aikana.

Sopimusten hallinta

Kaupungin sopimusten määrä lisääntyy jatkuvasti ja sopimuksista tehdään yhä monimutkaisempia. Henkilöstön sopimusosaamisen vahvistaminen on välttämättömiä muuttuvassa toimintaympäristössä. Hallinto- ja ympäristöpalveluiden sopimusten seuranta- ja raportointi on uudistettu vuoden 2016 aikana.

Toiminta

Merkittävimmät toimintaan liittyvät riskit sisältyvät konserniyhtiö Alavuden Lämpö Oy:n toimintaan ja vesilaitoksen toimintaan. Kaukolämmön mahdollisesti lisääntyvä sääntely, turpeen asema polttoaineena, päästörajoitusmekanismien kehitys ja erilaiset veroratkaisut ovat tekijöitä, jotka yhtiön on otettava toiminnan suunnittelussa huomioon. Riskejä ei ole laajasti toteutunut.

Raakaveden saastuminen on aina vesilaitoksella riski. Kantatie 66:n pohjavesisuojaus on ollut viime vuosituhatvuoden puolella suuri riskinä vähentävä toimi. Vesilaitoksella on toteutettu mittava kaukovalvontajärjestelmä riskien vähentämiseksi.

Luonnonkatastrofien riski on muutamana myrskynä toteutunut. Asioita on käsitelty viimeksi PohjaBotten16- valmiusharjoituksessa. Harjoituksen seurauksena varavalmiutta parannettiin. Runsaan sateen aiheuttamiin tulvatilanteisiin on jossakin

määrin varauduttu ja kartoitettu riskialueita. Toimintavalmius näissäkin tilanteissa vaatii vielä panostusta.

Vahinkoriskit ja palvelutuotannon turvallisuus

Vahinkoriskien osalta merkittävimmät riskit liittyvät kaikille kuntalaisille tuotettaviin palveluihin, kuten vesihuoltoon. Näihin liittyviä merkittäviä vahinkoja ei ole tapahtunut. Merkittäviä Alavuden kaupungin muuhun palvelutuotannon turvallisuuteen kohdistuvia riskejä ei ole toteutunut. Riskienhallinta on järjestetty toisaalta vakuutusten, toisaalta ohjeiden ja kartoitusten kautta.

Vakuutusin on vähennetty vahinkoriskien taloudellista realisoitumista. Vahinkovakuutukset, lakisääteiset tapaturmavakuutukset ja muut vakuutukset on kilpailutettu vuonna 2010. Kilpailutuksen voitti tuolloin vakuutusyhtiö IF, joka oli myös aiemmin kaupungin vakuuttaja. Kaupungin vakuuttaminen on hieman keskimääräistä laajempaa ja erikoistilanteitakin huomioivaa.

Talouden ja rahoituksen hallinta

Kaupunki on velkaantunut hieman yli kuntien keskiarvon. Talousarviovuoden aikana maksuvalmiutta ja osittain investointejakin on hoidettu kuntatodistusemissioilla. Maksuvalmiuden hoitoon tämä on ollut joustava ja edullinen rahoitustapa suurien tuloerien, kuten verotulojen ja valtionosuuksien tilitysten välissä.

Kaupungin lainat ovat pääosiltaan sidottuja 6 kuukauden viitekorkoihin. Korot ovat tällä hetkellä huomattavan alhaalla ja korkokulut pienet. Kaupungin lainoihin rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta sisältyy kuitenkin korkoriski, koska noin 27 miljoonaa euroa 36 miljoonan euron pitkäaikaisten lainojen määrästä on korkoherkkiä lainoja. Vuoden 2016 aikana on käyty läpi lainasalkun rakennetta ja tehty jo joitakin muutoksia. Mahdollisten korkosuojausten tekemisestä osalle lainoista on käyty keskusteluja eri rahalaitosten asiantuntijoiden kanssa.

Sijoitustoimintaa hoitaa Alavuden kaupungin puolesta Nordea Investment Management täyden valtakirjan salkunhoitajana. Sijoitussalkku tuo turvaa myös rahoitusinstrumenttina. Keskitetty sijoitusten raportointi mahdollistaa ajantasaisemman seurannan, riskien havaitsemisen, arvioinnin ja niihin reagoinnin.

1.1.7. Ympäristötekijät

Kaupungin tavoitteena on kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti luoda viihtyisiä ja virikkeellinen elinympäristö luontoarvot huomioiden. Alavuden kaupungin ympäristön tilassa ei ole toimintavuoden kuluessa tapahtunut olennaista muutosta.

Ympäristön tilaa on pyritty parantamaan useilla EU-rahoitteisilla kunnostushankkeilla. Lisäksi paikallisia toimijoita on tuettu hoitokalastus- ym. vesistön kunnostushankkeissa sekä tilapäislainoilla, että muuten avustamalla.

Alavuden Lämpö Oy:n Tuuriin toteuttama lämpölaitosinvestointi tulee vähentämään öljyn kulutusta sekä hiilidioksidipäästöjä.

1.2. Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattamista valvotaan johtoryhmätyöskentelyn yhteydessä. Otto-oikeuden toteuttamismahdollisuudet on turvattu sillä, että kaupunginjohtajan päätökset menevät kaupunginhallitukselle tiedoksi otto-oikeuden aikamäärien puitteissa. Lautakuntien esityslistat tulevat kaupunginjohtajalle ja lautakuntiin tulevia asioita käsitellään johtoryhmässä etukäteen.

Tavoitteiden toteutumista seurataan tilinpäätöksen lisäksi kahdesti vuodessa osavuosisiraportin yhteydessä. Osavuosisiraportti kootaan vuosikolmanneksittain ja käsitellään valmistumista seuraavassa kaupunginhallituksessa ja viedään tiedoksi kaupunginvaltuustoon. Varojen käytön valvontaa tehdään myös laskujen hyväksymisen yhteydessä.

Kaupungissa on käytössä sähköinen ostolaskujen käsittely, jolloin vastaanotto ja hyväksyntä tehdään sähköisessä laskujen kierrossa. Vuoden 2015 aikana on päivitetty myös palkkahallinnon järjestelmä sähköisiä lomakkeita käyttäväksi järjestelmäksi mm. päällekkäisten työvaiheiden poistamiseksi ja oikean tiedon varmistamiseksi.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta ei ole tuonut esille epäkohtia tai puutteita. Hankintamenettely on usein vaativaa ja siihen on koulutuksella varauduttu. ICT- ja toimistolaitehankinnoissa hyödynnetään entistä laajemmin KL-kuntahankintojen ja Tiera Oy:n kilpailuttamia tuotteita ja palveluita. Sopimusten seuranta toteuttavat henkilöt, jotka ovat niiden kanssa suorassa tekemisissä ja myös johtoryhmän kokoustoiminta osaltaan valvoo sopimusehtojen noudattamista ja vanhentumisaikojen seuranta.

1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

	2016	2015
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	11 907	15 659
Valmistus omaan käyttöön	215	0
Toimintakulut	-81 750	-86 213
Toimintakate	-69 627	-70 554
Verotulot	34 482	34 014
Valtionosuudet	38 870	37 398
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	120	274
Muut rahoitustuotot	1 013	737
Korkokulut	-115	-281
Muut rahoituskulut	-75	-4
Vuosikate	4 667	1 584
Poistot ja arvonalentumiset	-3 133	-2 982
Satunnaiset tuotot	0	0
Satunnaiset kulut	0	0
Tilikauden tulos	1 534	-1 398
Tilinpäätössiirot	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 534	-1 398
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	14,6	18,2
Vuosikate/Poistot, %	149,0	53,1
Vuosikate, euroa/asukas	392	131
Asukasmäärä	11910	12052

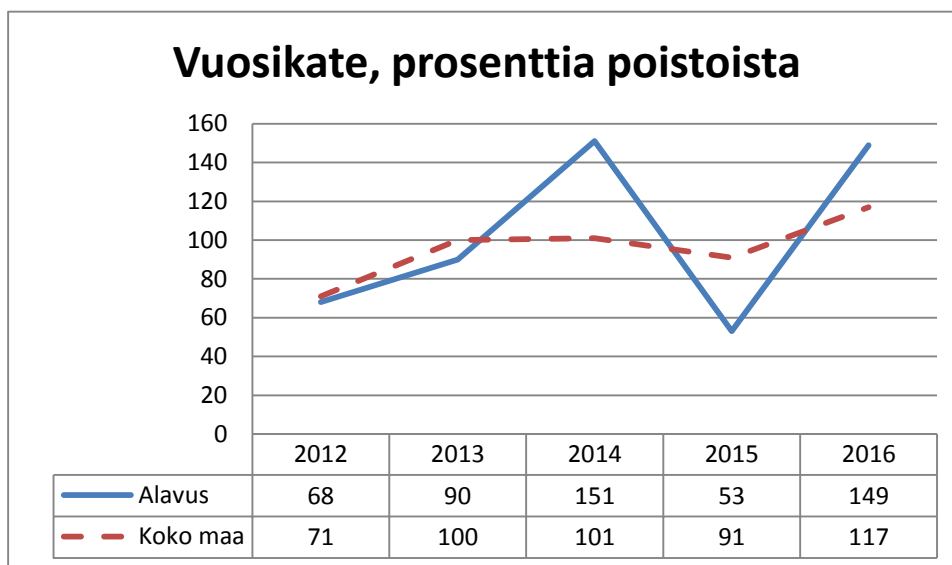
Kaupungin tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä, riittääkö kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Laskelmassa on mukana kaupungin ja taseyksikön ulkoiset tuotot ja kulut.

Toimintatuotot pienenevät edellisvuodesta 24,0 % ja toimintamenot 5,2 %. Toimintatuotot ja toimintamenot eivät kuitenkaan ole täysin vertailukelpoisia viimevuoteen nähden sote –ulkoistuksesta johtuen. Ensimmäinen vertailukelpoinen taso on toimintakate, joka on toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli käyttötalouden nettomeno. Toimintakatteeksi vuonna 2016 muodostui -69 627 t€, joka on 1,3 % (927 t€) edellisvuotta parempi tulos.

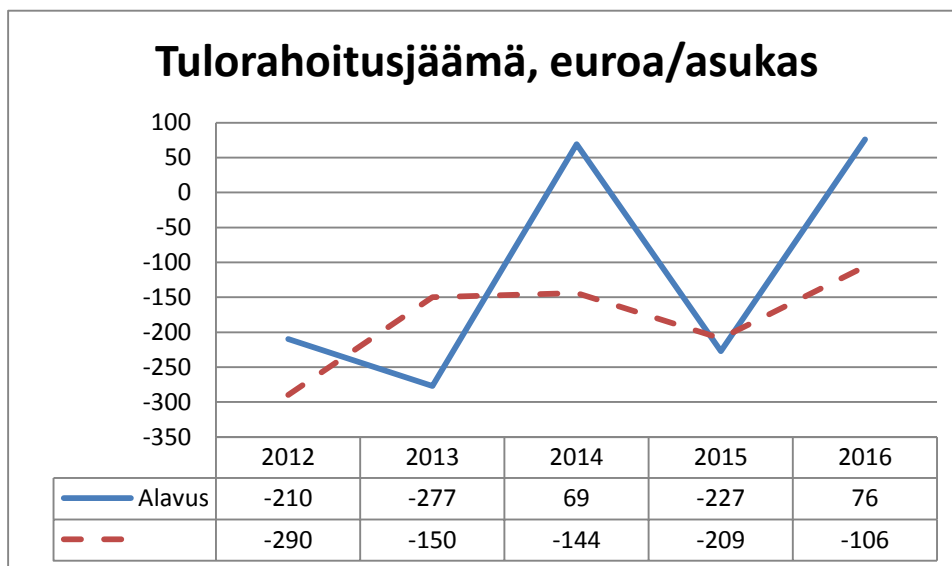
Verotulot olivat 34 482 t€ (+1,4 %) ja valtionosuudet 38 870 t€ (+3,9 %). Rahoitustuotot ja -kulut olivat 217 t€ edellisvuotta paremmat. Tähän vaikuttaa lähinnä lainakorkojen alhainen taso sekä Nordean palauttamattomia liikaa perityt marginaalit vuosilta 2009 – 2016 eräitten lainojen osalta. Myös sijoitussalkun tuotto oli tarkasteluvuonna odotettua parempi. Vuosikate 4 667 t€ on yli 3 miljoonaa (+194,7 %) parempi kuin vuonna 2015. Vuosikate on yleisesti käytetty tunnusluku tulo-rahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Sen täytyisi kattaa vähintään poistot, jotta sen voitaisiin katsoa olevan riittävä. Ja tällöin oletuksena on että keskimääräinen investointitaso vastaisi poistoja. Alavuden osalta tulo-rahoitus toteutui ylijäämäisenä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kaupungin omaa pääomaa. Alavuden kaupungin tulos vuodelta 2016 oli 1 534 t€ ylijäämäinen.

Tunnusluvun arvon ollessa 100 % oletetaan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Vuonna 2016 tunnusluku palutunut vuodentakaisen notkahduksen jälkeen koko maan keskiarvon yläpuolelle.

Tulorahoitusjäämä on tunnusluku, jossa vuosikatteesta vähennetään poistonalaisten investointien omahankintamenot. Negatiivinen tunnusluku osoittaa että tulorahoitus on riittämätön. Kuntatalouden pitkän aikavälin tasapaino edellyttäisi tunnusluvun muodostumista selvästi positiiviseksi. Vuonna 2016 on Alavudella tähän päästy, mutta pitkällä aikavälillä tarkasteltaessa Alavuden kaupungilla kuten keskimäärin koko maassakin on riittämätön tulorahoitus ongelmana.

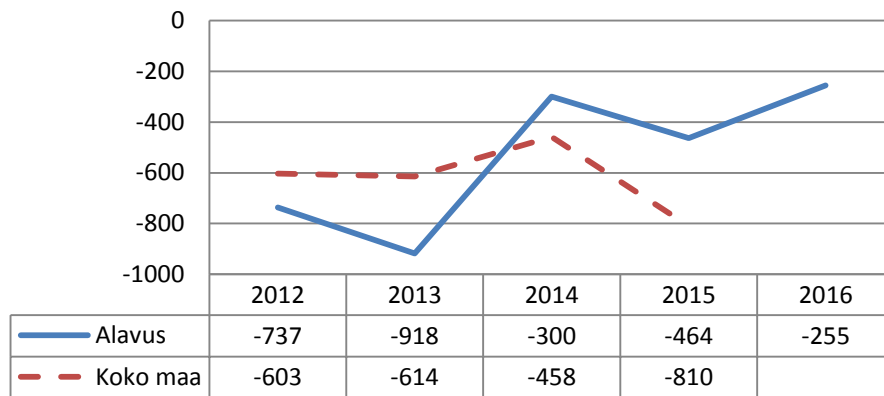
1.3.2. Toiminnan rahoitus

	2016	2015
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 667	1 584
Satunnaiset erät, netto	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-262	-109
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-5 694	-5 241
Rahoitusosuudet investointeihin	285	185
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 904	378
Toiminnan ja investointien rahavirta	900	-3 203
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-762	-3
Antolainasaamisten vähennykset	337	128
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 200	6 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 320	-4 784
Lyhytaikaisten lainojen muutos	700	1 800
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 533	414
Rahoituksen rahavirta	621	3 556
Rahavarojen muutos	1 521	353
Rahavarat 31.12.	12 694	11 173
Rahavarat 1.1.	-11 173	-10 819
	1 521	353

RAHOITUSLA SKELMAN TUNNUSLUVUT

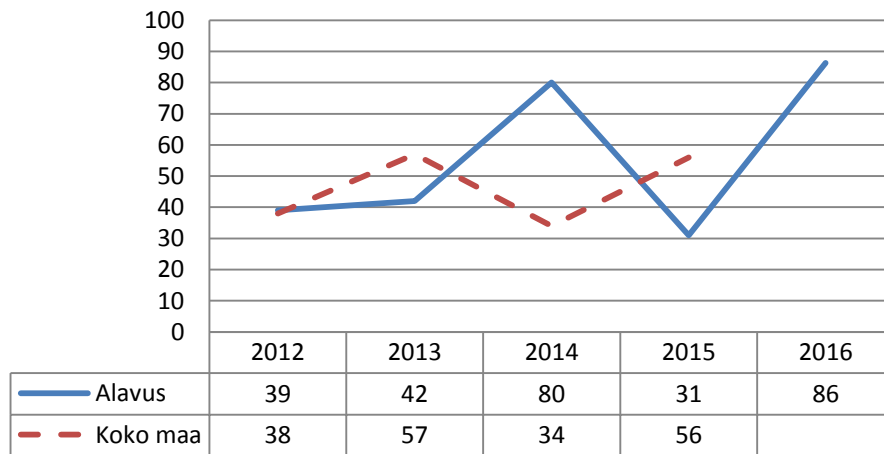
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa/asukas	-255	-464
Investointien tulorahoitus, %	86,3	31,3
Lainanhoitokate	0,5	0,4
Kassan riittävyys, pv	47	42
Asukasmäärä	11910	12 052

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa/asukas

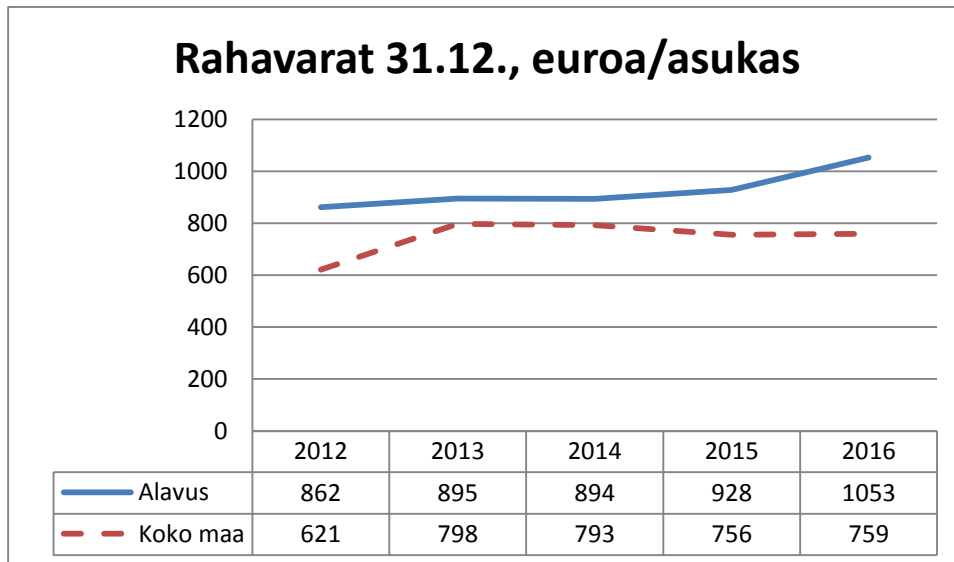

Tunnusluku ilmaisee paljonko rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi, koska se osoittaa että menoja joudutaan kattamaan olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

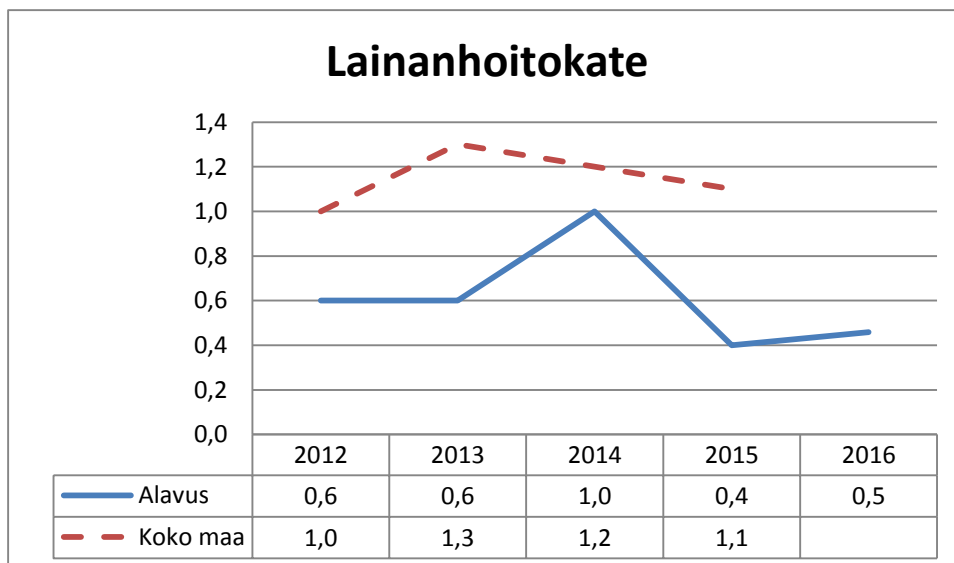
Investointien tulorahoitus, prosenttia

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo kuinka suuri osa investointien omahan-kintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Loppuosa joudutaan rahoittamaan pää-omarahoituksella, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Alavudella rahavarat ovat yli koko maan keskitasoa.

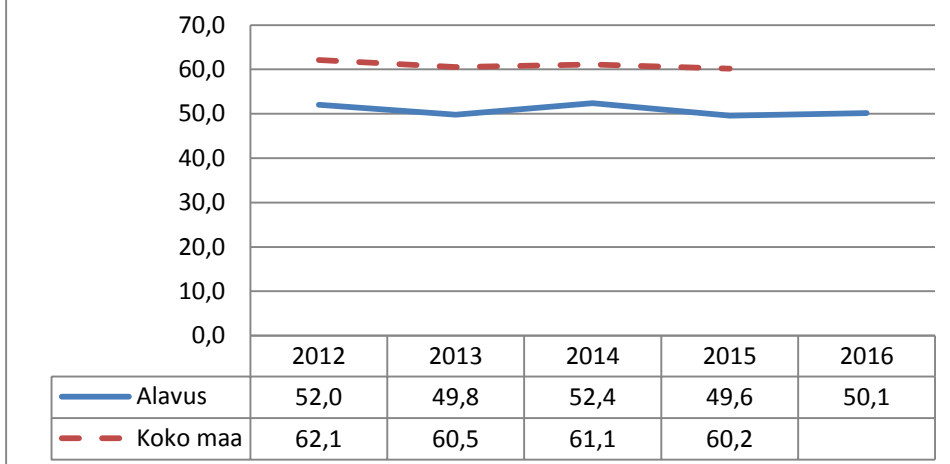
Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Lainanhoitokate Alavudella oli tilinpäätösvuonna 0,5 eli sitä voidaan pitää heikkona. Lainanhoitokatteen paraneminen vaatisi vuosikatteen kasvattamista ja/tai lainan vuosittaisten lyhennysten vähenemistä.

1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

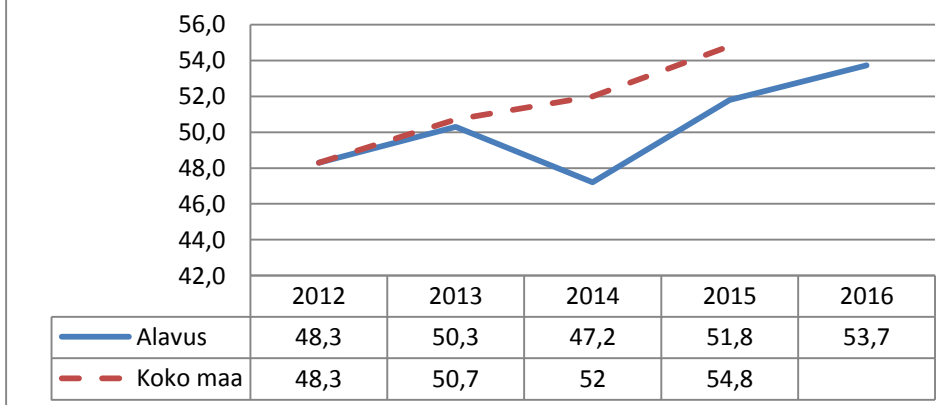
VASTAAVAA	2016	2015	VASTATTAVAA	2016	2015
A PYSYVÄT VASTAAVAT			A OMA PÄÄOMA		
I Aineettomat hyödykkeet			I Peruspääoma	33 656 957,23	33 656 957,23
1. Aineettomat oikeudet	0,00	0,00	II Arvonkorotusrahassto	0,00	0,00
2. Tietokoneohjelmistot	67 601,46	35 453,28	III Muut omat rahastot	0,00	0,00
3. Muut pitkävaikuttaiset menot	1 708 081,87	1 714 601,37	IV Edell. tilikaudien ylijäämä (alijäämä)	11 384 202,96	12 782 674,84
4. Ennakkomaksut	0,00	0,00	V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 534 081,90	-1 398 471,88
	<u>1 775 683,33</u>	<u>1 750 054,65</u>	OMA PÄÄOMA YHT.	<u>46 575 242,09</u>	<u>45 041 160,19</u>
II Aineelliset hyödykkeet			B POISTOERO JA VAPAAEHT. VAR.		
1. Maa- ja vesialueet	8 392 414,63	8 380 684,16	1. Poistoero	0,00	0,00
2. Rakennukset	23 911 898,18	22 962 692,47	2. Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 314 489,93	14 644 695,04	POISTOERO JA VAPAEHT. VAR. YHT.	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
4. Koneet ja kalusto	777 180,59	1 041 704,36	C PAKOLLISET VARAUKSET		
5. Muut aineelliset hyödykkeet	109 263,51	109 263,51	1. Eläkevaraukset	0,00	0,00
6. Ennakkomaksut ja keskenener.hank.	1 272 892,61	2 032 910,14	2. Muut pakolliset varaukset	0,00	0,00
	<u>49 778 139,45</u>	<u>49 171 949,68</u>	PAKOLLISET VARAUKSET YHT.	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
III Sijoitukset			D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
1. Osakkeet ja osuudet	16 746 262,63	16 743 862,63	1. Valtion toimeksiannot	0,00	2 123,30
2. Joukkovelkakirjalainasaamiset			2. Lahjoitusrahastojen pääomat	506 297,78	485 394,86
3. Muut lainasaamiset	8 136 934,33	7 868 897,03	3. Muut toimeksiantojen pääomat	14 973,23	122 327,17
4. Muut saamiset	8 389,00	8 389,00	TOIMEKSIANT. PÄÄOMAT YHT.	<u>52 127,01</u>	<u>628 960,33</u>
	<u>24 891 585,96</u>	<u>24 621 148,66</u>			
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	<u>76 445 408,74</u>	<u>75 543 152,99</u>			
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			E VIERAS PÄÄOMA		
1. Valtion toimeksiannot	3 151,00	2 123,30	I Pitkäaikainen		
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	50 528,09	50 528,09	1. Joukkovelkakirjalainat		
3. Muut toimeksiantojen varat	0,00	0,00	2. Lainat rah- ja vakuutuslaitoksilta	31 115 574,38	26 700 680,85
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.	<u>53 679,09</u>	<u>71 766,39</u>	3. Lainat julkisyhteisöiltä	13 778,01	17 722,38
			4. Lainat muilta luotonantajilta		
C VAIHTUVAT VASTAAVAT			5. Saadut ennakot		
I Vaihto-omaisuus			6. Ostovelat		
1. Aineet ja tarvikkeet	3 116,32	3 885,21	7. Muut velat/Liitt.maksut ja muut velat	2 176 605,44	2 109 505,44
2. Keskeneneräiset tuotteet	0,00	0,00	8. Siirtovelat		
3. Valmiit tuotteet	0,00	0,00		<u>33 305 957,83</u>	<u>28 827 908,67</u>
4. Muu vaihto-omaisuus	0,00	0,00	II Lyhytaikainen		
5. Ennakkomaksut	6 583,51	6 148,03	1. Joukkovelkakirjalainat		
	<u>9 699,83</u>	<u>65 303,24</u>	2. Lainat rah. ja vakuutuslaitoksilta	7 585 106,47	7 416 778,47
II Saamiset			3. Lainat julkisyhteisöiltä	3 763,46	3 427,47
Pitkäaikaiset saamiset			4. Lainat muilta luotonantajilta		
1. Myyntisaamiset	0,00	0,00	5. Saadut ennakot	157 302,69	172 512,71
2. Lainasaamiset	0,00	0,00	6. Ostovelat	1 667 485,39	3 076 773,43
3. Muut saamiset	0,00	0,00	7. Muut velat	828 968,58	1 229 543,51
4. Siirtosaamiset	0,00	0,00	8. Siirtovelat	2 419 909,89	4 551 879,13
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>		<u>12 662 536,48</u>	<u>16 450 914,72</u>
Lyhytaikaiset saamiset			VIERAS PÄÄOMA YHT.	<u>45 968 494,31</u>	<u>45 278 823,39</u>
1. Myyntisaamiset	2 791 561,22	2 455 369,01			
2. Lainasaamiset	242 384,00	85 300,00	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	93 065 007,41	90 948 943,91
3. Muut saamiset	87 975,39	231 889,73			
4. Siirtosaamiset	740 759,94	1 323 538,61			
	<u>3 862 680,55</u>	<u>4 096 097,35</u>			
	<u>3 862 680,55</u>	<u>4 096 097,35</u>			
III Rahoitusarvopaperit			Omavaraisuusaste, %	50,1	49,6
1. Osakkeet ja osuudet			Suhteell. velkaantuneisuus, %	53,7	51,8
2. Sij. rahamarkkinainstrumentteihin	11 276 959,63	10 811 307,96	Kertynyt yli-/alijäämä, milj. euroc	12,9	11,4
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset			Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/as	1 085	945
4. Muut arvopaperit			Lainakanta 31.12., milj. euroa	38,7	34,1
	<u>11 276 959,63</u>	<u>10 811 307,96</u>	Lainakanta, euroa/asukas	3 251	2 833
IV Rahat ja pankkisaamiset	14 16 579,57	36 13 15,98	Lainasaam. 31.12., milj. euroa	8,1	7,9
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	<u>16 565 919,58</u>	<u>15 334 024,53</u>	Asukasmäärä	11 910	12 052
VASTAAVAA YHTEENSÄ	93 065 007,41	90 948 943,91			

Omavaraisuusaste 31.12., prosenttia

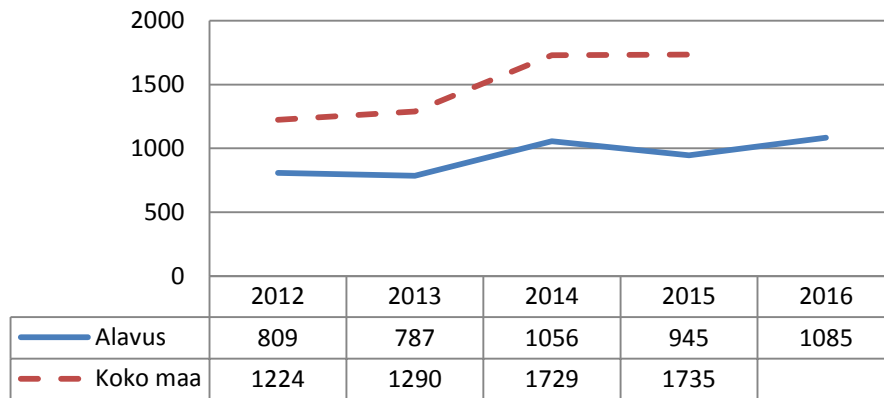
Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä uusista sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoite-tasona voidaan pitää 70%:n omavaraisuutta, 50 %:n ja sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Alavuden omavarai-suusaste on alle koko maan keskiarvon.

Suhteellinen velkaantuneisuus 31.12., prosenttia

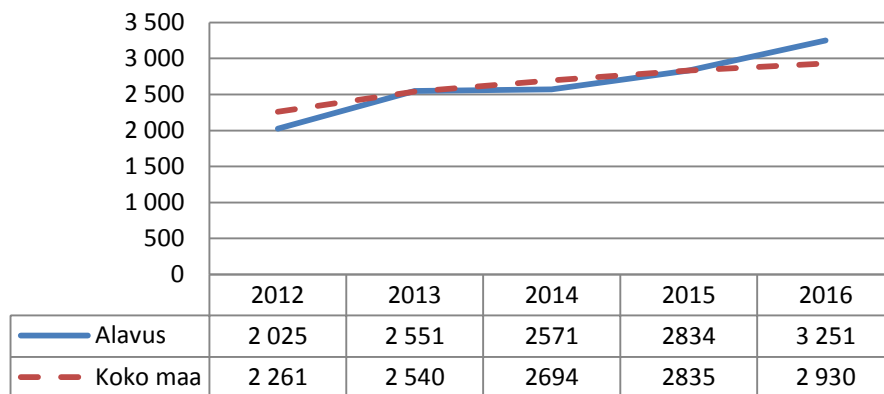
Suhteellinen velkaantuneisuus on Alavudella 53,7 %, kun koko maan tunnusluku oli vuonna 2015 54,8 %. Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittai-siin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavarai-suusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysy-vien vastaavien ikä, arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mi-tä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella.

Kertynyt yli-/alijäämä 31.12., euroa/asukas

Luku osoittaa paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää käytettävissä tulevien vuosien liikkumavaraksi. Taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Vaikka tunnusluku onkin Alavudella hyvä, jääme kuitenkin selvästi alle koko maan keskiarvon.

Lainakanta 31.12., euroa asukasta kohti

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantamme on noudatellut valtakunnan keskitasoa, mutta vuonna 2016 se nousi 3 251 euroon asukasta kohti ja on nyt yli koko maan keskiarvon.

1.5. Kokonaistulot ja kokonaismenot

TULOT (1 000 e)

Toiminta

Toimintatuotot	11 907
Verotulot	34 482
Valtionosuudet	38 870
Korkotuotot	120
Muut rahoitustuotot	1 013
Satunnaiset tuotot	0
Tulorahoituksen korjauserät	
-Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutusvoitot	-262

Investoinnit

Rahoitusosuudet investointimenoihin	285
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	1 904

Rahoitustoiminta

Antolainasaamisten vähennykset	337
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 200
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	700
Oman pääoman lisäykset	0

Kokonaistulot yhteensä 103 555

MENOT (1 000 e)

Toiminta

Toimintakulut	81 750
Valmistus omaan käyttöön	-215
Korkokulut	115
Muut rahoituskulut	75
Satunnaiset kulut	0
Tulorahoituksen korjauserät	
Pakollisten varausten muutos	
-Pakollisten varausten lis.(+), väh.(-)	0
-Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustappiot	0

Investoinnit

Investointimenot	5 694
------------------	-------

Rahoitustoiminta

Antolainasaamisten lisäykset	762
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	10 320
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	
Oman pääoman vähennykset	0

Kokonaismenot yhteensä 98 500

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot =	5 054
Muut maksuvalm. muutokset - Rahavarojen muutos	5 054

Kunnan kokonaistulot ja -menot käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien ulkoiset tuotot ja kulut sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen Yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt	
Yhtiöt	
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	7
Kunnallista liiketoimintaa harj. yhtiöt	4
Muut yhtiöt	
Osuuskunnat	
Yhdistykset	
Säätiöt	
Kuntayhtymät	5
Osakkuusyhteisöt (yhdistelty)	3
Muut omistusyhteisyydet	13
Yhteensä	32

1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus

Konsernin toimintaa ohjaa valtuuston asettamat tavoitteet tytäryhteisöilleen. Niitä myös seurataan aiempaa tarkemmin kaupungin oman osavuositarkastuksen yhteydessä. Konserniohje sisältää tiedot konsernihallinnasta. Konserniohjeet tullaan uudistamaan kevään 2017 aikana.

Konsernin toimintaa ohjataan ja seurataan myös johtoryhmätyöskentelyssä, jossa yksi käsiteltävä asiakokonaisuus on konserniasiat.

1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Konsernin tavoitteita, niiden toteutumista ja muuta tietoa on käsitelty tilinpäätöksen osiossa 2.1., kohdassa kaupungin tytäryhteisöt. Konsernivetat ovat selvästi suuremmat kuin kaupungin velat, mutta ne ovat kuitenkin tytäryhtiöitten osalta hyvässä hallinnassa. Suurin velkamäärä tytäryhtiöistä on Alavuden Vuokra-asunnot Oy:llä. Lainat on pystytty hoitamaan yhtiön saamista vuokratuloilla, eivätkä ne aiheuta lainanhoitorasitetta kaupungille.

Vuonna 2016 otettiin käyttöön konsernitilipalvelu. Tytäryhtiöiden pankkitilit ovat nyt kaupungin nimissä olevan konsernitilin alatilejä ja kullekin tytäryhtiölle on erikseen määritetty käytettävissä oleva luottolimiitti konsernin emotilin puitteissa. Konsernitilin käyttöönoton keskeiseksi hyödyksi nähtiin ulkoisen rahoitustarpeen pieneneminen ja joustava tilapäisen rahoitustarpeen hoitaminen.

1.6.4. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Osana konsernivalvontaa konsernin tytäryhtiöitten tilintarkastusyhteisö on sama kuin kaupungilla. Kaupunginjohtaja ja kaupunginhallituksen valitsema yhtiökokousedustaja valvovat osaltaan konserniyhtiöitä. Kaupunginhallitus on tarvittaessa ohjeistanut edustajiaan konserniyhteisöissä.

Tavoitteiden ja talouden seuranta on toteutettu ottamalla konsernin tytäryhteisöt mukaan kaupungin osavuosisikatsaukseen

Nykyinen konserniohje on suhteellisen periaatteellinen, eikä sisällä voimakkaita konsernitoimintojen keskittämisiä. Kirjanpito ja palkkalaskenta hoidetaan tytäryhtiöiden osalta kaupungin toimesta. Rahoitustoiminnassa kaupunki on tarvittaessa avustanut konserniyhteisöjä. Yhtiölle myönnettyissä lainoissa kaupunki on pääsääntöisesti takaajana. Tietoverkko tietotekniikkapalveluineen ja ohjelmineen on konsernin käytössä joitakin erikoisohjelmia lukuun ottamatta. Työterveyshuolto ja työsuojeluasiat on yhtiöissä hoidettu kaupungin kautta. Myös monistus-, arkistointi-, puhelinkeskus- ja kiinteistöpalveluissa tytäryhteisöt tukeutuvat kaupungin järjestelmiin.

Tytäryhteisöt ovat olleet myös osana kaupungin työpaikkojen riskikartoituksia. Konsernin tytäryhteisöjen vastuuhenkilöt ovat kaupungin palveluksessa, joka kytkee tytäryhteisöt tehokkaasti niihin riskienhallinta ja palvelujärjestelmiin, jotka koskevat myös kaupunkia. Vakuutusyhtiö on pääosin sama kuin kaupungilla. Konsernin vakuutusturva tarkistettiin ja vuokratulojen osalta kilpailutettiin vuonna 2010 kaupungin vakuutusten kilpailutuksen yhteydessä. Vuokratulojen vakuuttajaksi valittiin Pohjola-Yhtiöt.

Uuden kuntalain myötä konserninäkökulma korostuu entisestään.

1.6.5. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

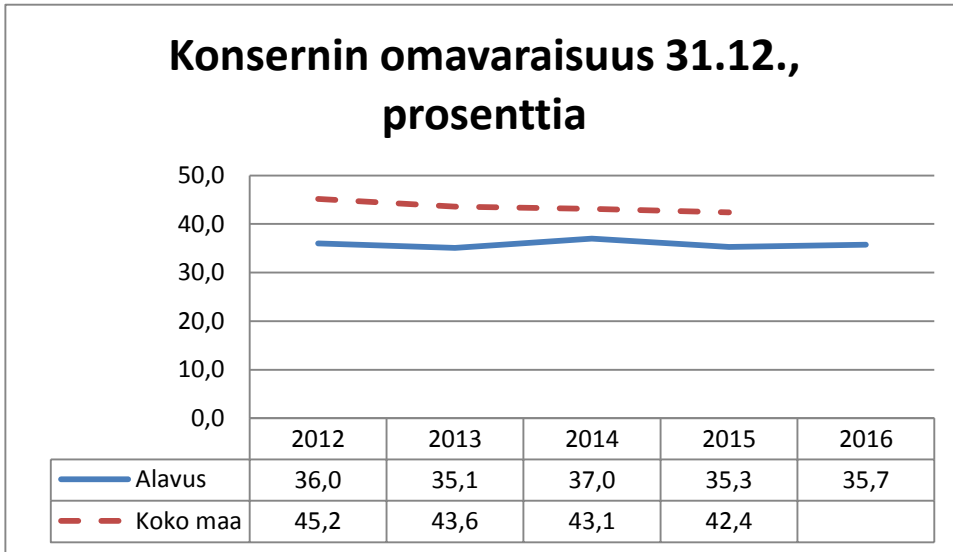
	2016	2015
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	64 883	51 581
Toimintakulut	-130 532	-118 452
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	541	30
Toimintakate	-65 108	-66 841
Verotulot	34 376	34 014
Valtionosuudet	38 870	37 398
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	21	100
Muut rahoitustuotot	939	863
Korkokulut	-469	-711
Muut rahoituskulut	10	64
Vuosikate	8 639	4 887
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 022	-6 038
Tilikauden yli- ja alipariarvot	0	0
Arvonalentumiset	0	0
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	2 616	-1 151
Tilinpäätössierrot	-12	-26
Tilikauden verot	-5	-7
Laskennalliset verot	-49	
Vähemmistöosuudet	-34	-29
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 515	-1 213
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	49,7	43,5
Vuosikate/Poistot, %	143,4	80,9
Vuosikate, euroa/asukas	725,3	405,5
Asukasmäärä	11 910	12 052

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

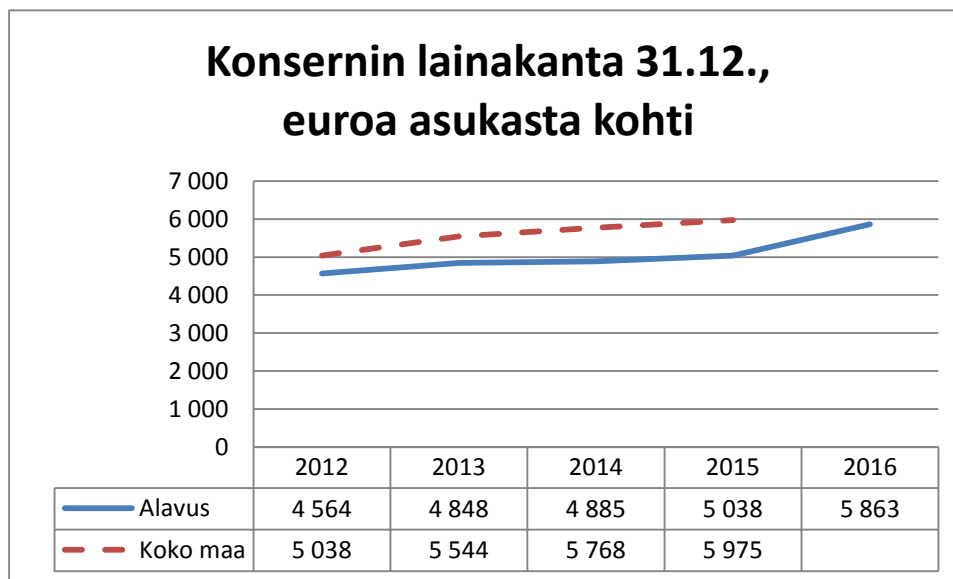
	2016 1 000 €	2015 1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	8 639	4 815
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden verot	-5	-7
Tulorahoituksen korjauserät	-669	-138
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-12 794	-14 134
Rahoitusosuudet investointimenoihin	546	194
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 981	874
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 302	-8 398
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-762	-18
Antolainasaamisten vähennys	344	135
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 669	11 219
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 297	-6 292
Lyhytaikaisten lainojen muutos	554	2 056
Oman pääoman muutokset	256	680
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-28	91
Vaihto-omaisuuden muutos	-15	-120
Saamisten muutos	489	721
Korottomien velkojen muutos	-6 450	951
Rahoituksen rahavirta	2 761	9 423
Rahavarojen muutos	459	1 026
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	15 872	15 434
Rahavarat 1.1.	-15 413	-14 409
	459	1 026
Investointien tulorahoitus, %	70,5	34,5
Pääomamenojen tulorahoitus, %	36,1	23,9
Lainanhoitokate	0,8	0,8
Kassan riittävyys, pv	37,2	40,4
Asukasmäärä	11 910	12 052

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2016	2015	VASTATTAVAA	2016	2015
	1000 e	1000 e		1000 e	1000 e
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet	2 905	2 990	Peruspääoma	33 657	33 657
Aineelliset hyödykkeet	0	0	Arvonkorot usrahasto	205	264
Maa- ja vesialueet	9 512	9 431	Muut omat rahastot	304	386
Rakennukset	58 440	57 229	Edell. tilikausien ylijäämä (alijäämä)	10 030	10 705
Kiinteät rakenteet ja laitteet	19 870	17 994	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 515	-1 213
Koneet ja kalusto	3 465	4 030	OMA PÄÄOMA YHT.	46 711	43 799
Muut aineelliset hyödykkeet	406	239			
Ennakkomaksut ja keskeneräiset	4 833	2 908	VÄHEMMISTÖSUUDET	420	366
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	96 526	91 830	PAKOLLISET VARAUKSET	813	677
Sijoitukset					
Osakkuusyhteisöosuudet	2 570	3 106	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	710	765
Muut osakkeet ja osuudet	3 069	2 068			
Muut lainasaamiset	2 204	1 764	VIERAS PÄÄOMA		
Muut saamiset	27	28	Pitkäaikainen korollinen vieraspääoma	59 081	50 125
Sijoitukset yhteensä	7 870	6 966	Pitkäaikainen koroton vieraspääoma	3 231	3 104
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	107 301	101 786	Lyhytaikainen korollinen vieraspääoma	10 743	10 592
			Lyhytaikainen koroton vieraspääoma	10 252	15 601
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	165	193	VIERAS PÄÄOMA YHT.	83 308	79 422
VAIHTUVAT VASTAAVAT			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	131 960	125 031
Vaihto-omaisuus	736	725			
Saamiset	7 887	6 854	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Rahoitusarvopaperit	11 567	11 137			
Rahat ja pankkisaamiset	4 305	4 336	Omavaraisuusaste, %	35,7	35,3
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	24 494	23 052	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	63,1	63,5
			Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 euroa	12 545	9 492
VASTAAVAA YHTEENSÄ	131 960	125 031	Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	1 053	788
			Konsernin lainat, euroa/asukas	5 863	5 038
			Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 e	69 824	60 717
			Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 e	2 232	1 792
			Kunnan asukasmäärä	11910	12052

Konsernin omavaraisuusaste on 35,7 prosenttia, joka on selvästi alle tavoitearvon, joka on vähintään 50 %. Myös koko maan omavaraisuusaste on alle tavoitteen.

Konsernin lainakanta 5 863 euroa asukasta kohden jäi hiukan alle koko maan vuoden 2015 keskiarvon.

1.7. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1. Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden ylijäämä 1 534 081,90 euroa siirtyy taseeseen tilikauden ylijäämä/alijäämä-tilille lisäten vastaavasti taseen omaa pääomaa. Tilikauden tulosta ei ole käsitelty poistoeron, varausten tai rahastojen muutoksilla.

1.7.2. Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden tulos, 1,5 miljoonan euron ylijäämä, on 2,9 miljoonaa euroa parempi tulos kuin edellisellä tilikaudella. On kuitenkin huomioitava että vuoden 2015 tulosta heikensi tulevan soteulkoistuksen johdosta tehdyt ns. 13. kuukauden menot. Kahden seuraavan vuoden aikana talous tulee kääntää voimakkaasti vahvistuvalle uralle valmistauduttaessa ”uuden kunnan” rooliin vuoden 2019 alusta alkaen. Kertynyt ylijäämä vuoden 2016 lopussa oli n. 12,9 miljoonaa euroa.

Talouden tervehdyttämistyötä jatketaan edelleen. Vuoden 2016 aikana tehtiin kaksi lisätalousarviota, jolla korjattiin alkuperäisen talousarvion määrärahoja ja tuloarvioita muuttuneita olosuhteita vastaaviksi. Talousarviovuoden aikana seurattiin talouden toteutumista systemaattisesti niin hallintokunnissa kuin johtoryhmässä ja kaupunginhallituksessa.

Talouden tasapainoa on haettava tulevina vuosina käyttäen edelleen kaikkia uudelleenjärjestely mahdollisuuksia hyväksi ja pyrkiä taloudellisiin ja kustannustehokkaisiin ratkaisuihin. Vuosikatteen saaminen pysyvästi riittävälle tasolle on keskeinen tavoite. SOTE-yhteisyrityksellä on saatu kaupungin talouteen parempaa ennakoitavuutta.

Kuntatalouden lisäpaineena on julkisen talouden kestävyysvajeen hoitamiseksi valtiolla toteuttamat toimenpiteet sekä käynnissä oleva sote- ja maakuntauudistus.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1. Tavoitteiden toteutuminen

HALLINTO- JA KEHITYSPALVELUT

Kaupunginvaltuusto (hallintopäällikkö)

Palvelualueen toiminta-ajatus

Palvelualueen tarkoituksena on kaupungin kehittymisen edistämiseksi ja alavutelaisten hyvinvoinnin turvaamiseksi päättää kaupungin visiot ja strategiat, asettaa taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet sekä tarkastaa niiden toteutuminen.

Valtuuston tavoitteita ei aseteta erikseen vaan ne mitataan ja arvioidaan palvelualueittain. Tavoitteiden asettamisessa käytetään talousarvion alussa olevaa visio- ja strategiaosiota.

Kaupungin strategiset päämäärät ja strategiatavoitteet:

- Kasvava ja kehittyvä kaupunki
- Asiakaslähtöiset palvelut ja hyvinvoiva kuntalainen
- Tunnettu kaupan ja yrittäjyyden kaupunki
- Tasapainoinen kuntatalous ja palvelutarpeita vastaava henkilöstö

Käytössä on tasapainotettu mittaristo, jossa tavoitteita asetetaan neljään näkökulmaan: asiakas, prosessit, henkilöstö ja osaaminen sekä talous. Näille tavoitteille asetetaan avainmittarit ja mittareille tavoitearvot sekä eritellään tarvittavat toimenpiteet. Lisäksi eritellään suoritteiden määriä ja hintoja sekä keskeisiä lukuja tarpeellisilta osin. Lisäksi voidaan kuvata kaupungin tai toimialan kannalta keskeisiä ja laajoja strategisia hankkeita toimintakaudella.

Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt:

Kaupunginvaltuusto, vaalit, tarkastuslautakunta, nuorisovaltuusto, ikäihmisten neuvosto.

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	20	0	0	0
Toimintakulut	-120	-69	-68	-1
Toimintakate/jäämä	-100	-69	-68	-1

Kaupunginhallitus (kaupunginjohtaja)

Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt:

Kaupunginhallitus, markkinointi, kehittäminen

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Kaupunginhallituksen tehtävänä on edistää kaupungin kehittymistä ja turvata alavutelaisten hyvinvointi. Hallitus huolehtii valtuuston hyväksymien visioiden strategioiden ja tavoitteiden toteutuksesta. Keinoina on ulkoinen edunvalvonta ja ajantasaiset johtamisjärjestelmät. Hallitus johtaa yleistä palvelutuotantoa, käynnistää kehittämisprosesseja ja ohjaa asioiden valmistelua kaupungin toimielimissä ja kaupunginvirastossa sekä valvoo päätösten täytäntönpäytäntöä.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Työttömyysaste kohtuullinen	Työttömyysaste, %	Alle koko maan keskiarvon	Työpaikkakehityksen edistäminen ja aktiiviset työllistämistoimet
Asiakaslähtöiset palvelut ja hyvinvoiva kuntalainen		Toteutettu syksyllä 2016	Asiakastytyväisyyskysely palveluista Hyvinvointikertomus
Työttömyysasteen tavoite toteutui. Alavuden työttömyysaste oli 10,8 % ja koko maan 13,6 % Asukastytyväisyyskysely toteutettiin syksyllä 2016. Kyselyn tuloksia hyödynnetään palvelujen kehittämisessä. Hyvinvointikertomus valmistui loppuvuodesta 2016.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä		Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Tunnettu kaupan ja yrittäjyyden kaupunki		Työntekijät ja luottamushenkilöt tunnistavat roolinsa elinkeinotoimijoina	Päätösten yritysvaikutusten arviointi on osa päätösprosessia
Ajantasaiset ohjeet ja säännöt			Hallintosäännön päivittäminen ja konserniohjeen laatiminen
Asukasluvun lisääminen	Asukasluku	Vuotuinen 0,5 % kasvu	Kuntamarkkinoinnin tehostaminen ja riittävä asunto-, toimitila- ja tonttitarjonta

Asukasluvun osalta tavoite ei toteutunut. Asukasluku väheni 142 henkilöllä (1,18 %). Asukasluku laski enemmän kuin edellisenä vuonna, jolloin asukasluku väheni 52 henkilöllä (0,43 %).

Hallintosäännön ja kuntakonserniohjeen päivittäminen uuden kuntalain vaatimusten mukaiseksi aloitettiin.

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Henkilöstön työhyvinvointi	Toteutetut toimenpiteet Perehdytysopas laadittu ja muut toteutetut toimenpiteet		Henkilöstöohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden saattaminen käytäntöön Perehdytysoppaan laatiminen ja muiden henkilöstöoppaassa esitettyjen toimenpiteiden toteutus
Tervetuloa joukkoomme – Opas Alavuden kaupungin palvelukseen tuleville on tehty.. Henkilöstöohjelman toimenpiteitä on toteutettu.			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Riittävät taloudelliset edellytykset palvelutason ylläpitämiseen	Vuosikatteen riittävyys	Vuosikate kattaa vähintään poistot	Talousarviossa pysyminen
Taloudelliset tavoitteet toteutuivat budjetoitua paremmin.			

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	602	1	3	-2
Toimintakulut	-906	-899	-1 028	104
Toimintakate/jäämä	-304	-898	-1 025	102

Strategiset hankkeet toimintakaudella:

1. Palveluiden uudistamistyö
2. Tuurin kauppakylän kehittäminen
3. Maankäytön hankkeet
4. Viestintä- ja markkinointiohjelma
5. Koulutusverkon kehittäminen

Hallintopalvelut (kehitysjohtaja)**Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt:**

Kansliapalvelut, työterveyshuolto, henkilöstötoiminta, työllistäminen, asumisen palvelut, yhteiset palvelumaksut

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Palvelualueen tarkoituksena on luoda kaupungin organisaatiolle hyvät edellytykset tulokselliseen työskentelylle ja palvelutuotannolle sekä edistää kaupungin tuloksellisuus- ja kehittämisstrategioiden toteutumista.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Asiakaslähtöiset palvelut ja hyvinvoiva kuntalainen			Yhteispalvelupisteiden kehittäminen Digitalisaation hyödyntäminen asiakaspalveluissa

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Sote-ulkoistuksen johdosta sopeutettu organisaatio	Toimenkuvien sopeuttaminen	Toimenpiteiden toteuttaminen	Toimenkuvat muokataan uutta tilannetta vastaaviksi vuorovaikutuksessa henkilöstön kanssa.
			Homma hoidetaan- elinvoima-ohjelman jalkauttaminen

Asiakkaita on ohjattu käyttämään sähköisiä palveluja. Henkilökohtaista opastusta ja tukea on saanut kaupungintalon ja Töysän kirjaston yhteispalvelupisteistä. Toimenkuvia on muutettu uutta tilannetta vastaaviksi. Homma hoidetaan elinvoima-ohjelman jalkauttaminen: Elinvoimaohjelman jalkauttaminen on käynnistetty.

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Henkilöstö tuntee toiminnan tavoitteet ja oman työnsä merkityksen tavoitteisiin pyrittäessä. Osaamisen puute ei este tavoitteiden saavuttamiselle	Henkilöstöpalautte		Kehityskeskustelut, koulutus, perehdyttäminen.
Kehityskeskustelut on toteutettu. Koulutussuunnitelma- ja –seuranta on tehty kaikissa palveluryhmissä. Perehdyttämisessä on hyödynnetty Tervetuloa joukkoomme – perehdytysopasta.			

NÄKÖKULMA: TALOUS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Sote-ulkoistuksen johdosta sopeutettu organisaatio			Eläköitymisen johdosta vapautuvat toimet täytetään sisäisin järjestelyin
Vapautuvat toimet on täytetty sisäisin järjestelyin.			

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	333	354	269	85
Toimintakulut	-1 739	-1608	-1 394	-213
Toimintakate/jäämä	-1 407	-1254	-1 125	-128

Talouspalvelut (talouspäällikkö)

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Palvelualueen tarkoitus on luoda kaupungin organisaatiolle hyvät toiminnalliset edellytykset työskentelylle ja palvelutuotannolle taloudellisesti sekä edistää kaupungin strategioiden toteutumista.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Asiakkaat palvelevat kustannustehokkaasti ja ammattitaidolla	Asiakkaan kokema palvelutaso		Tukea palvelualueitten kykyä hyödyntää talouden tietojärjestelmää Talouskonsultointi
Keskittetyt konsernipalvelut	Talouspalvelut hoitaa tytäryhtiöitten kirjanpidot	Kaikkien tytäryhtiöitten kirjanpidot hoidetaan talouspalveluissa	Omistajapoliittiset linjat omistajayhtiöille
Loppuvuodesta perustettiin neljän tytäryhtiön kirjanpito-osastot samaan kirjanpito-ohjelmistoon kaupungin ja muitten tytäryhtiöitten kanssa. Näiden kirjanpidon hoito on aloitettu talouspalveluissa 1.1.2017. Taloushallinnossa hoidetaan nyt näin ollen kaupungin kirjanpidon lisäksi myös kaikkien kaupunkikonsernin 10 tytäryhtiön kirjanpidot.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Kirjanpidon raportointi ajantasaista ja luotettavaa			Kehitämme raportointia, ennakoitua ja tiedolla johtamista
Populus palkkahallinto-ohjelmiston tehokas hyödyntäminen			Käyttäjien koulutus ja neuvonta
ICT-järjestelmien ajantasaisuus, toimivuus ja kustannustehokkuus	Käyttöhäiriöiden määrä	Vain ennalta sovitut ja ilmoitetut käyttökatkokset	Ohjelmistopäivitykset ajallaan, palvelimien ja verkkoyhteyksien käytettävyyden tehostaminen
Populus koulutuksia järjestettiin luottamustoimeilinten sihtereille sekä Populus raportointikoulutus esimiehille. Ohjelmistopäivitykset on pidetty ajan tasalla ja ne on pyritty tekemään sellaiseen aikaan etteivät ne aiheuttaisi käyttökatkoksia.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Motivoitunut, ammattitaitoinen ja työstään vastuuta kantava henkilöstö	Työntekijän kokema osaamisen taso		Ajankohtaiskoulutukset sekä mahdolliset syvennävät koulutukset
Henkilöstön työhyvinvointi	Toteutetut kehityskeskustelut	1 krt/v	Kehityskeskustelujen edelleen kehittäminen
Sote-ulkoistuksen johdosta sopeutettu organisaatio	Toimenkuvien sopeuttaminen	Toimenpiteiden toteuttaminen	Toimenkuvat muokataan uutta tilannetta vastaaviksi vuorovaikutuksessa henkilöstön kanssa
Tietoja on päivitetty ajankohtaiskoulutuksissa. Kehityskeskustelut on käyty kaikkien kanssa vuoden aikana. Toimenkuvia on muokattu vastaamaan kahden eläköitymisen myötä tullutta tilannetta ilman uusia rekrytointeja.			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Terveen kunnallistalouden aikaansaaminen Talouspalveluiden toimin	Vuosikatteen riittävyystarkastelu	Vuosikate kattaa poistot	Talouden tasapainottomuuden etsiminen
Maksuvalmius	Maksujen hoito ajallaan		Kassaseuranta, lyhytaikaisen luoton otto
Sote-ulkoistuksen johdosta sopeutettu organisaatio	Toimenkuvien sopeuttaminen	Toimenpiteiden toteuttaminen	Toimenkuvat muokataan uutta tilannetta vastaaviksi vuorovaikutuksessa henkilöstön kanssa
Talouden tasapainotila on parantunut huomattavasti vuodentakaisesta. Vuosikate riittää hyvin kattamaan poistot, vuosikatteen ollessa 149 % poistoista. Investointeihin ja lainanlyhennyksiin on jouduttu kuitenkin ottamaan uutta lainaa. Maksuvalmiutta on vuoden aikana pidetty yllä Kuntatodistuslaina-ohjelmalla, mikä on ollut hyvin edullista korkojen ollessa negatiivisia. Talousarviolaina on nostettu vasta joulukuun lopulla.			

TALOUS LUKUINA (1000€)	TP 15	TA16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	53	80	91	-11
Toimintakulut	-917	-894	-834	-57
Toimintakate/jäämä	-864	-814	-746	-68

Elinkeinopalvelut (kehittämispäällikkö)

Palvelualueen toiminta-ajatus

Elinkeinopalvelut vastaa erityisesti Uusi Alavus 2020 –kaupunkistrategian ”Tunnettu kaupan ja yrittäjyyden kaupunki” -painopisteen ja Homma hoidetaan –elinvoimaohjelman toteuttamisesta. Tähän kuuluu sekä toteutuksen koordinointi kaupunkikonsernissa että käytännön toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Homma hoidetaan –elinvoimaohjelma kuvaa ne asiakokonaisuudet, joihin kaupunki sitoutuu edistääkseen alueen yritysten kasvua, kehittymistä ja kansainvälistymistä sekä uusien yritysten perustamista sekä sijoittumista alueelle.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Yrittäjä on ykkönen -asenne	Palvelut yrittäjille tuotetaan asiakaslähtöisesti ja asiantuntevasti (ilman hallinnollisia raja-aitoja).	Palveluprosessit on kuvattu selkeästi ja toimijat tuntevat roolinsa prosessissa.	Palveluprosessien asiakaslähtöinen kuvaus.
	Yritysten tarpeiden ennakointi perustuu aktiiviseen vuorovaikutukseen.	Säännölliset yhteistyötillaisuudet yritysten edustajien kanssa.	Yhteistyö ja vuoropuhelu yritysten edustajien kanssa.
	Kehittämishankkeet edistävät yritysten kasvua, kehittymistä ja kansainvälistymistä sekä uusien yritysten perustamista ja sijoittumista alueelle.	Aktiivisuus hanketyössä.	Toteutetaan omia hankkeita ja osallistutaan muiden toteuttamiin arviointikriteerit täyttäviin hankkeisiin.
Palveluprosessit on kuvattu asiakaslähtöisesti ja kuvaukset viestitään asiakkaille. Yhteistyötillaisuuksia on järjestetty aktiivisesti. Digitaalinen maaseutu –hanke päättyi 30.5., Rantojen virkistyskäytön lisääminen osana Alavuden kaupunkikeskustan kehittämistä –hanke ja Kuusiokunnista vientiin –hanke on käynnistetty. Muiden toteuttamiin hankkeisiin osallistutaan.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Yrittäjä on ykkönen- -asenne	Joustavat, asiantuntevat ja asiakaslähtöiset strategiaa ja elinvoimaohjelmaa toteuttavat palvelut toteutetaan yli hallintokuntarajojen	Palveluprosessit on kuvattu ja tuotteistettu	Hallintokuntarajat ylittävät palveluprosessit kuvataan ja tuotteistetaan
Palveluprosessien kuvausten työstö on käynnistetty.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Yrittäjä on ykkönen- -asenne	Joustavat, asiantuntevat ja asiakaslähtöiset strategiaa ja elinvoimaohjelmaa toteuttavat palvelut toteutetaan yli hallintokuntarajojen	Työntekijät ja luottamushenkilöt tunnistavat roolinsa elinkeinotoimijoina ja tuntevat palveluprosessit	Hallintokunnat ylittävien palveluprosessien luominen on käynnistetty
Palveluprosessien kuvausten työstö on käynnistetty, tuotteistamisvaiheeseen edetään vuonna 2017.			

NÄKÖKULMA: TALOUS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Yrittäjä on ykkönen- -asenne	Hankerahoituksen tehokas hyödyntäminen toiminnassa. Pysytään budjetissa.	Kaupunkistrategian mukaisia kehittämishankkeita toteutetaan hanke- rahoituksella. Toiminta budjetin mukaisesti.	Hankkeita toteutetaan omana työnä ja osallistutaan muitten hallinnoimiin hankkeisiin. Tarkka talouden seuranta.
Hankkeita on toteutettu omana työnä ja muiden hallinnoimiin hankkeisiin on osallistuttu. Budjetti ylitettiin tarkastelujaksolla.			

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	2	0	0	
Toimintakulut	-414	-394	-427	33
Toimintakate/jäämä	-412	-394	-427	33

Strategiset hankkeet toimintakaudella:

Homma hoidetaan –elinvoimaohjelman jalkauttaminen.

Sote-palvelut (kehitysjohtaja)

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Sote-yhteisyrityksen (Kuusiolinnaterveys Oy) toiminta alkaa 1.1.2016. Sosiaalipalvelujen järjestämisvastuu siirtyy Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijöille 2016.

Kuntayhtymän ja yhteisyrityksen hyvän yhteistyön käynnistyminen.

Palvelujen saatavuuden, laadun ja kustannusten seuranta ja arviointi palvelulupausten mukaisesti.

Kaupunki on mukana maakunnallisen sote -selvityksen tekemisessä.

Hyvinvointikertomus ja hyvinvoinnin edistämisen ja ennaltaehkäisevä työ tekemällä hyvinvointikertomus (sähköinen) poikkihallinnollisella yhteistyöllä. Tavoitteena on saada tietoa kuntalaisten hyvinvoinnista taloustiedon rinnalle kaupungin päätöksentekoon ja toiminnan kehittämiseen. Tavoitteena on käynnistää suunnitelmallinen poikkihallinnollinen yhteistyö hyvinvoinnin edistämiseksi, ennaltaehkäisyssä ja ns. ilkeisiin ongelmiin puuttumisessa.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Asiakslähtöisyys	Asiakstyytyväisyyskysely Sovittu palvelulupaus	4/5	Asiakaspalautteen käsittely Asiakkaan ohjauksen ja neuvonnan kehittämisen
Alavuden kaupungin asukastyytyväisyyskyselyssä sosiaali- ja terveystyöntekijät saivat 2,91 pistettä (asteikko: 4 pistettä erittäin tyytyväinen, 3 pistettä melko tyytyväinen, 2 pistettä tyytymätön, 1 piste erittäin tyytymätön). Parhaan arvion saivat perhe- ja neuvolapalvelut 3,24 pistettä ja heikoimman hammashoidon saataavuus 2,63 pistettä. Tarkemmat tiedot löytyvät asiakastyytyväisyyskyselyn raportista.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2015	Toimenpiteet
Hyvinvoinnin tila	Hyvinvointikertomuksen indikaattorit	Indikaattorit positiivisia	Hyvinvointikertomuksen tekeminen yhteistyössä kuntayhtymän kanssa ja vuosittainen seuranta perustetussa työryhmässä
Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnallinen integraatio ja yhdessä tekeminen	Yhteisyrityksen käynnistyminen Yhteistyö viranomaistalon kanssa	Sote-palvelujen integraatio aloitettu Yhteistyö syventynyt	Yhteisyrityksen käynnistyminen ja toiminnan hyvä alkuunlähtö E-P:n sote-selvitys
Hyvinvointiraportti valmistui loppuvuodesta 2016. Indikaattoreiden perusteella terveyden edistämiseen ja ennaltaehkäisevään hyvinvointityöhön olis is löydettävä uusia vaikuttavia keinoja.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Ammattitaitoinen, työhön sitoutunut ja riittävä henkilöstö	Suosituks	Henkilöstön määrä vastaa laatusuosituksia	Henkilöstön määrää ja sijoittumista seurataan ja arvioidaan jatkuvasti
Sote-palveluiden ja palvelusopimuksessa sovitun laatutason valvonta on esisijassa sote-kuntayhtymän tehtävä. Sote-yhteisyrityksen ja sote-kuntayhtymän perustamisen kiireisestä aikataulusta johtuen valvontajärjestelmää ei ollut valmiina toiminnan käynnistyessä 2016. Toimiva valvontajärjestelmä saadaan luotua vasta vuoden 2017 aikana.			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Taloudellisuus	Sote-kustannukset €/as	Maakunnan keskitasolla	Jatkuva seuranta ja arviointi
Taloudellisten resurssien riittävyys	Menokertymä	Talousarvion mukaisesti	Talousarvion seurannan ja raportoinnin ajantasaisuus
Sote –palvelualueelle on kirjattu sote-yhteisyrityksen ja sote-kuntayhtymän kanssa neuvotellut sotenon 2015 mukaiset toimintatulot ja -menot. Talousarvion toimintakatteen toteutuma oli 99,8 %. Sotenon ulkopuolelle jätettyjä sekä vielä vuodelta 2015 maksettavaksi tulleita eriä on lisäksi kirjattu kaupunginhallituksen alla olevalle kustannuspaikalle noin 115 000 euroa.			

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	4 970	845	830	15
Toimintakulut	-50 832	-46 279	-46 194	-85
Toimintakate/jäämä	-45 862	-45 434	-45 364	-70

Maaseutupalvelut (maaseutupäällikkö)

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Maaseutupalvelujen toiminta-ajatuksena on tarjota hyvät maaseutuhallinnon palvelut yhteistoiminta-alueen viljelijöille ja omalta osaltaan edistää kilpailukykyisen maaseutuyrittämisen edellytyksiä.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Maaseututoimen yhteistoimintasopimuksen (Alavus/Ähtäri) toimeenpanon siten, että lakisäätöiset tehtävät tulee hoidettua siten, että asiakkaat saavat mahdollisimman suuren hyödyn tasapuolisesti koko yhteistoiminta-alueella	Asiakkailla tarpeeksi tietoa tukimahdollisuuksista ja -ehdoista Tukihakuprosessi asiakkaalle vaivaton	Koulutustapahtumia asiakkaille vähintään 6 kpl sekä henkilökohtaista neuvontaa toimistossa, puhelimitse tai sähköisesti tarpeen mukaan nopeasti Asiakaspalautteen tavoitearvo vähintään 4/5	Asiakaspalvelua kaikissa toimipisteissä hakuai-koina joka päivä ja muulloin viikoittain, koulutustapahtumien järjestäminen eri puolilla aluetta ja henkilökohtaista neuvontaa tarpeen mukaan Asiakaspalautekysely 2016
<p>Vuonna 2016 maaseutupalvelujen päätoimipiste siirrettiin Töysä-talon remontin vuoksi Fasadiin. Ähtärissä jatkaa toimipiste kokoaikaisena.</p> <p>Keväällä 2016 maataloustukia haki yhteistoiminta-alueella 591 tilaa, joista 476 oli Alavuden viljelijöitä ja ähtäriläisiä 115 kpl. Sähköisesti tukia haki 533 tilaa, eli yhteensä 90,2 %. Sähköisten hakemusten osuus nousi lähes 10 %:lla edellisestä vuodesta. Aktiivisten maatalojen määrä väheni edellisestä vuodesta 17 kpl eli 2,8 %.</p> <p>Keväällä tukihakemuskoulutustilaisuuksia järjestettiin viljelijöille 4 kpl, joihin osallistui 124 viljelijää. Koulutustilaisuuksista kolme oli Alavuden alueella ja yksi Ähtärissä. Lisäksi järjestettiin yksi oma ja yksi maakunnan yhteinen ympäristökorvauskoulutus.</p> <p>Asiakastytyväisyyskyselyn keskiarvo oli maaseutupalveluille 3/4.</p>			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Maaseututoimen yhteistoimintasopimuksen (Alavus/Ähtäri) toimeenpanon siten, että lakisääteiset tehtävät tulee hoidettua annettujen aikataulujen puitteissa	Tukihakemusten käsittely nopeaa ja ammattitaitoista	Asiakkaiden tuet maksussa 1. maksukeräilyssä	Kolme toimipistettä, joista yksi selkeä päätoimipiste, jossa työskennellään joka päivä ja muut toimipisteet vastaanottopisteitä
Vuoden 2016 aikana maataloustukia on maksettu kauttamme yhteensä 17,8 miljoonaa euroa, joista noin 13,58 milj. euroa Alavuden viljelijöille ja 4,26 milj. euroa ähtäriläisille viljelijöille. Noin 95 % tuista on maksettu ensimmäisessä maksukeräilyssä.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Osaava, motivoitunut ja riittävä (5 kpl) henkilöstö	Henkilöstöresurssit Henkilöstön koulutus-suunnitelma	Yksikössä vähintään viisi perehtynyttä työntekijää, joilla vähintään neljällä virka/virkavastuu Vakituinen henkilöstö vähintään viisi koulutuspäivää/vuosi, osa-aikainen henkilöstö vähintään kaksi koulutuspäivää/vuosi	Määräaikaisten työntekijöiden palkkaaminen tarpeen mukaan Osallistuminen Ely-keskuksen sekä maaseutuviraston järjestämille koulutuspäiville sekä henkilöstön perehdyttäminen uusiin asioihin yksikön sisäisellä neuvonnalla
Yksikössä on työskennellyt kuusi henkilöä, joista kolme on päätoimista ja yksi henkilö osa-aikaisesti yksikön käytettävissä. Maaseutupalveluihin palkattiin kaksi määräaikaista toimistotyöntekijää kevääksi ja kesäksi vastaanottamaan ja tallentamaan tukihakemuksia. Henkilöstö on osallistunut Ely-keskuksen ja Maaseutuviraston järjestämiin koulutustilaisuuksiin noin kerran kuukaudessa joko paikan päällä tai etäkoulutuksena Lync-tekniikalla.			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Talousarvion toteutumisen ja toiminnan tehokkuus	Menomäärärahat	Talousarvion mukaisesti	Talousarvion seuranta ja henkilöstöresurssien oikea-aikainen palkkaus
Sanallinen selitys tavoitteiden toteutumisesta: Talousarvio ylittyi 2,9%. Ylitystä tuli hieman henkilöstökuluissa sekä ilmoituskuluissa.			

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	48	50	48	-2
Toimintakulut	-175	-179	-180	-1
Toimintakate/jäämä	-128	-129	-132	-3

Lomituspalvelut (lomituspalvelupäällikkö)

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Turvataan paikallisyksikön (Alavus, Kuortane, Ähtäri) maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelut asiakaslähtöisesti.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Asiakkaiden tyytyväisyys paikallisyksikön lomittajien ammattitaitoon paranee vuodesta 2015	Asiakastyytyväisyyskysely asteikolla 1-5	Ammattitaito vuosilomalomituksessa: tavoite yli 4 Ammattitaito sijaisapulomituksessa: tavoite yli 4	Lomittajien täydennyskoulutus suunnitellaan vastaamaan tilojen vaativuustasoa. Toteutetaan vuosittaisen koulutussuunnitelman mukaisesti.
Asiakkaiden tyytyväisyys paikallisyksikön toimintaan paranee vuodesta 2015	Asiakastyytyväisyyskysely asteikolla 1-5	Asiakaspalvelu: yli 4.2 Tiedonsaannin riittävyys: yli 4 Tavoitettavuus: yli 4 Sijaisapujen toteutumien: yli 4.5 Vuosilomien toteutumien: yli 4	Tiedotetaan oikea-aikaisesti ja selkokielellä. Kannustetaan yrittäjiä tekemään lomituspyynnöt ajoissa. Kannustetaan yrittäjiä tekemään lomasuunnitelmat koko vuodeksi Lomitusnettiin
Asiakkaat vastaavat palautekyselyyn	Vastaajien määrä	Vastausprosentti: tavoite vähintään 50 %	Toteutetaan sähköisesti
Hyödynnetään yhteistoimintaa maatalousyrittäjien ja lomittajien kanssa toimivien lomituspalvelujen ja lainmuutosten toimeenpanossa			Aiheita käsitellään yhteistoimintaryhmissä. Paikallisyksikkö on mukana maatalousyrittäjien ja lomittajien tilaisuuksissa

Lomittajien täydennyskoulutus on toteutettu suunnitelman mukaisesti. Koulutuksen pääpaino on ollut työsuojelussa ja omien ensiaputaitojen päivittämisessä. Maatalousyrittäjille suunnatussa tiedottamisessa on keskitytty lähinnä 1.1.2016 voimaan tulleisiin lomituspalvelulain muutoksiin. Alavuden kaupungin teettämässä asukastyytyväisyyskyselyssä 174 vastaajasta 56 % oli melko tyytyväisiä ja 16 % erittäin tyytyväisiä lomituspalveluihin. Koko paikallisyksikköä koskevaa lomituspalvelujen asiakastyytyväisyyskyselyä ei ole toteutettu.

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Vuosilomat järjestetään tasaisesti lomavuoden aikana	vi-päivät/vuosipuolisko	Vuosilomia pidetään keskimäärin 26 pv/v/yrittäjä vi-päivät toteutuvat tasaisesti molemmilla vuosipuoliskoilla	Paikallisyksikössä on kysyntää vastaava määrä maatalouslomittajia
Sijaisapupyynnöt pystytään toteuttamaan	Asiakastyytyväisyyskysely asteikolla 1-5	Sijaisapujen toteutumisen yli 4.5	
Kannustetaan yrittäjiä käyttämään tuettua maksullista lomittaja-apua Markkinoidaan tuettua maksullista lomittaja-apua mahdollisesti poistuvien sijaisapuperusteiden tilalle	Tuettua maksullista lomituspalvelua käyttävien yrittäjien määrä	Käyttäjien määrä prosentteina vuosilomaan oikeutetuista yrittäjistä lisääntyy vuodesta 2015.	Tiedotetaan maatalousyrittäjille tuetun maksullisen lomittaja-avun käyttömahdollisuuksista (tiedotteet yrittäjille 2 x vuodessa)
Lainmuutoksista tiedotetaan riittävästi ja oikea-aikaisesti. Lomittajien liiallinen vaihtuvuus tilalla vähenee	Asiakastyytyväisyyskysely asteikolla 1-5	Vaihtuvuus pitkissä sijaisapulomituksissa enintään 5 lomittajaa /tila/vuosi	Kehitetään lomituksen järjestämisessä uusia toimintamalleja esim. lomitusrenkaiden rinnalle lomitustiimejä
Vuosilomapäiviä pidettiin yli mittarin tavoitearvo eli 27 pv/yrittäjä. Vuosilomapäiviä lomitettiin yht. 6935, joista ensimmäisellä vuosipuoliskolla toteutui yht. 3469 pv ja toisella yht. 3466 pv. Tuettua maksullista lomitusta käytti vuonna 2016 yht. 146 yrittäjää, mikä on 50 % vuosilomaan oikeutetuista yrittäjistä. Käyttäjien määrä lisääntyi hieman vuodesta 2015.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Parannetaan lomittajien ammattitaitoa. Jokaisella lomittajalla on riittävä ammattitaito niiden tilojen töihin, joiden lomitukset he hoitavat.	Lomittajien ammattitaito vuosiloma ja sijaisapulomituksessa Asiakastyytyväisyyskyselyasteikolla 1-5	Ammattitaito (katso kohta Asiakas)	Lomittajien ammattitaito on kartoitettu. Tila-kohtaista perehdytystä ja täydennuskoulutusta on järjestetty lomittajan koulutustarpeen mukaisesti.
Lomittajien työskentelyolosuhteet täyttävät työturvallisuudelle asetetut vaatimukset. Lomittajat ottavat työsään huomioon työturvallisuuden	Tapaturmien määrä Sairauspoissaolojen määrä	Alle vuoden 2015 oman tason Sairaus poissaolo % alle vuoden 2015 tason Poissaolopäivien määrä alle vuoden 2015 tason	Tehdään tilojen riskien arvioinnit säännöllisesti ja mahdollisuuksien mukaan lomittajan työskennellessä tilalla
Lomittajille sattui vuonna 2016 yhteensä 11 työtapaturmaa, mikä on 3 tapaturmaa vähemmän kuin vuonna 2015. Sairauspoissaolopäivien määrä on hienoisessa laskussa. Sairaus poissaolo % vuonna 2016 oli 16, mikä on alle vuoden 2015 oman tason. Verkostoneuvotteluja sairauspoissaolojen vähentämiskeinoista on käyty työkyvyn tukemisen periaatteiden mukaisesti.			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Lomituspäivän kesto on määritelty lain mukaisesti ja työaika vastaa lomittettavan maatalousyrittäjän tehtäväosuutta	Lomituspäivän nettohinta ilman matkakustannuksia	Poikkeaa valtakunnallisesta keskiarvosta enintään + 10 %	Lomituspäivän kesto määritellään TTS-manager laskentajärjestelmän avulla lomituspalvelulain ja Melan ohjeiden mukaisesti
Lomitusnetissä on ajantasaiset tiedot (koko-naistyöaika, tehtäväosuudet, karjatalouskellonajat) ja tietoja käytetään lomitusten suunnittelussa Lomittajien määrä vastaa palvelujen kysyntää		Lomittaja työllistyy työ-sopimuksen mukaiseen työaikaan	
Sijaisapupäätökset on annettu ja toimitettu asiakkaalle viipymättä	Päätöksen käsittelyaika	Asiakas saa päätöksen 1 viikon kuluessa hakmuksen vastaanottamisesta, jos päätös voidaan tehdä lopullisena tai ehdollisena ilman lisäliitteiden hankkimista.	

Lomitettavat päivät kunnallisessa järjestelmässä ovat pudonneet 16 % vuoteen 2015 verrattuna. Sijaisavun käyttö on pudonnut 48 % vuoteen 2015 verrattuna. Palvelujen kysynnän hiipuminen on vaikuttanut lomitajien työllistymiseen. Lomituspäivän nettohinta ilman matkakustannuksia oli n. 192 €/pv. Lomituspäivän hinta on noussut hieman vuoteen 2015 verrattuna. Valtakunnallisia tilasoja koskien lomituspäivän nettohinta ilman matkakustannuksia ei ole saatavilla. Sijaisapupäätökset on annettu ja toimitettu asiakkaille tavoitteen mukaisesti.

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	3 567	3500	2896	604
Toimintakulut	-3 580	3500	2912	-587
Toimintakate/jäämä	-13	0	-16	16

Suoritteiden määrä	TP 15	TA16	TOT 16	
Toteutuneet lomituspäivät	14873	13000	11447	
Suoritteiden hinta nettona				
Lomituspäivän hinta	181	178	192	
Keskeisiä lukuja				
120-tunnin tuetun maksullisen lomituksen käyttö, päivät yhteensä	1276	900	1274	
Henkilöstöpäätökset	258	200	1570	
Palvelujen myöntämistä koskevat viranhaltijapäätökset	883	700	726	

SIVISTYSPALVELUT

Sivistyspalvelujen hallinto (sivistysjohtaja)

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Kouluhallinto luo valmistelullaan edellytykset päätöksenteolle, organisoii ja kehittää tulosalueen hallintoa, talouden seuranta, suunnitelmallisuutta ja koulutusta sekä mahdollistaa musiikin ja käsityötaiteen perusopetuksen

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Hallinnollisten palveluit- ten tuottaminen Musiikin ja käsityötaiteen perusopetuksen tukemi- nen			Hallinnolliset palvelut tuotetaan luotettavasti

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Hallinnolliset palvelut tukevat sivistys- palveluiden perus- tehtävän toteuttamista	Tarvittaviin toimenpitei- siin varauduttu ajoissa		Hallinto ennakoi alan lainsäädännön ja toimin- taympäristön muutosten vaikutukset toimintaan.
Uuden opetussuunnitelman toteuttamiseksi on järjestetty runsaasti koulutusta opettajille. Uusi opetussuun- telma otettiin sujuvasti käyttöön elokuussa 2016.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Osaava henkilöstö	virkakelpoisuus	100 %	vakinaisesti täytetyt virat ja täydennyskoulutus
Täydennyskoulutusta on järjestetty erityisesti peruskoulun uuden ops:n käyttöönottoon. Varhaiskasvatus on mukana Prempaa laatua pedagogiikkaa lisäten (PALAPELI) sekä Liikunnasta iloa ipanoille- hankkeissa. Hankkeiden avulla kehitetään päiväkotien päivittäistä toimintaa.			

NÄKÖKULMA: TALOUS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Määrärahojen riittävyys			Talousarvion seuranta koko sivistyspalveluissa
Talousarvion seuranta onnistui, koska sivistystoimi ei ylittänyt määrärahoja.			

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA 16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	0	0	0	0
Toimintakulut	-351	-360	-327	-33
Toimintakate/jäämä	-351	-360	-327	-33

Suoritteiden määrä	TP 15	TA 16	TOT 16	
Sivistyslautakunnan kokoukset	4	4	7	
Lautakunnan päätösten määrä	33	50	73	

Strategiset hankkeet toimintakaudella:

Uuden opetussuunnitelman valmistelu. Uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön elokuussa 2016.

Varhaiskasvatus (päivähoidon johtaja)

Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt:

- Varhaiskasvatuksen hallinto ja yhteiset palvelut
- Perhepäivähoito
- Päiväkodit
- Ryhmikset
- Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Varhaiskasvatus ja esiopetus takaavat turvallisen ja monipuolisen kasvun ja oppimisen lapselle, tukien lapsen kehitystä ja kasvamista tasapainoiseksi yksilöksi kasvatuskumppanina perheen kanssa

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Laadukas ja monipuolinen varhaiskasvatus ja esiopetus	Varhaiskasvatussuunnitelma Laaditut lapsi vasut Uuden esiopetussuunnitelman työstäminen	Uusi Alavuden varhaiskasvatussuunnitelman työstäminen Kaikille lapsille laadittu varhaiskasvatussuunnitelma	Uuden esiopetussuunnitelman käyttöönotto 1.8.2016 koulutusta varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan
Lapsen ja perheen hyvinvoinnin tukeminen	Päivähoidon laatuarviointi	Päivähoidon palveluihin tyytyväiset lapsiperheet, tavoitearvosana 8	Varhaiskasvatuksen laatu-kysely joka toinen vuosi
<p>Esiopetussuunnitelman valmistelutyössä tehtiin myös kysely esikouluikäisten lasten vanhemmille. Vanhemmilta saadut vastaukset ja näkökannat otettiin huomioon uuden esiopetussuunnitelman laadinnassa.</p> <p>Keväällä 2016 tehtiin koko varhaiskasvatusta koskeva laatu-kysely vanhemmille. Vastausten perusteella vanhemmat ovat tyytyväisiä Alavuden varhaiskasvatuspalveluihin.</p> <p>Alavuden kaupungin oman kuntavasutyön jatkaminen.</p>			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Sähköisten asiointitoimintojen tehostaminen	Päivähoitohakemukset sähköisesti	80 % sähköinen haku	Asiakkaiden ohjaaminen käyttämään sähköistä hakemusta
Mobiilipuhelimien tehokas käyttö	Kaikki perhepäivähoitajat käyttävät puhelimia	Kaikki perhepäivähoitajat käyttävät tehokkaasti puhelimia	Riittävä ja ajantasainen koulutus
<p>Vuoden aikana selvitettiin uuden edullisemmän ja joustavamman päivähoidon ohjelmiston löytämistä. Uudeksi ohjelmistoksi päätettiin ottaa Abilita /Päikky ohjelmisto. Loppuvuodesta 2016 aloitettiin henkilökunnan koulutus.</p>			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Kehittyvä ja yhteistyökykyinen henkilöstö	Kehityskeskustelut	Käytyt kehityskeskustelut 90 % henkilöstön kanssa	Kaikkien työntekijöiden kanssa on käyty kehityskeskustelu vähintään kahden vuoden välein
	Sairaslomien määrä	Henkilöstöllä sairaslomia maksimissaan 100 työpäivän verran kuukaudessa	Työntekijöiden toimenkuvaa kehitetään tarvittaessa työkykyä ja jaksamista tukevasti Tiimimäinen työote
Ammattitaitoinen henkilöstö	Pätevä henkilöstö	90 % henkilöstöstä ammatillinen pätevyys	Tarvittaessa lisäkoulutuksen järjestäminen henkilöstölle Onnistunut henkilöstön rekrytointi Hyvä perehdytys
<p>Kevään aikana rekrytoitiin varhaiskasvatukseen kaksi uutta päiväkodinopettajaa. Useita perhepäivähoitajia on jäänyt eläkkeelle vuoden 2016 aikana. Kaksi uutta perhepäivähoitajaa aloitti työskentelyn varhaiskasvatuksessa.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa aloitettiin liikunnasta iloa ipanoille -hanke . hankkeen myötä henkilökunnalle järjestettiin kaksi kokopäivän liikuntakoulutuspäivää ja muita yhteisiä liikuntatapahtumia.</p> <p>Henkilökunnan kanssa käytävät kehityskeskustelut toteutetaan laaditun aikataulun mukaisesti.</p>			

NÄKÖKULMA: TALOUS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Laadukasta varhaiskasvatusta kustannustehokkaasti uuden lainsäädännön huomioiden	Hoitopäivän hinta (maakunnan keskiarvon alittaminen) Hoitopaikan käyttöaste	Hoitopaikan käyttöprosentti 85 %	Lasten järkevä sijoittelu hoitopaikkoihin Varahoitojärjestelmän kehittäminen
Henkilöstön tehokas käyttö	Määräaikaisten työsopimusten määrä	Määräaikaisten työsopimusten väheneminen Henkilöstön työnkierto	Henkilöstön joustava siirtyminen tarvittaessa Koko henkilöstön kustannustietoisuuden lisääminen

Henkilökunnan työnkierto on vakiintumassa osaksi arjen käytäntöä. Henkilökunta siirtyy joustavasti yksiköstä toiseen paikkaamaan henkilöstövajetta. Tämän toimintatavan kautta pystymme säästämään sijaiskuluissa.

Varhaiskasvatus pysyi hyvin vuodelle 2016 asetetussa talousarviossa.

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA 16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	639	673	612	61
Toimintakulut	-5 479	-5 543	-5 401	-141
Toimintakate/jäämä	-4 840	-4 870	-4790	-80

Suoritteiden määrä	TP 15	TA 16	TOT 16	
Kokopäivät	57000	59000	57 000	
Osapäivät	15000	17000	13 000	
Esiopetus, Alavus	12000	13000	10000	
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta	10500	11000	11000	
Suoritteiden hinta nettona	TP 15	TA 16	TOT 16	
Suoritteen hinta kp/op yhteensä	55	55	56	
Esiopetus, Alavus	32	35	33	
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta	19	21	19	
Keskeisiä lukuja	TP 15	TA 16	TOT 16	
Lasten kotih. tukea saaneet perheet	172	190	175	
Lasten kotih. €/ruokakunta/kk	372	370	390	

Srategiset hankkeet toimintakaudella:

- Alavuden kaupungin uusi esiopetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2016
- Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön uusi Abilita/Päikky ohjelmisto
- Tuurin alueen päivähoiton tilakysymysten selvittely
- Liikunnasta iloa ipanoille- hankkeen käynnistyminen ja jatkohanketta hakeminen vuodelle 2017
- Uuden varhaiskasvatuslain toteutumisen seuranta ja mahdolliset toimenpiteet
- Alavuden oman varhaiskasvatussuunnitelman valmistelu Uusivarhaiskasvatussuunnitelman tulee ottaa käyttöön 1.8.2017
- Lasten parkkitoiminnan kehittäminen yhteistyössä Kuusiolinnan ja MLL kanssa

Perusopetus (sivistysjohtaja)

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Perusopetus antaa elämässä tarpeelliset hyvät perustiedot ja taidot, edistää tasa-arvoa ja elinikäistä oppimista sekä yhdessä kodin ja muiden yhteistyötahojen kanssa kasvattaa terveyteen, sosiaaliseen ajatteluun ja vastuuseen itsestä ja toisista ihmisistä ja ympäristöstä.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Oppilaat saavat opetus-suunnitelman mukaista opetusta	6.luokkien valtakunnalliset kokeet	maan keskiarvo	riittävä tuntiresurssi kouluilla
	9.luokkien oppilaat saavat päättötodistuksen	kaikki 9.luokan oppilaat saavat päättötodistuksen pääsy jatko-opintoihin vuoden kuluessa	myönteisen opiskeluilmapiiirin ja toimintakulttuurin kehittäminen yhdessä vanhempien kanssa
Oppilaat ovat saaneet opetussuunnitelman mukaista opetusta. 6. luokkien valtakunnallisissa kokeissa päästiin hieman yli valtakunnallisen keskiarvon. Kaikki Alavuden 9. luokan oppilaat saivat päättötodistuksen ja sijoittuivat jatko-opintoihin.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Toimiva kouluverkko	Ryhmäkoot kohtuullisia	Valtakunnallinen keskiarvo	Riittävä rahoitus
Ryhmäkoot ovat lähes yhtenevät valtakunnallisen keskiarvon kanssa. (Alavus alakoulut 18,2 oppilasta ja valtakunnallinen ka vuonna 2012 19 oppilasta ja Alavus yläkoulut 19,7 oppilasta ja valtakunnallinen ka vuonna 2012 20 oppilasta) Kouluverkko on toimiva ja riittävän tiheä. Muutamit koulut kärsivät tilanahtaudesta.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
osaava ja yhteistyötaiteinen henkilöstö	virkakelpoisuus	100 %	vakinaisesti täytetyt virat ja toimet
henkilöstön poissaolot	henkilötilinpäätös	Poissaolot alle kaupungin keskiarvon	varhaisen puuttumisen malli
Virkakelpoisia opettajia on 88 % opettajista. Yli puolet virkakelpoisuuden omaamattomista opettajista toimi viransijaisena.			

NÄKÖKULMA: TALOUS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
kustannustehokkuus	€/oppilas	vastaavan tyyppisten kuntien taso	kouluverkon kehittäminen
Alavuden perusopetuksen kustannukset olivat 7443 €/oppilas. Maaseutumaisten kuntien keskiarvo oli vuonna 2015 noin 7500 €/oppilas.			

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA 16	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	185	300	340	-40
Toimintakulut	-10856	-10 923	-10 798	-125
Toimintakate/jäämä	-10671	-10 623	-10 457	-166

Suoritteiden määrä	TP 15	TA 16	TOT 16	
Oppilasmäärä	1412	1407	1405	
Suoritteiden hinta nettona	TP 15	TA 16	TOT 16	
	7557	7550	7443	

Strategiset hankkeet toimintakaudella:

Uuden opetussuunnitelman valmistelu ja käyttöönotto syksyllä 2016.

Lukio-opetus (lukion rehtori)

Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt:

Lukio

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Lukion toiminta-ajatuksena on, että opiskelijat

1. saivat lukio-opinnoillaan riittävän tiedollisen pohjan ylioppilastutkintoa ja jatko-opintoja varten
2. löytäisivät oman paikkansa aktiivisena, vastuullisena ja velvollisuudentuntoisena kansalaisena
3. voisivat lukiossamme kehittää yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojaan ja kykyään toimia erilaisissa ryhmissä ja yhteisöissä
4. kehittyisivät kokonaispersoonallisuudeltaan terveesti ja voisivat opiskella kannustavassa sekä rohkaisevassa oppimisympäristössä

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
1.Laadukkaan opetuksen antaminen ja opiskelijoiden viihtyminen lukiossa.	Vuosittain toteutettava itsearviointikysely.	Positiivinen palaute opiskelijoilta itsearviointikyselyssä.	Positiivisen opiskeluilmapiiirin luominen ja laadukas opetus. Viihtyisä ja nykyaikainen oppimisympäristö.
Itsearviointikyselyn mukaan opiskelijat pitävät lukion opiskeluilmapiiiriä hyvänä ja viihtyvät lukiossa. Lukion oppimisympäristön viihtyisyyttä kehittämään on perustettu yhteisöllisyystyöryhmä jossa on mukana myös opiskelijoita.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä		Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
1.Lukion houkuttelevuus.	Alavuden peruskoulun päättäneiden hakeutuminen Alavuden lukioon.	Alavuden peruskoulun päättäneistä vähintään 50 % hakeutuu Alavuden lukioon.	Lukion tehokas markkinointi 9. luokkalaisille ja heidän vanhemmilleen.
2.Opiskelijoiden menestyminen ylioppilaskirjoituksissa.	Ylioppilaskirjoitusten tulokset.	Ylioppilaskirjoitusten tulokset yli valtakunnallisen keskitason.	Laadukas opetus ja kattava kurssitarjonta.

3.Lukio-opintojen valmentaminen jatko-opintoihin.	Lukion päättäneiden sijoittuminen jatko-opintoihin	Lukion päättäneistä vähintään 85% hakeutuu/pääsee jatko-opintoihin ammatti-, tiede-korkeakouluun tai yliopistoon.	Tehokas opintojen ohjaus
<p>Alavuden yläkoulun päättäneistä 52 % tuli Alavuden lukioon. Kaikkiaan Alavuden peruskoulun päättäneistä tuli lukioon hieman alle 50 %. Ylioppilaskirjoitusten tulokset olivat hieman alle valtakunnallisen keskiarvon. Tilastokeskuksen viimeisimmän tilaston mukaan Alavuden lukion 2012 päättäneistä oli vuonna 2014 71 % opiskelemissa ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa. Luvussa eivät ole mukana ne jotka ovat hakeneet korkeakouluun mutta eivät ole päässeet. Korkeaksi asetetusta tavoitteesta jäätiin mutta se on Etelä-Pohjanmaan keskiarvoa.</p>			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
1. Innostunut ja osaava opettajakunta.	Työtyytyväisyys ja henkilöstön täydennyskoulutus.	Kehityskeskustelut vähintään joka toinen vuosi. Säännölliset opettajainkokoukset.	Kehityskeskusteluissa ja opettajainkokouksissa kartoitetaan työtyytyväisyyttä ja täydennyskoulutuksen painopisteet. Talousarviossa varataan riittävät resurssit henkilöstön täydennyskoulutukseen
<p>Sanallinen selitys tavoitteiden toteutumisesta: Opettajainkokoukset on pidetty säännöllisesti. Opettajille on järjestetty täydennyskoulutusta mm. sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin liittyen.</p>			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
1. Kustannustehokas opetus.	Kustannukset euroa/opiskelija.	Kustannukset euroa/opiskelija ovat valtakunnan keskitasolla	Toteutettavien kurssien suhteuttaminen opiskelijamäärään

Kustannukset euroa/opiskelija ovat selvästi alle valtakunnan keskitason.

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA 16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	0	1	0	1
Toimintakulut	-1 124	-1 135	-1089	-46
Toimintakate/jäämä	-1 124	-1 134	-1089	-45

Suoritteiden määrä	TP 15	TA 16	TOT 16	
Opiskelijoita		195	196	
Suoritteiden hinta nettona	TP 15	TA 16	TOT 16	
Euroa/opiskelija		5815	5556	

Strategiset hankkeet toimintakaudella:

Sähköiset ylioppilaskirjoitukset on järjestetty ensimmäisen kerran syksyllä 2016. Lukion uusi opetussuunnitelma on hyväksytty sivistyslautakunnassa ja se on otettu portaittain käyttöön 1.8.2017.

Lakeudenportin kansalaisopisto (kansalaisopiston rehtori)

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Lakeudenportin kansalaisopisto on paikalliseen ja alueelliseen sivistystarpeisiin pohjautuva oppilaitos, jossa ihmiset voivat oppia uutta ja kehittää itseään. Kansalaisopisto järjestää koulutusta, jossa painottuvat terveystieteiden edistävät aineet, musiikki ja muut taideaineet sekä taitoaineet. Opisto järjestää mm. ikääntyville tietoyhteiskuntavalmiuksiin liittyvää koulutusta sekä suomen kielen ja paikallisen kulttuurin koulutusta maahanmuuttajille.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Edistää asukkaiden kykyä ja halua elinikäiseen oppimiseen ja itsensä	Asiakastyytyväisyyskyselyt	Palaute kursseista sekä hallinnon ja opettajien toiminnasta on pääsää-	Asiakaslähtöiset ja ennakkoivat palvelut. Opisto kehittää palvelu-

kehittämiseen.		töisesti myönteistä.	jaan yhdessä asiakkaiden kanssa. Toiveet pyritään ottamaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa.
Hyvinvointitekijät: sosiaaliset vaikutukset, vaikutukset elämänlaatuun	Eri-ikäisille asiakkaille suunnatut kyselyt.	Toiminnan myönteinen vaikutus asiakkaiden elämänlaatuun, sosiaaliseen kanssakäymiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn.	Opetusohjelman suunnittelussa pyritään ottamaan huomioon asiakkaiden sosiaalinen elämäntilanne ja hyvinvointi. Tavoite korostuu toiminta-alueen ikääntyvien henkilöiden määrän kasvaessa. Avoimuus muutoksille: valmius uusien kurssien joustavaan ja nopeaan käynnistämiseen. Kurssien lisäksi avoimen yliopiston opintoja sekä maksullista koulutusta ja yleisöluentoja.
Monikulttuurisuus	Maahanmuuttajat	Suomen kielen opetusta maahanmuuttajille.	

Toimintasuunnitelma laaditaan toimintavuosittain edelliseltä kaudelta kurssilaisten ja opettajien antaman palautteen perusteella. Uudessa kurssiohjelmassa on otettu myös huomioon muualta tulleet ohjelmaehdotukset. Kurssiohjelman ideoimis- ja suunnittelukokoukset on pidetty eri toimipisteissä, joissa jäseninä on ollut johtokunnan, kurssilaisten ja opettajien edustajia.

Toimintakauden 2016–2017 ohjelma on ollut kansalaisopiston nettisivuilla ja se on jaettu paperiversiona toiminta-alueen talouksiin.

OPH:n saadulla opintosevelianvustuksen kohderyhminä ovat olleet maahanmuuttajat (kieltenopetus), senioriväestö ja eläkeläisille (atk-opetus), työttömät ja oppimisvaikeuksia kokevat. Opintosevelian käyttäjiä on ollut v. 2016 yht. 144 henkilöä. Kurssimaksussa ei ole ollut omavastuusuutta.

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET

Kriittinen menestystekijä		Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Opetussuunnitelman hyvä laadinta: tasokas, monipuolinen ja ajankohtainen opetusohjelma.	Opiskelijoiden osuus toimialueen kuntien asukasmäärästä	18 %	Opetusohjelman pitämisen kiinnostavana ja ajankohtaisena.
Opetuksen saatavuus ja kyllien säilyttäminen elinvoimaisina	Opetuspisteiden lukumäärä	90 opetuspistettä / lukuvuosi	Opistolla on käytössään tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat tilat.
Kursseille ilmoittautuminen	Asiakasystävällinen, helppokäyttöinen ilmoit-	90 % opiskelijoista kokenee ilmoittautumaan	Toimipisteiden sijainnit tulee olla riittävät.

	tautumisjärjestelmä	nettijärjestelmän kautta	
Tiedottaminen ja markkinointi	Tiedotteiden ja mainonnan helppo saavutettavuus asiakkaiden näkökulmasta	Eri tiedotuskanavia 4-5	Netti-ilmoittautumisen lisäksi henkilökohtainen palvelu opiston toimitoissa ja puhelimitse. Toimistojen ylläpitäminen kaikissa toimipisteissä. Tiedottaminen opinto-ohjelmassa, Hellevi-hallinto-ohjelmassa, paikallislehdissä ja yksittäisinä mainoksina. Näkyvyyden lisääminen Facebookissa.

Kursseille ilmoittautuminen alkoi 24.8.2016. Pääsääntöisesti ilmoittautumisesta tapahtui netissä. Myös puhelinilmoittautuminen oli mahdollista jos mahdollisuutta netti-ilmoittautumiseen ei ollut. Suoraan opettajille ilmoittautuminen oli mahdollista ennalta määrättyihin ryhmiin. Kurseista on ilmoitettu paikallislehdissä. Opetusohjelma oli luettavissa kaikkien toimintakuntien nettisivuilla. Lakeudenportin kansalaisopistolla on omat Facebook-sivut.

Kurssilaskutuksessa siirryttiin kaikkien kurssien osalta suoraan laskutukseen. Opistopassi ei ollut käytössä toimikaudella. Opiskelijoiden määrässä tavoitearvo oli 17,0 %. Kurseja pidettiin 84 eri opetuspisteessä.

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Innostunut ja innostava, henkilöstö.	Työtyytyväisyys Henkilöstön pysyvyys	Kehityskeskustelut kerran vuodessa. Henkilökuntapalaverit kerran kuukaudessa. Työhyvinvointiselvityksiä tehdään tarvittaessa.	Vakituisen henkilöstön tehtävänkuvien laatiminen, kehittäminen ja tarkistaminen kehityskeskustelujen yhteydessä. Säännölliset toiminta- ja suunnittelukokoukset.
Koulutettu päätoiminen henkilöstö ja sivutoimiset työntekijät (tuntiopettajat)	Henkilöstön omaehtoinen ammattitaidon ylläpitäminen ja sen kehittäminen Sivutoimisten opettajien omaehtoinen ammattitaidon ylläpitäminen ja sen edistäminen	Kouluttautuminen ja kurssitus: (hallinto- ja opettajat) vähintään yksi kurssi tai koulutus lukuvuodessa/ työntekijä	Avoimesta, keskustelusta työilmapiiristä ja vuorovaikutuksesta huolehtiminen. Henkilöstön osaamisen ja kehitystarpeiden kartoitus kehityskeskusteluiden yhteydessä. Esimies seuraa henkilös-

			<p>tön kouluttautumista ja sen vaikutuksia.</p> <p>Tuntiopettajien muu osaaminen kirjataan opiston hallinto-ohjelmaan (Hellewi).</p> <p>Opisto osallistuu resursien puitteissa sivutoimisten opettajien koulutuskustannuksiin.</p>
<p>Kaikille opiston tuntiopettajille pidettiin yhteinen kokous ennen toimikauden alkamista. Aineopettajakokoukset pidettiin taito- ja taideaineiden, musiikin ja atk-opettajille.</p> <p>Toimistokokous (Alavus) on pidetty viikoittain. Kaikille työntekijöille on pidetty kehityskeskustelut.</p> <p>Erilaisia koulutuksia ja kursseja on tarjottu opettajille ja henkilökunnalle.</p>			

NÄKÖKULMA: TALOUS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Taloudenhoito on kustannustehokasta, perustuu strategiaan sekä toiminta- ja taloussuunnitelmaan	Vakio- ja erikoiskurssien kustannusten seuraaminen.	Kustannustehokas opetus nettohinta / opetustunti.	Taloudellinen tulos ja tilinpäätös ovat talous- ja toimintasuunnitelman mukaiset.
<p>Kansalaisopistolla ei ole toimintaa kesäaikana. Budjetti on toteutunut taloussuunnitelman mukaisesti. Toimintavuoden tulot kertyvät syyskaudella, jolloin laskutetaan koko toimintavuoden kurssimaksut. Pääsääntöisesti on toteutettu kurssit, joiden osallistujamäärä on ollut vähintään seitsemän henkilöä.</p>			

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	319	350	357	-8
Toimintakulut	-947	-1 010	-1009	-1
Toimintakate/jäämä	-628	-660	-651	-9

Suoritteiden määrä	TP 15	TA16	TOT 16	
Toteutuneet opetustunnit		14 200	13 533	
Suoritteiden hinta nettona	TP 15	TA16	TOT 16	
Toimintakate/opetustunti		46	47	
Keskeisiä lukuja	TP 15	TA16	TOT 16	
Koulutuksien määrä		630	596	
Koulutuksiin osallistujien määrä		8500	8023	

Strategiset hankkeet toimintakaudella:

- Yhteinen Järvi-Pohjanmaan kansalaisopiston kanssa toteutettu CAF- laatukoulutus päättyi 31.12.2016.
- Kansalaisopisto on jäsenenä eteläpohjalaisessa vapaan sivistystyön konsortiossa (VST-konsortio) ja mukana sen järjestämissä erilaisissa hankkeissa
- Arkeologinen perintöme- esiselvityshanke päättyi v. 2016

Toiminnalliset tavoitteet:

- Miesten osallistujamäärän lisäämiseen on kiinnitetty huomiota.
- TPO-/kuvataidekoulun oppilasmäärät ovat kasvoivat mainonnan ja informaation avulla.
- Senioriväestön atk-taitojen kehittäminen toteutui suunnitelman mukaan.
- Maksupalvelutoimintana järjestettiin räätälöityjä kurseja tilaajan toivomuksen mukaan (ensiapu, hygieniapassi, järjestyksenvalvoja).
- Yleisluentoja pidettiin ajankohtaisista aiheista.

Kirjasto (kirjastotoimenjohtaja)

Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt:

Alavuden kaupunginkirjaston pääkirjasto, Alavuden kirjastoauto ja Töysän kirjasto

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Kirjasto tuottaa lakisääteiset kirjasto- ja tietopalvelut kaikille kuntalaisille tasapuolisesti, tukee eri-ikäisten kirjaston käyttäjien lukuharrastusta ja edistää kansalaisten tarvitsemien mediataitojen kehittymistä.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Asiakastyytyväisyys	asiakastyytyväisyyskysely	80 % vastaajista on tyytyväinen palveluihin	Palveluiden, kokoelmien ja tilojen kehittäminen asiakaslähtöisesti.

Lukuharrastuksen edistäminen	osallistujamäärä osallistujamäärä	2000 asiakasta/v 350 opiskelijaa/v	Joka kuukausi järjestetään näyttely, tapahtuma, kirjastonkäytön opastus tai vinkkaustilaisuus.
Mediataitojen kehittäminen	osallistujamäärä	80 asiakasta / v	2-4 kertaa vuodessa järjestetään media-työpajoja eri-ikäisille.
Eepos-kirjastohankkeen viivästyminen vaikutti mm. kirjastonkäytön opetuksen määrään. Asiakkaille ei esim. haluttu opettaa sellaisen järjestelmän käyttöä, joka oli voimassa vain vuoden. Mediataitojen kehittämishanke siirrettiin vuodella eteenpäin. Lukuharrastuksen edistämistilaisuuksia järjestettiin arvioitua vähemmän ja osallistujia oli vain 1045 henkilöä ja 350 opiskelijaa. Kirjasto ei toimeenpannut omaa asiakaskyselyä, koska kaupunki toteutti oman kyselyn, jossa mitattiin myös tyytyväisyyttä kirjaston palveluihin.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä		Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Tilankäytön optimointi	lasten ja nuorten aineiston lainausmäärä	lisäys 10 % vuodessa (=700 lainausta)	Lasten ja nuorten osaston uudelleenjärjestely.
Töysän kirjaston muutto Töysä-taloon keväällä 2016.	kävijämäärä aukioloaika	7380 (= lisäys 5 %) itsepalveluaika 20 t/ viikko	Kirjasto toimii myös yhteis palvelupisteenä ja omatoimitilana.
Maakunnallinen kirjastokimppa	sopimusten solmiminen ja tietokannan konvertointi	Uusi maakunnallinen kirjastoverkko aloittaa toimintansa syksyllä 2016.	Osallistutaan aktiivisesti hankkeen suunnitteluun ohjaus- ja työryhmissä.
Lasten ja nuorten aineistojen lainausmäärä laski toteutetuista toimenpiteistä huolimatta. Osasyynä voi olla se, että kouluille lahjoitettiin poistettuja kirjoja. Näiden lainausmäärät eivät siten näy kirjastojärjestelmässä. Töysän-kirjaston muutto ei toteutunut ja maakunnallisen kirjastokimppan käynnistyminen siirtyi seuraavalle vuodelle.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Työhyvinvointi	tyytyväisyys	80 % vastanneista on tyytyväinen keskeisiin osa-alueisiin.	Toimenkuvat päivitetään vastaamaan työympäristön muutoksia.
Osaamisen kehittäminen	täydennyskoulutus / hlö	4 lähikoulutuspäivää 2 etäkoulutuspäivää	Osaamisen jatkuva kehittäminen.

Toimenkuvat on päivitetty vastaamaan työympäristön muutoksia. Tyytyväisyyskyselyä ei järjestetty. Täydennyskoulutusta järjestettiin yhtä paljon kuin edellisenä vuonna, yhteensä 51 henkilötyöpäivää (5 vrk/hlö).

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Tehokkuus	lainaus / hlötyövuodet	23000 (=maakunnan keskiarvo)	Palveluiden kehittäminen.
Taloudellisuus	lainan hinta fyysisen käynnin hinta toimintakulut / asukas	3,00 5,50 56,5	Maakunnallinen yhteistyö.

Lainausten määrä / henkilötyövuodet jäi alle maakunnan keskiarvon: 20260. Kokonaislainaus laski 3,9 %, mutta kirjojen lainauksen lasku saatiin pysäytettyä. Eniten väheni musiikkiaineiston lainaus (-24,5 %). Kävijämäärä laski 12,5 %. Lainan hinnaksi tuli 3,8 €, fyysisen käynnin hinnaksi 8,74 ja toimintakulut / asukas oli 58,3 €.

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	18	20	18	2
Toimintakulut	-722	-720	-703	-17
Toimintakate/jäämä	-704	-700	-685	-15

Suoritteiden määrä	TP 15	TA16	TOT 16	
Aineiston hankinta kpl / 1000 asukasta	641	660	590	-60
Lainaukset / asukas	15,8	18	15,3	-2,7
Kirjastokäyntien määrä / asukas	7,6	8,2	6,7	-1,5
Suoritteiden hinta nettona	TP 15	TA16	TOT 16	
Aineistokulut € /asukas	13,9	13,0	14	1
Toimintakulut € / lainaus	3,7	3,0	3,8	0,8
Toimintakulut yhteensä € / asukas	59,1	56,00	58,3	2,3

Keskeisiä lukuja	TP 15	TA16	TOT 16	
Lainausten määrä	191305	220000	183705	-36295
Kirjastokäynnit	95105	110000	80334	-29666
Verkkokirjastokäynnit	133520	142000	152866	10866

Strategiset hankkeet toimintakaudella:

Töysän kirjaston muutto Töysä-taloon ei toteutunut vuonna 2016, mutta yhteis palvelupisteen hoito ja Töysä-talon tilojen varaus- ja valvontavastuu siirtyy samalla kirjastolle.

Maakunnalliseen kirjastokimppaan liittyminen syksyllä 2016. Tavoitteena on alentaa kustannuksia, parantaa aineiston saatavuutta ja käynnistää kirjastopalveluiden kehittämishankkeita, joihin pienen kirjastokimppan resurssit eivät yksin riitä.

Tavoitteiden toteutuminen:

Töysän kirjaston muutto Töysä-taloon ei toteutunut vuonna 2016, mutta yhteis palvelupisteen hoito siirtyi jo kirjastolle.

Maakunnallisen kirjastokimppan perustamissopimus allekirjoitettiin vuonna 2016, mutta toiminta käynnistyi vasta 8.2.2017. Vuoden 2016 aikana toteutui useita yhteishankintoja, jotka tulevat alentamaan kustannuksia seuraavana vuonna.

Vapaa-aikapalvelut (kansalaisopistonrehtori)

Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt:

Vapaa-ajan hallinto, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Vapaa-aikapalveluiden toiminta-ajatuksena on vahvistaa alavutelaisista identiteettiä vanhoin ja uusin aineksin, pyrkiä luomaan kaupunkilaisille edellytyksiä erilaisiin harrastuksiin ja harrastuspalvelujen käyttämiseen, monipuolistamaan Alavuden vapaa-aikatarjontaa ja tuomaan siihen vaihtoehtoja.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Neuvonta erilaisten yksityishenkilöiden ja yhteisöjen avustuksissa	Monenlaiset avustusten myöntäjät ja niiden erityispiirteet	Innostetaan hakemaan erilaisia rahoitusmuotoja	Onnistuneet kolmannen sektorin rahoitusmallit
Monipuoliset ja laadukkaat tilaisuudet ja tapahtumat	Tapahtumien ja yleisön määrä	Tapahtumia 600	Yleisöä kiinnostavat esiintyjät/aiheet
Monipuoliset liikuntapalvelut huomioiden kaikki ikäryhmät 0 – 100v	Asiakaspalaute Kävijämäärät	500 ohjattua liikuntatapahtumaa/ vuosi	Toimintojen organisointi huomioiden vuodenajat ja liikuntatilojen aukioloajat
Yhteistyö seurojen kanssa	Asiakaspalaute Tapahtumien määrä	20 tapahtumaa/vuosi	Yleisliikuntatapahtumat/kampanjat
Nuorten hyvinvoinnin ja ennaltaehkäisevän työn edistäminen. Tavoitteellisia ja turvallisia, matalan kynnyksen ennaltaehkäiseviä palveluja.	Tapahtumat Kävijämäärät tiloilla Tilojen aukioloajat	35 / vuosi 12 000 / vuosi 180+180 / vuosi	Luoda toimintaedellytyksiä laadukkaan nuorisotyön tekemiseen

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Sähköisten toimintatapojen ja tiedotuksen tehostaminen	Hakemusten muuntaminen sähköiseen muotoon	Vapaa-aikalautakunnan hakemukset (n. 100 kpl/vuosi) sähköisenä	Hakijoiden opastus erityyppisten lomakkeiden täyttöön
Vetovoimaiset ja kilpailukykyiset liikuntapalvelut	Käyttöaste	Liikuntatilojen hyvä käyttöaste sekä osallistujamäärät	Markkinointi Yhteistyö eri tahojen kanssa
Sähköiset varauskalenterit	Tilojen tehokas 100% käyttöaste	Kaikkien liikuntasalien varauskalenterien saaminen nettiin.	Kalentereiden luominen
Lasten ja nuorten vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksien kehittäminen	Lasten ja nuorten kuulemiset Aloitteet	Nuorten ääni kuuluu paremmin	Nuorten osallisuus, kuulemismallin sekä nuorisovaltuuston kehittäminen. Nuorisovaltuuston ja tilatoimikuntien yhteistyön kehittäminen.

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Kehittyvä ja yhteistyökykyinen henkilöstö	Kehityskeskustelut, säännölliset työpaikkapalaverit, hyvinvointipäivä	Kehityskeskustelut joka toinen vuosi. Työpaikkapalaverit kerran kuukaudessa. Hyvinvointipäivä kerran vuodessa.	Kaikkien työntekijöiden kanssa käyty kehityskeskustelu vähintään kahden vuoden välein. Tiedon kulun ja yhteishengen parantaminen työyhteisössä
Ammattitaitoinen henkilökunta	Osallistuminen täydennys kursseille ja -koulutukseen	1-2 päivää tai tarpeen mukaan	Oman toimialaan kuuluva kouluttautuminen

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Toiminnan taloudellinen ja pitkántähtäimen suunnitelmallisuus	Kävijämäärät, osallistujat	Entinen taso vähintään säilytettävä	Markkinointi, kehitys, ajankohtaisuus
Hyödynnetään ulkopuolisia rahoitusmahdollisuuksia	Hankkeet ja hankehakemukset	Tulevassa budjetissa on huomioitu jo mahdolliset apurahat	Rahoitusmallien ja hankkeiden tiivis seuraaminen ja sitä kautta rahoituksen saaminen
Toimitaan taloudellisesti ja tehokkaasti annetuissa raameissa	Kävijämäärät, osallistujamäärät,		Tehokas markkinointi, ammattitaitoiset työntekijät tilojen tehokas käyttö

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	333	350	408	-58
Toimintakulut	-1 307	-1 362	-1 410	48
Toimintakate/jäämä	- 974	-1 012	-1003	-9

Suoritteiden määrä	TP 15	TA16	TOT 16	
Taidekeskus Harri avoinna	150	150	150	
Kulttuuritapahtumien osallistujamäärät	10 000	10 000	10 000	
Uimahalli avoinna / kävijämäärä	294/51 222	310/57 000	296/50 465	
Kunto-Lutra kuntosalit avoinna / kävijämäärä	322/17 651	340/20 000	321/18 339	
livari kuntosali avoinna/ kävijämäärä (arvio)	364/7 000	365/8 000	365/9 500	
Nuorisotapahtumat, osallistujamäärät		35/3 000	59/3 050	
Lymy / Kaktus (nuorisotilat) avoinna	177/177	180/180	188/188	
Nuorisotilojen kävijät	10 185	12 000	11 830	
Suoritteiden hinta nettona	TP 15	TA16	TOT 16	
Vapaa-aikalautakunta, avustukset	70 000	70 000	70 000	
uimahalli aikuiset /lapset		5 / 2,50	5 / 2,50	
Kuntosalit aikuiset		4,50	4,50	
Nuorisoleirit, osallistumismaksu		30/35	30/35	
Keskeisiä lukuja	TP 15	TA16	TOT 16	
Vapaa-aikalautakunta, kokoukset/asiat	3/23	6/50	3/24	-3/-26
Ohjatut vesiliikunnat kerrat/ osallistujat		300/4 000	406/6 547	
Ohjatut liikuntaryhmät kerrat / osallistujat		300/5 000	565/8 118	
Kunto-Lutra yli 75 v käyntikerrat (ilmainen)		3 500	3 183	
Ohjatut nuorisokerhot ja –leirit, osallistujamäärät		200/3 000	163/3800	

Strategiset hankkeet toimintakaudella:

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelujen keskeisin toiminto oli kuluvana vuonna Toivo Kuula – laulukilpailun järjestäminen. Järjestelyt onnistuivat suunnitelmien mukaan ja budjetti ylitettiin tuloissa ja alitettiin menoissa. Kauden muut tapahtumat ovat keränneet kuntalaisia hyvin yhteen. Taidekeskus Harrissa järjestettiin viisi näyttelyä. Harri aukaisi ovensa vappuna ja sulkee lokakuun puolella välissä. Mm. Suomen kuvalehti teki sivun jutun Harris-ta sekä keräilijä Kauko Välimäen Arabian maitokannuista.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelujen ohjattujen toimintojen (vesijumpat, saliliikunnat jne) ollessa kesätauolla, kuntalaisten liikunnan harrastaminen painottui lähinnä omatoimiseen liikkumiseen.

Touko- kesäkuun aikana järjestettiin Lutrassa lasten uimakoulut.

Maanantaipyöräilyt (10) kokosivat jälleen suuren joukon pyöräilijöitä eri puolille Alavutta.

Yhteistyössä urheiluseurojen kanssa järjestettiin erilaisia tapahtumia ja kilpailuja.

Kuula-hölkä siirrettiin keskustasta urheilukentän ympäristöön. Siirto oli oikein hyvä ratkaisu.

Kunto-Lutran kuntosalit pidettiin avoinna koko kesän (ma –pe). livarin kuntosalit ovat avoinna joka päivä kulkukortilla. Sekä Kunto-Lutrassa että livarissa oli kesätyöntekijät.

Kunto-Lutran ison salin ja ns. vanhan kuntosalin lattiat uusittiin (taraflex).

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelujen keskeiset toiminnot ovat nuorten osallisuuden lisääminen ja sosiaalinen vahvistaminen, jotka näkyvät nuorisotilatoimintana (uudet aktiiviset tilatoimikunnat Lymyssä ja Kaktuksessa), leiritoimintana Vetiksen leireillä, lisäksi uutena kansainvälisenä leiritoimintana (alavutelaisia nuoria kaksi viikkoa leirillä Ranskassa), erilaisina tapahtumina ja nuorisotiedottamisena (kesätyöinfot).

Nuorisovaltuusto kehitti nuorten kuulemis- ja osallisuustehtävää. Toteutettiin kansainvälinen Erasmus-hanke Affligemin kanssa, jossa toisessa Alavuden nuorisovaltuusto vieraili Belgiassa ja toisessa Affligemin nuorisovaltuusto vieraili Alavudella ja tutustui suomalaiseen kulttuuriin.

TEKNISET PALVELUT

Tekninen hallinto (tekninen johtaja)

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Tuottaa ja hankkia tehokkaasti, taloudellisesti ja riittävästi hallinnon alaan kuuluvia, laadullisesti tyydyttäviä palveluja tekniselle palvelulle sekä tarvittaessa muille palvelualueille, päätäjille ja kaupunkilaisille.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Sidosryhmien luotettava ja joustava palvelu	Sovittu/annettu aikataulu		Asioitten käsittely viivyttyä
Asiat on saatu käsiteltyä kutakuinkin aikataulussa.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Päätösten valmistelujen ja toimeenpanon taso	Valmistelun, päätöksen- teon ja toimeenpanon virheettömyys		Koulutus
Helmikuussa 2016 alkanut Töysä talon pääurakoitsijan valintaa koskevan päätöksen käsittely jatkuu edelleen KHO:ssa.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Ammattitaitoinen henkilöstö	Henkilöstön antama palaute		Riittävät resurssit ja toimiva sijaisjärjestely
Loma- ja poissaolojen aikana asioiden järjestäminen aikataulussa vaatii suunnittelua.			

NÄKÖKULMA: TALOUS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Määrärahojen riittävyys			Talousarvion seuranta teknisissä palveluissa
Teknisten palvelujen hallinto ylitti budjetin johtuen sinne kirjatuihin hotelli- ja ravintolakiinteistöistä tulleista luottotappioista. Tappiot kohdistuivat Alavuden kaupungin lämpölaitokselle, jota ei enää ole ja kirjaus tehtiin siksi hallinnon tuloalueelle.			

TALOUS LUKUINA (1000€)	TP 15	TA16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	17	21	21	0
Toimintakulut	-157	-157	-160	3
Toimintakate/jäämä	-140	-136	-139	3

Yhdyskuntatekniset palvelut (kunnallistekniikan päällikkö)

Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt:

Kunnallistekniikka, viheralueet ja liikuntapaikat, yksityistiet, palo- ja pelastustoimi

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Tuottaa ja ylläpitää taloudellisesti turvalliset ja viihtyisät yhdyskuntatekniset palvelut siten että Alavuden vahvuutena on palvelukykyinen liikenneverkosto ja viihtyisä kaupunkikuvamme huomataan.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Liikenne katualueilla toimii turvallisesti ja joustavasti.	Liikennevahinkojen korvausvaatimukset	Ei yhtään	Ennaltaehkäisevät toimet: hoito- ja kunnossapito vuodenaikaan sopiva.
Parantamisavustukset	avustettavia teitä kpl/v	2 kpl/v	Peruskorjaussuunnitelmia ja -hakemuksia riittävästi jonossa. Yksityisteiden peruskorjauksissa hyödynnetään valtionavustukset maksimaalisesti.
<p>Talviaika on ollut haasteellinen, liukkaudentorjuntaan panostettu. Muutamia jalankulkijoiden kaatumisia tapahtunut kaavateillä. Parantamisavustusta saatu Hakojoen sillan uusimiseen ja Myllymäentien rummun vaihtoon ELY:ltä.</p>			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
1) Hoito-, 2) kunnossapito- ja 3) korjaustoimet suoritetaan liikennealueilla tarvittavina ajankohtina ennaltaehkäisevästi.	Korjaus- ja hoitotoimenpiteet sekä uudisrakennustyöt tehdään toimenpideohjelman mukaisesti	Saadaan tehtyä ennalta suunnitellut työt.	Määräaikaishuollot, katuverkon jatkuva hoito ja seuranta.
Yksityisteiden kunnossapito	Valituksia kpl/vuosi	<30 kpl/v	Pyritään kohdentamaan kunnossapitotyöt oikein ajoitettuna.
Puistojen ja leikkipaikkojen hoito-, kunnossapito- ja korjaustehtävät suoritetaan ennaltaehkäisevästi.	Laatu täyttää kuntalaisten vaatimukset		Määräaikaishuollot, hoitotoimet, seuranta ja kartoitus.
<p>Tiealueiden hoito ja kunnossapitoa tehty suunnitelmien mukaisesti. Leutojen talvien vuoksi tieverkko kovan rasituksen alla, joka näkyy pinnoitteiden suurena kulumisena ja kantavuusongelmina tiealueilla. Viheralueilla ja puistoissa pyritty säilyttämään normaali taso.</p>			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Motivoitunut ja osaava henkilökunta. Riittävä henkilöstömäärä	Henkilökunnan koulutus ja osaaminen kaikille työtehtävään soveltuva. Koulutus- seuranta Kertyneet työtunnit.	Koko henkilökunnalla työtehtäviin soveltuvat turvallisuus- ja osaamiskoulutukset ajan tasalla. Ylityötunteja ei tule lii- kaa.	Täydennyskoulutukset Kehityskeskustelut Henkilöstökyselyt Töiden- ja henkilöstö- määrän seuranta.
Henkilökunnalle järjestetty koulutuksia mm. EA- koulutusta. Ja kehityskeskusteluja pidetään. Ylitöitä ei ole tullut paljoa.			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Katujen kunnossapidossa ja uudisrakennuksessa pysytään budjetin raamissa Palvelujen ostot	Nettotulos €/m2 €/km	Talousarvion mukainen nettotulos	Realistinen ja kustannus- tehokas toiminta. Tärkeimmät hankinnat kilpailutetaan tehok- kaasti.
Asemakaavateillä talvikunnossapidon kustannukset oli ennakoitua suuremmat. Leudon talven vuoksi au- rauksia ei tarvinnut tehdä normaalia talvea enemmän, mutta liukkaudentorjunta kasvatti kuluja materiaali ja palvelukuluja huomattavasti.			

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	97	233	419	-187
Toimintakulut	-3 079	-3 230	-3485	255
Toimintakate/jäämä	-2 982	-2 997	-3065	68

Suoritteiden määrä	TP 15	TA16	TOT 16	
hoidettavat tiet km	440	445	441	
Avustettavat tiet km	92	93	89	
Kaavatiet km		81	81	
Kevyenliikenteen väylät		29	29	
Suoritteiden hinta nettona				
Yksityisteiden kunnossapito €/km	886	830	932	
Yksityistieavustukset €/km	429	420	451	
Keskeisiä lukuja				
Aurauskerrat / v (keskimäärin)	20	20	19	

Strategiset hankkeet toimintakaudella:

Liikenneväylät

Suurimmat rakennuskohteet on Tervasmäen uuden asuntoalueen rakentaminen ja Alavus- Tuuri pyörätien rakentaminen. Katujen peruskorjauksia tehty kaava-alueilla mm Isokaari.

Erillinen määräraha on varattu Alavus- Tuuri pyörätien rakentamiseen.

Yksityistiet

Talousarviovuodelle 2016 on jo haettu valtionosuutta Hakojoentien sillan uusimiseen ja Myllymäentie rummun uusimiseen, joka saatiin molempiin kohteisiin.

Viherrakentaminen

Viheralueiden ja puistojen rakentamiseen käytössä oleva määräraha käytetään leikkivälineiden uusimiseen ja leikkipuiston rakentamiseen Kappelitien puiston alueelle sekä vanhojen puistojen korjaamisiin.

Vesihuoltolaitos (laitospäällikkö)

Taseyksikkö

Eriytetty tilinpäätös s. 122-127

Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt:

Vesi- ja viemärlaitos

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa asiakkailleen hyvää ja talousvedelle asetetut laatuvaatimukset täyttävää talousvettä ja huolehtia asiakkaiden viemäriveriesien johtamisesta ja käsittelystä. Hyvä palvelutaso ja toiminnot tuotetaan niin tehokkaasti ja taloudellisesti kuin se on mahdollista

NÄKÖKULMA: ASIAKAS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Vedenjakelu toimii jatkuvasti mahdollisimman häiriöttömästi ja tehokkaasti	Jakelukeskeytyksien lukumäärä Jakelukeskeytyksien kesto aika	Alle 10 kpl Alle 6 tuntia	Tuotannon ja vedenjakelun reaaliaikainen operointi kaukovalvonnan avulla
Verkoston häiriötön toiminta	Runkoviemärien tukokset	Alle 20 kpl	Verkoston ennakoiva huolto ja kunnossapito Verkostokarttojen päivittäminen ajan tasalle
Palvelujen tarjoaminen asiakkaille	Asiakasystävällinen ja tasapuolinen palvelu koko kaupungin alueella	Negatiivisten asiakaspalautteiden määrä alle 10 kpl	Asiakasviestinnän ja tiedottamisen kehittäminen

Sanallinen selitys tavoitteiden toteutumisesta:

Vesijohtoverkoston kunnossapitotöiden yhteydessä on ollut muutamia työkeskeytyksiä ja niiden kesto aika on ollut muutamia tunteja.

Runkoviemärien tukoksia on ollut muutamia. Tukoksia aiheuttaneiden runkoviemärien kuntoa on tutkittu kuvaamalla ja samalla runkolinjat on huuhdeltu.

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Veden laatu täyttää talousvedelle asetetut laatuvaatimukset	Tutkimustodistukset	Vesinäytteiden tulokset täyttävät talousvedelle asetetut laatuvaatimukset	Vesinäytteet valvontatutkimusohjelman mukaisesti
Jätevedenpuhdistamon toiminta täyttää lupaehtot	Tutkimustodistukset	Lupaehtojen täyttymisen ympäristöluvan mukaisesti	Prosessin seuranta ja tarvittavat ajotavan muutokset tilanteen mukaan

Puhdasvesinäytteet ovat täyttäneet niille asetetut vaatimukset.

Jätevedenpuhdistamo on toiminut pääosin lupaehtojen mukaisesti yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Kevään kylmät ja runsaat vuotovesimäärät kuormittivat puhdistamo huhti- ja toukokuussa sekä kesän aikana puhdistamolle on tullut ajoittain runsaasti sadevesiä.

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Ammattitaitoinen henkilöstö	Lakisääteisten osaamistestauksien ja koulutuksen suorittaminen	Voimassa olevat lakisääteiset todistukset ja kortit	Henkilöstön kouluttaminen ja tukeminen arjen haasteissa
Ammattitaitoinen ja pitkäaikainen henkilöstö	Kehityskeskustelut	Kehityskeskustelut kerän vuodessa	Työhyvinvoinnin ja viihtyvyyden ylläpitäminen
Henkilöstöllä on voimassa olevat lakisääteiset todistukset ja kortit.			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Vesihuoltolaitos tuottaa vuosittain asetetun nettotulokset	Nettotulos	Talousarvion mukainen nettotulos	
Isojen verkostovuotojen nopea paikallistaminen ja korjaaminen	Vuotokohdan löytäminen Vuotokohdan korjaaminen	Paikallistaminen 6 h kuluessa Korjaaminen 12 h kuluessa	Verkoston ja venttiilien saneeraaminen
Laskutettu vesimäärä jäi tavoiteltua pienemmäksi. Isoja vesijohtovuotoja ei ole ollut. Vesijohto- ja viemäriverkostoa on uusittu Kellokorventien - Aspinmäentien alueilla sekä vesijohtoverkostoa Asemanseudulla.			

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	2278	2430	2461	-31
Toimintakulut	-1144	-1200	-1236	36
Toimintakate/jäämä	1133	1230	1226	4
Poistot	-420	-421	-438	17
Liikelyjäämä	714	809	788	21
Korkotuotot	5	5	5	0
Korkokulut	-214	-208	-202	-6
Tulos	505	601	591	10
Investointimenot	-486	-730	-547	-183
Investointitulot	70	20	0	20
Investoinnit netto	-415	-710	-547	-163

Suoritteiden määrä	TP 15	TA16	TOT 16	
laskutettu vesimäärä (1000 m ³)	690	690	671	
puhdistettu vesimäärä (1000 m ³)	674	550	624	
Vesi- ja viemäri liittymäsopimukset		50	35	
Suoritteiden hinta nettona	TP 15	TA16	TOT 16	
Myyty vesi € / m ³	0,63	0,69	0,72	
Puhdistettu jätevesi € / m ³	0,86	1,09	0,92	
Keskeisiä lukuja	TP 15	TA16	TOT 16	
vesijohtoverkoston pituus km	673	675	675	
viemäriverkoston pituus km	167	172	168	

Tilapalvelu (kiinteistöpäällikkö)

Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt:

Isännöinti ja rakennusten kunnossapito

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Tilapalveluyksikön tehtävänä on kaupungin tulostavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien toimitilojen hankinta ja ylläpito. Toiminnassa huomioidaan käyttäjien tarpeet, teknillistaloudelliset tavoitteet sekä viranomaismääräykset.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Käyttäjien tarpeet huomioidaan nopeasti	Palautteet käyttäjiltä	Palautteisiin reagoidaan alle viikossa	Palautteet käsitellään viikkopalaverissa
Palautteisiin on reagoitu nopeilla aikatauluilla.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Toimitilojen käyttöasteen säilyttäminen korkeana.	Käyttöaste	95% toimitiloista on käytössä	Reagoidaan nopeasti muutoksiin.
Vapautuville tiloille on pyritty löytämään uusia käyttötarkoituksia.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Työkyvyn tuen tarpeeseen reagoidaan riittävän aikaisin.	Kaupunginhallituksen ohjeen mukaiset rajat	Puheeksiottaminen ja jatkotoimet tehty 100%.	Säännöllinen poissaoloreporttien seuraaminen. Yhteistyö työsuojelun ja työterveyden kanssa.
Motivoitunut ja ammattitaitoinen henkilökunta.	Perustutkinnon tai ammattitutkinnon suorittaneet.	Yli puolella on kyseiset tutkinnot.	Täydenniskoulutukset
Henkilöstön osaamista on ylläpidetty täydenniskoulutuksin.			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Toimitilojen käyttökustannusten taloudellisuus.	Hoitokustannukset	Alle 3,00€/m ²	Tärkeimmät hankinnat kilpailutetaan tehokkaasti.
Hoitokustannusten nousu on johtunut yksinomaan SOTE-kiinteistöjen meno- ja tulokirjauksien muutoksesta. Siivoukset on merkitty tilapalveluun menoina ja tuloina, näin ollen siitä syntyvät kulut on saatu tuottoina takaisin. Ilman tätä muutosta hoitokustannus olisi 2,93€/m ² /kk.			

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	3 961	4 111	4 696	-615
Toimintakulut	-3 986	- 4 091	-4 359	268
Toimintakate/jäämä	-25	20	367	-347

Suoritteiden määrä	TP 15	TA16	TOT 16	
Isännöinnissä hoidettava pinta-ala	89992	89992	89416	
Suoritteiden hinta nettona	TP 15	TA16	TOT 16	
Hoitokustannukset €/m ² /kk	2,86	2,85	3,12	
Keskeisiä lukuja	TP 15	TA16	TOT 16	
Teollisuustiloja vuokrattuna	11763	8092	10730	

Ruoka- ja siivouspalvelut (palvelupäällikkö)

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Ruoka- ja siivouspalvelut tarjoaa päivittäin terveyttä tukevaa, ravitsemussuositusten mukaista ateriapalvelua kaupungin kaikille asiakkaille eri ikäryhmissä sekä lähinnä kaupungin kiinteistöihin niiden päätoimintaa tukevaa siivouspalvelua, huolehtii siivouksellisin keinoin terveellisestä toimintaympäristöstä ja kiinteistöjen kunnan säilymisestä.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Tilaajalla ja tuottajalla on yhteinen, selkeä näkemys sisäisen palvelun sisällöstä. Asiakastyytyväisyys	Palvelusopimukset Asiakaspalaute	Koulutoimen ja päivähoidon palvelusopimukset laadittu.	Kirjallisten palvelusopimusten laadinta ja asiakkaiden toiveiden huomioiminen mahdollisuuksien mukaan.
Palvelusopimusten laadintaa ei ole aloitettu. Asiakastyytyväisyyskyselyä ei ole tehty. Tavoitteet siirtyvät vuodelle 2017.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Toimivat ja kustannustehokkaat palveluprosessit	Ateriasuoritteet/työntekijä Hinta/ateriasuorite	Ateriasuoritteet +2 % Hinta/ateriasuorite -2 %	Lasketaan lähtötaso vuoden 2015 toteumasta, tiivistetään palveluprosesseja keittiöverkoston muutoksen yhteydessä.
Valtuuston päätöksen 23.5.2016 § 11 mukaisesti keittiöverkoston muutosta ei toteuteta, joten tavoitteeseen ei päästy. Jatkotoimena säästöihin keskittyvä henkilöstötyöryhmä on toiminut lokakuusta 2016 helmikuuhun 2017.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Työkyvyn tuen tarpeeseen reagoidaan riittävän aikaisin.	Kaupunginhallituksen ohjeen mukaiset raja-arvot.	Puheeksiottaminen ja jatkotoimet tehty 100 %.	Säännöllinen poissaoloreporttien seuraaminen. Yhteistyö työsuojelun ja työterveyden kanssa.
Varhaisen puuttumisen myötä osatyökykyisten osalta on tehty työjärjestelyjä niin, että yksi opiskelee eri alaa, yksi on osatyökyvyttömyyseläkkeellä ja kaksi muussa osa-aikajärjestelyssä. Lisäksi yksi työntekijä odottaa osatyökyvyttömyyseläkepäätöstä.			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Sisäisten palvelujen suoriteperusteinen ja oikeaan työmäärään perustuva hinnoittelu	Kohdekohtainen nettobudjetti. Työmäärämitoitukset.	v. 2015 talousarviossa jokaisen kohteen netto 0. Mitoitukset tehty 100 %. Mitoitettujen kohteiden työtuntimäärä mitoitusten mukainen.	Asiakaskohtaisiin suoritteisiin perustuva budjetointi. Keittiöiden työmäärämitoitusten päivittäminen keittiötyypin muuttuessa. Siivouspalvelukohteiden mitoittaminen.
<p>Kuusiolinnan kohteiden (psykiatrian osasto ja Viishovi) lopetettua toimintansa, ovat ruokapalvelun myyntituotot vähentyneet. Sopeuttamistoimina lähettävillä keittiöillä on tehty henkilöstöjärjestelyjä. Muuten keittiöiden työmääriä ei ole muutettu, koska keittiöverkostomuutos ei toteutunut. Siivouspalvelun kohteista mitoitettu on yhtä lukuun ottamatta kaikki eli 97,6 %.</p>			

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	3936	3993	3916	77
Toimintakulut	-3971	-3993	-3916	-77
Toimintakate/jäämä	-35	0	0	0

Suoritteiden määrä	TP 15	TA16	TOT 16	
Valmistettuja ateriasuoritteita / v	869740	863435	846607	
Siivottavaa pinta-alaa m ²	44968	45725	44858	
Suoritteiden hinta nettona				
Ateriasuoritteen hinta	3,35	3,37	3,36	
Siivouksen hinta €/m ² /kk	1,96	1,98	1,99	
Keskeisiä lukuja	TP 15	TA16	TOT 16	
Valmistettuja ateriasuoritteita/pv	2383	2366	2319	

Ympäristöpalvelut (maankäyttöinsinööri)

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Edellytysten luominen kestäväälle kehitykselle maanhankinnan ja kaavoituksen keinoin paikalliset olosuhteet huomioon ottaen siten, että Alavus tunnetaan miellyttävästä kaupunkikuvasta ja luonnonläheisestä ympäristöstä. Ohjataan ja luodaan edellytykset kaava-alueiden rakentamiselle joustavasti kuntalaisten tarpeet ja ympäristöarvot huomioiden

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Rakennuslupien sujuva käsittely	Kahden kuukauden sisällä lainvoiman saavat rakennusluvut %	90 % rakennusluvista	Asiakasneuvonnan ja sähköisen tiedonsiirron lisääminen
Ympäristönsuojelulain mukaisten lupien sujuva käsittely	Neljän kuukauden sisällä lainvoiman saavat ympäristöluvut %	100 % ympäristöluvista	Tehostetaan lupaprosessien seuranta ja valvontaa Facta- Ympäristöohjelmalla
Tonttijakojen sujuva käsittely	Kolmen kuukauden sisällä lainvoiman saavat tonttijaot %	50 % tonttijaosta	Uusitaan paikkatieto-ohjelmistoa mahdollistamaan tehokkaampi työskentely
Ympäristöluvut lainvoimaisia tavoitteen mukaisesti. Tonttijakojen laadinnassa ei saavutettu tavoitetta. Rakennusluvista 97,6 % lainvoimaisia kahden kuukauden sisällä, keskinäinen rakennusluvan käsittelyaika 24 päivää.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä		Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Raakamaan hankkiminen kaupungin omistukseen	Riittävästi tarpeen mukaisia maa-alueita kaavoitettavaksi rakentamisen tarpeisiin	Kaavoitettavaa raakamaata kahdeksi vuodeksi eteenpäin	Maanomistuksen ja myyntihalukkuuden selvittäminen yhdistymisso-pimuksen linjaamilta alueilta
	Tonttien lukumäärä / vuositarve	Myyttäviä tontteja on kolmen vuoden varanto	Raakamaan hankinnalla ja kaavoituksella mahdollistetaan tonttivaranto
Vesistöjen kunnostushankkeiden käynnistäminen ja toteutus	Vireillä olevien kunnostushankkeiden määrä	Kaksi vireillä / käynnissä olevaa hanketta vuosittain	Käynnistetään vesistöjen kunnostushankkeita yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen, osakaskunnan,

			kalastusseurojen ja järvi-toimikuntien kanssa
Kaavoitettavaa raakamaata sekä myytäviä tontteja on riittävä varanto. Alavudenjärven virkistyskäytön liisäämiseksi on menossa useita hankkeita.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Henkilöstön osaamisen turvaaminen	Riittävästi koulutuspäiviä	Tarkastelu vuosittain	Tulos- ja kehityskeskustelu käydään jokaisen kanssa
Ammattitaitoista henkilöstöä riittävästi	Käytetty työpanos / henkilö	Työpanoksen kohdentaminen tehokkaasti	Tarvittaessa säädetään työkuormaa oman / ostopalvelun suhteella
Koulutusta on pystytty osoittamaan henkilöstölle riittävästi.			

NÄKÖKULMA: TALOUS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Talousarviossa pysytään	Vuoden 2016 toimintamenot	Vuodelle 2016 budjetoidut menot eivät ylitä	Siirretään tarvittaessa hankintoja sekä pidättydytään ostopalvelujen käytöstä mahdollisuuksien mukaan
Toimintamenot ylittivät 4,7 % johtuen budjetoimattomien ICT-kustannusten osoittamisesta yksikölle sekä maanvuokrauksesta aiheutuneen luottotappion vuoksi.			

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16+lta	TOT 16	Ero
Toimintatuotot	331	371	416	-45
Toimintakulut	-522	-504	-527	23
Toimintakate/jäämä	-192	-133	-112	-21

Suoritteiden määrä	TP 15	TA16	TOT 16	
Maakaupat / kpl		30	25	
Asemakaavaluonnos / ha		15	4,3	
Rakennusluvut / kpl		300	276	
Suoritteiden hinta				
Maakaupat / kpl		354	431	
Asemakaavaluonnos / ha		2148	3259	
Rakennusluvut / ha		271	287	
Keskeisiä lukuja				
Ympäristölautakunnan kokoukset		8	7	

Strategiset hankkeet toimintakaudella:

Yleiskaavan laatiminen Alavuden keskustan ja Tuurin välille:

Kaavan laatimiseksi vaaditut selvitykset saatiin tehtyä vuoden 2016 aikana.

KAUPUNGIN KONSERNIIN KUULUVAT TYTÄRHTIÖT

Asuntotoimen yhtiöt

Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt:

Alavuden Vuokra-asunnot Oy (100%)
Asunto-osakeyhtiö Eevanraitti (100%)
Asunto-osakeyhtiö Asulantie (53,70%)

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Asumiseen liittyvien palveluiden tuottaminen, asumisviihtyvyyden ja muiden asumisedellytysten parantaminen.

Yhtiöt toimivat yhtiöjärjestyksensä mukaisesti, noudattavat Alavuden kaupunginvaltuuston 18.1.1999 hyväksymää konserniohjetta, toteuttavat osaltaan kaupunginvaltuuston vahvistamia strategioita ja valtuuston asettamia tavoitteita.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Kilpailukykyinen vuokra-asuntotarjonta	saatavilla olevien asuntojen lukumäärä ja koko	Käyttöaste yli 90 %	Pidetään yllä hyväkuntoisia asuntoja ja viihtyisiä asuinalueita
Alavuden Vuokra-asunnot Oy käyttöaste 94%, As Oy Eevanraitti käyttöaste 98%, As Oy Asulantie käyttöaste 0%.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Kilpailukykyinen vuokra-asuntotarjonta	asuntojen lukumäärä koko ja sijainti	monipuolinen tarjonta vuokra-asuntovaihtoehtoja eri puolilla kaupunkia	Tehdään muuttoremontteja, peruskorjataan kiinteistöjä ja kunnostetaan piha-alueita
Alavuden Vuokra-asunnot Oy: Tuurinrivin kiinteistöllä suoritettiin 8 huoneiston peruskorjaus, pääasiassa sisäpuolen osalta, samalla kunnostettiin piha-alue, myös naapuritalojen Albinin ja Patungin(osa) piha-alueet kunnostettiin. Uuden rivitalon rakentaminen aloitettiin Käsityötie 1 keskustan alueella, kiinteistöön tulee 12 huoneistoa, joista 4 erityisryhmien (vanhusten) käyttöön. Kiinteistöillä on suoritettu asuntojen sisäpuolisia peruskorjausluonteisia sekä muuttoremontteja ja piha-alueiden sekä kiinteistöjen ulkopuolisia kunnostustoimenpiteitä.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Henkilöstön osaamisesta ja työhyvinvoinnista huolehtiminen	työssä jaksaminen työtyytyväisyys ammattitaitoinen henkilöstö	henkilöstön antama palaute	kehityskeskustelut koulutuksiin osallistuminen
Kehityskeskustelut on pidetty ja henkilöstö on osallistunut koulutuksiin ja seminaareihin.			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Kustannustietoisuus Korjausvelan hallinta Nopea reagointi vuokranmaksujen seurantaan	tilinpäätös ja osavuosikatsaukset tasapainoinen talous	tulot ja menot tasapainossa maksuvalmius	talousarvion ennakointi menojen suhteen, sopeutetaan vuokrankorotuksilla
Alavuden Vuokra-asunnot Oy on toiminut ennakoidun talousarvion mukaisesti, maksuvalmius on ollut hyvä. Liikevaihto on riittänyt kattamaan kiinteistöjen korjaus-, hoito- sekä rahoituskulut. Vuokria on tilinpäätöskaudella korotettu 0-3%.			

TALOUS LUKUINA (1000€)	TP 15	TA 16	TOT 1-12	Ero
Liikevaihto	3180	3 244	3331	87
Tulos/tulostavoite(ennen tp siirtoja)	-28	100	211	111
Lainamäärä	15842	17 500	16220	-1280

Suoritteiden määrä	TP 15	TA 16	TOT 16	
Vuokra-asuntoja	594	595	594	
Keskeisiä lukuja				
Asuntojen käyttöaste%	93	94	94	

Strategiset hankkeet toimintakaudella:

Kiinteistön purkaminen ja uuden rivitalon rakentaminen Alavuden keskusta (valmistuu 2017 alkuvuodesta), rivitalon peruskorjaus Tuurissa.

Kunnostettu kiinteistöjen ulkoalueita viihtyvyyden parantamiseksi sekä peruskorjattu huoneistoja. Myyty As Oy Lähteentien osake (3 h+k+s). Alavuden Vuokra-asunnot Oy:n verkkosivuja uudistettu ja näkyvyyttä lisätty.

As Oy Asulantien huoneistot olleet tyhjiillään. B-talossa suoritettu muutostöitä päiväkotitoiminnalle, valmistuu kevään 2017 aikana.

Elinkeinotoimen yhtiöt

Elinkeinotoimen yhtiöt edistävät kaupungin elinkeinojen kehittymisen edellytyksiä edistämällä yritysten kasvua, kehittymistä ja kansainvälistymistä sekä uusien yritysten perustamista ja sijoittumista alueelle. Yhtiöt edistävät Alavuden tunnettuutta kaupan ja yrittäjyyden kaupunkina ja sitä tukevia Homma hoidetaan – elinvoimaohjelmassa esitettyjä tavoitteita.

Alavuden Kehitys Oy kehittää ja monipuolistaa Alavuden kaupungin elinkeinoelämää läheisessä yhteistyössä alavutelaisten yritysten ja kaupungin kanssa sekä tarjoaa palvelut yrittäjille ja kaupungin markkinointiin liittyviä palveluja Alavuden kaupungille.

Kiinteistö Oy Alavus Fasadi tarjoaa toimitiloja ja palveluja yrityksille ja yhteisöille, jotka haluavat toimia moderneissa ja tarkoituksenmukaisissa toimitiloissa, tehokasta tietoverkkoa hyödyntäen ja hyvien liikenneyhteyksien äärellä Alavudella.

Kiinteistö Oy Tuurin Tietotalo tarjoaa toimitiloja ja palveluja erityisesti ict-yrityksille ja yrityspalveluyrityksille, jotka haluavat toimia moderneissa ja tarkoituksenmukaisissa toimitiloissa, tehokasta tietoverkkoa hyödyntäen Tuurin kaupallisten palvelujen äärellä.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Yrittäjä on ykkösen -asenne	Joustavat, asiantuntevat ja asiakaslähtöiset strategiat ja elinvoimaohjelmaa toteuttavat palvelut Kehittyvä ja laajeneva yritys- ja sidosryhmäyhteistyö.	Asiakaspalautte 4/5 Yhteistyötilaisuuksia järjestetty 4. Toimialakohtaisia tilaisuuksia 4. Yrityskäynnit 200. Asiakas- ja sidosryhmätapaamiset 400. Perustettuja yrityksiä 55.	Asiakastyytyväisyyskysely Teemallisten yhteistyötilaisuuksien järjestäminen, yrityskäynnit sekä asiakas- ja sidosryhmätapaamiset.
Osaavan työvoiman saatavuus	Osaavaa ja soveltuvaa henkilöstöä rekrytoitavissa. Henkilöstön täydennyskoulutuspalveluja saatavissa.	Lyhyt- ja pitkäkestoisia koulutuksia järjestetään paikkakunnalla.	Koulutusverkostotoiminnan kehittäminen ja vahvistaminen.
Asiakastyytyväisyyskysely päätettiin toteuttaa vasta vuonna 2017, sillä Alavuden kaupungin kysely toteutettiin syksyllä 2016 ja kyselyt lähetettiin myös kaikkiin yritystoimipaikkoihin. Yhteistyötilaisuudet, asiakas- ja sidosryhmätapaamiset ja yrityskäynnit ovat toteutuneet lähes suunnitellun mukaisesti. Yritysten perustanta on vauhdittunut, 42 yritystä perustettiin vuonna 2016. Koulutuksia järjestetään paikkakunnalla.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Yrittäjä on ykkönen -asenne	Joustavat, asiantuntevat ja asiakaslähtöiset strategiaa ja elinvoimaohjelmaa toteuttavat palvelut toteutetaan konsernissa yli hallintokuntarajojen ja joustavasti osana YritysSuomi – verkostoa sekä muiden asiantuntijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa.	<p>Palveluprosessit on kuvattu ja tuotteistettu.</p> <p>Toimiva, aktiivinen, vastuullinen ja asiakaslähtöinen yhteistyöverkosto. Verkoston itsearvio.</p> <p>Säännöllinen toimijoiden välinen yhteydenpito.</p> <p>Uudet kumppanuudet.</p>	<p>Hallintokuntarajat ylittävät palveluprosessit kuvataan ja tuotteistetaan.</p> <p>Verkoston kuvaus, yhteistoiminnan koordinointi, kehittäminen ja siitä viestiminen.</p> <p>Verkostotapaamiset, yhteydenotot ja verkostojen kehittäminen.</p>
Osaavan työvoiman saatavuus	Rekrytointien sujuvuus	Tarjolla yritys­lähtöistä koulutusta.	Koulutusverkoston kehittäminen ja vahvistaminen.
<p>Palveluprosessien kuvausten työstö on käynnistetty, tuotteistamiseen edetään vuonna 2017. Verkostokuvaus on toteutettu ja yhteistyötä koordinoidaan suunnitellusti. Verkostotapaamiset ovat säännöllisiä. Koulutusverkostotoimintaa on kehitetty varsinkin lyhytkestoisten täsmäkoulutusten osalta. Verkoston pääyhteistyökumppanit ovat maakuntakorkeakoulu, Sedu ja Järvisseudun ammatti-instituutti.</p>			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Yrittäjä on ykkönen -asenne	Asiantunteva, osaava, palveleva ja motivoitunut henkilöstö.	Henkilöstö tunnistaa roolinsa Homma hoideaan –ohjelman toteuttamisessa ja sen sisältö ohjaa tavoitteellista ja osaavaa työskentelyä.	Kehityskeskustelut. Osallistuminen koulutuksiin sovittujen linjausten mukaisesti.
Osaavan työvoiman saatavuus			
<p>Osaamista vahvistaviin koulutuksiin on osallistuttu kehityskeskusteluissa sovittujen linjausten mukaisesti.</p>			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Yrittäjä on ykkönen -asenne	Taloudellinen toiminta Hankerahoituksen tehokas hyödyntäminen.	Pysytään omistajan määrittämässä rahoitusressursissa. Kaupunkistrategian mukaisia, yrityslähtöisiä kehittämishankkeita toteutetaan hankerahoituksella	Taloudellinen toiminta. Aktiivisuus hankkeiden työstössä ja haussa yksin ja osana yhteistyöverkostoja.
Osavan työvoiman saatavuus	Taloudellisia koulutusratkaisuja tarjolla	Koulutuksia toteutetaan yhteistyössä taloudellisesti	Koulutusverkostotoiminnan kehittäminen ja vahvistaminen

Tuurin Tietotalo Oy:n tulos on asetettua tavoitetta parempi, Alavuden Kehitys Oy ja Koy Alavus Fasadi alittivat taloudellisen tavoitteen. Alavuden Kehitys Oy koordinoi ja toteuttaa itsenäisesti sekä osallistuu muiden koordinoimiin, strategiaa toteuttaviin hankkeisiin aktiivisesti.

TALOUS LUKUINA (1000€)	TP 15	TA16	TOT 16	Ero
Alavuden Kehitys Oy				
Liikevaihto	263	223	263	-40
Tulos/tulostavoite	-5	1	-23	24
Lainamäärä	0	0	0	0
Kiinteistö Oy Alavus Fasadi				
Liikevaihto	103	115	113	2
Tulos/tulostavoite	2	0	-8	-8
Lainamäärä	1 116	1 051	1063	-12
Kiinteistö Oy Tuurin Tietotalo				
Liikevaihto	82	53*	52*	1
Tulos/tulostavoite	8	1	7	-6
Lainamäärä	364	341	344	-3

*Kirjaustapaa muutettu; Rahoitusvastike erotettu vastikkeista ja kirjattu rahoitustuottoihin (24000,-)

Strategiset hankkeet toimintakaudella:

Homma hoidetaan –elinvoimaohjelman käytännön toimenpiteiden suunnittelu, priorisointi ja aikataulutus.

Koulutusverkostotoiminnan kehittäminen ja vahvistaminen sekä paikkakunnalla toteutettavan koulutuksen kehittäminen yhteistyössä kaupungin kanssa.

Tuurinportin alueen ja Puuseppäkylä II –alueen toiminnan kehittäminen yhteistyössä kaupungin kanssa.

A – Pesu Oy

Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt:

A – Pesu Oy Kallenkuja 5 63300 ALAVUS ja Alavuden pääterveysasema kioski.

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Yritys on sosiaalinen yritys, jonka henkilöstöstä on vähintään 30 % joko osatyökykyisiä tai osatyökykyisiä ja pitkäaikaistyöttömiä yhteensä. Tarkoituksena on edistää työelämään sijoittumista työpaikkoja ja koulutusta järjestämällä. Yhtiö tuottaa pesula- ja siivouspalveluja, hoivapalveluja, kiinteistöhuoltopalveluja, keittiöpalveluja sekä kuljetuspalveluja. Yhtiö voi myös edelleen sijoittaa henkilöstöään muihin yhteisöihin ja yrityksiin.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Asiakasyhteistyö	Asiakkaalla nimetty yhteyshenkilö	Yksi nimetty henkilö/laitos ja palvelutalo-asiakas.	Pesulapalvelusopimuksen alkaessa neuvotellaan asiakkaan yhteyshenkilö.
Asiakaslähtöinen palvelu	Monipuoliset pesulapalvelut	Pesulapalvelut: yksityisille, yrityksille, laitos ja palvelutaloille, korjausompelupalvelu, matto – ja haalaripesut, välitys kemialliseen.	Asiakaspalvelu ammattitaitoista, asiakkaille tiedottaminen palveluista pesulakäyntien yhteydessä. Mainonta lehdet, alan messut.
Asiakkaiden yhteyshenkilöt on neuvoteltu ja yhteystiedot listattu. Yhteispalavereita asiakkaiden kanssa on toteutettu ja työnjohdon säännölliset asiakaskäynnit on sovittu.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Pesulapalveluille asetettujen laatukriteereiden täyttyminen.	Yksikköpesukoneet on ohjelmoitavissa. Konekanta on prosessiin sopiva. Tarvittavat mittauslaitteet on käytössä.	Pesuaika oikea/ohjelma. Lämpö oikea/ohjelma. Mekaniikka, ei vajaa eikä ylitäyttöä. Pesuainemäärä oikea. Hygicult ja PH mittaukset.	Laadun ja koneiden toiminnan tarkkailu päivittäin työpisteissä, silmähavainto. Työnjohto ja henkilöstö toteuttavat omavonttaa, kirjaukset työnjot.
Työvälineet ja toimintaympäristö.	Koneiden korjaus, seisonta-aika. Työympäristön siisteys ja suojaimet.	Vuosihuollot 1 x vuosi huoltomies saatavissa 1 – 2 pv kuluessa. Työstä johtuvia sairauttomia/tapaturmia ei ole.	Huolto- ja korjausvihko käytössä. Henkilöstöllä pesula-alan suojaimet, työvaatteet. Työntekijä huolehtii työpisteen siisteyden.

Prosessia on kehitetty, tavoitteena energian (sähkön) käytön vähennys. Pesulaprosessin omavalvonta uudistettiin työnjohdon opinnäytetyönä. Pikkupesulan ilmanvaihtoa paranneltiin ja sammuttimet on huoltomiehen toimesta tarkastettu. Työpisteiden siisteydestä huolehdittiin päivittäin. Pesulatuotannon kilomääräksi kertyi 183.810 kg.

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Henkilöstö on ammattitaitoinen ja motivoitunut.	Koulutuksiin ohjaus, tekstiilihuolto osa- tai ammattitutkinto.	Vakituisella pesulatyöntekijällä ammattitutkinto, perustutkinto tai alaan liittyvä osaaminen.	Työvalmennus, verkostotyö koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Oppisopimukset, pesuaine toimitt. koulutus.
Kykyjen mukainen työtehtävä, työkyvyn arvioinnit.	Vammasta tai haitasta johtuva työstä poissaolo. Työkyvyn arvioinnit työterveyshuolto/työvalmennuksen ja työnantajan yhteistyönä.	Enintään 10 työpäivää/vuosi/työntekijä. Työkyvyn arvioinnit ovat ajantasaiset.	Työnjohtajan, työvalmentajan ohjaus/opetus käytössä. Perehdytyskansio on kaikilla työnt.
Tiedon saanti ajantasaista.	Henkilöstön kuukausipalaverit työhön liittyvistä asioista.	Palverit 1 x /kk.	Työnjohto toteuttaa.

A - Pesu Oy työllisti kaikissa toiminnoissaan 33 eri henkilöä, joista henkilötyövuosia kertyi 21,63. Palvelutoiminnassa eri henkilöitä oli 11, joista henkilötyövuosia kertyi 8,16. Työvalmennukseen oli vuoden aikana kirjattu 46, veloitetyöllistettäviä 6. Pesulan prosessin osaamista on pidetty yllä työpistekierrolla, työnjohdon kuukausipalaverien ja alan koulutuksien.

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Taloudellisesti kannattava ja sosiaalisen yrityksen tunnusmerkit täyttävä yritys.	Talousarvio on laadittu mahdollisimman realistisesti (ei ali eikä ylibudjetointia).	Tilinpäätös positiivinen, vähintään talousarvion mukainen.	Talouden tarkka seuranta (osavuosit-saukset, maksukyvyn/ henkilöstöresurssoinnin seuranta).
Maksuvalmius, vakava-raisuus.	Kassavaranto on riittävä ja ostolaskut maksettu ajallaan.	Kassavaranto on riittävä, ostolaskuista ei myöhästymisilmoituksia, ei ulkopuolisia lainoja.	Laskutus tehty ajallaan ja viipymättä. Suoritusten seuranta, laskutusasiakkaina vain suurimmat palvelunostajat.
Sijoitettu osakepääoma.	Osakepääoman määrä.	Osakepääoma on vähintään sama kuin sijoitettu määrä.	Investointi suunnitelma tarvittaessa.

Yhtiön tili liitettiin konsernitiliin syksyllä. Laskutuksen koonnin ja kokonaisuuden uudistustyö aloitettiin joulukuun lopulla, jatkuen tammikuun 2017. Talouden toteutumista on seurattu suunnitelman mukaan. Yhtiön tilikauden voitto +16.707,37 €, investoinnit 2.013,37 €. Rahavarat 31.12.2017 +57.540,77 €, nosto-
vara 87.540,77 €.

TALOUS LUKUINA	TP 15	TA16	TOT 16	Ero
Liikevaihto	943	900	859	41
Tulos/tulostavoite	29	18	21	-3
Lainamäärä	0	0	0	0

Alavuden Jäähalli Oy

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Tarjota alavutelaisille ja lähikuntien jääurheilun harrastajille laadukkaat ja monipuoliset harrastustilat

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Käyttäjien tarpeet huomioidaan	Palautteet asiakkailta	Palautteisiin reagoidaan alle viikossa	Palautteet käsitellään viikkopalaverissa
Käyttäjien tarpeisiin on pystytty vastaamaan.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä		Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Käyttöaste pidetään korkeana	Laskutettavat tapahtumat	vähintään 1300h/a	Jääajan tarjonta lähikuntien seuroille
Käyttöastetavoitteesta jäätiin hiukan. Laskutettiin 1240h.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Työhön motivoitunut ja osaava henkilökunta	Henkilökunta on suorittanut soveltuvan ammattipätevyyskoulutuksen	Kaikki henkilöt	Täydennyskoulutukset tarvittaessa
Henkilöstöä on pystytty joustavasti käyttämään Jäähallin, Kunto-Lutran, ulkoliikuntapaikkojen ja puistotöiden kanssa.			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Käyttökulut pidetään urheiluseurojen maksukyvyyn rajoissa	vastaavat muut hallit	vertailuhallien keskiarvo	Käyttökulujen tarkka seuranta
Käyttökustannuksissa ollaan jäähalliportaalin vertailuhallien tasolla. Katsomoa pidettiin aikaisempaa lämpimämpänä joka lisäsi lämmityskuluja. Vuoden tulos jäi hiukan tappiolliseksi.			

TALOUS LUKUINA (1000€)	TP 15	TA 16	TOT 16	ERO
Liikevaihto	229	220	227	-7
Tulos/tulostavoite(ennen tp siirtoja)	-1	1	-2	3
Lainamäärä	1275	1 215	1 216	-1

Suoritteiden määrä	TP 15	TA16	TOT 16	
Myydyt jääaikatunnit kaudessa		1300	1240	
Suoritteiden hinta nettona	TA 15	TA16	TOT 16	
Hoitokustannus / myyty jääaikatunti		119	135	
Keskeisiä lukuja	TA 15	TA16	TOT 16	
Pääomakulu / myyty jääaikatunti (lyhennys+korko)		48	48	

Alavuden Lämpö Oy

Palvelualueen toiminta-ajatus:

Kaukolämmön tuottaminen ja jakaminen asiakkaille kilpailukykyisesti liiketalouden periaatteiden mukaisesti.

NÄKÖKULMA: ASIAKAS			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Lämmön tuotanto tapahtuu keskeytyksettä, vaivattomasti ja kilpailukykyisesti	Keskeytykset lämmönjakelussa	Ei yhtään	Varajärjestelmät toimii
	Mittarien kaukoluenta	Kaikki	Töysän alue saadaan kaukoluentaan
	Lämmön hinta	>15% alle tilastokeskiarvon	Toiminta on tehokasta
Lämmöntuotanto ja jako tapahtui ilman isompia keskeytyksiä asiakkaille. Lämmön hinta oli 15,1% alle valtakunnan vastaavien laitosten keskiarvon.			

NÄKÖKULMA: PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Lämmön tuotanto tapahtuu keskeytyksettä	Painelain mukaiset tarkastukset	Laitos läpäisee tarkastukset	Huolellinen käyttö ja määräaikaishuollot suoritetaan ajallaan.
Pääosa lämmöntuotannosta tapahtuu kotimaisia polttoaineita hyväksi käyttäen	% osuus lämmöntuotannosta	>97%	KPA kattiloiden varma toimivuus Hyvät polttoaineet
Kattila- ja verkostohäviöt pidetään alhaisena	Verkostohäviö	<16%	Verkko pidetään kunnossa ja vuodot löydetään nopeasti
Lämmöntuotannosta tuotettiin 96,1% kotimaisella polttoaineella. Kaikkien verkostojen yhteenlaskettu verkostohäviö oli 18% kokonaistuotannosta.			

NÄKÖKULMA: HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Työhön motivoitunut ja osaava henkilökunta	Henkilökunta on suorittanut soveltuvan ammattipätevyyskoulutuksen	Toteutuminen 100%	Täydennyskoulutukset Kehityskeskustelut
Henkilöstö jatkaa kouluttautumista. Yksi uusi henkilö palkattiin laitosten hoitoon.			

NÄKÖKULMA: TALOUS

Kriittinen menestystekijä	Avainmittari	Mittarin tavoitearvo 2016	Toimenpiteet
Lämmön tuotanto toimii tehokkaasti Lämmön tuotanto toimii tehokkaasti	Nettotulos	Talousarvion mukainen nettotulos	Polttoainehankinnassa onnistutaan
Lämmön myynti kasvoi edellisvuodesta 22% johtuen Tuurin alueen lämmöntuotannon ja jakelun alkamisesta kesäkuussa. Vuosi oli muutenkin hiukan edellisvuotta kylmempi. Nettotulos muodostui suurista investoinneista huolimatta hyväksi.			

TALOUS LUKUINA (1000€)	TP 15	TA 16	TOT 16	Ero
Liikevaihto/tuotot	2 140	2 481	2448	33
Tulos/tulostavoite(ennen tp siirtoja)	55	116	41	75
Lainamäärä	5 188	8 788	8609	179

Suoritteiden määrä	TP 15	TA16	TOT 16	
Lämmön tuotanto MWh	38567	49800	46945	
Lämmön myynti MWh	31611	40400	38474	
Verkostohäviö	18%	<16%	18%	

Suoritteiden hinta nettona	TP 15	TA16	TOT 16	
Lämmön verollinen kuluttajahinta	61,63	61,63	61,63	
Keskeisiä lukuja	TP 15	TA16	TOT 16	
Asiakasmäärä	283	280	291	

Strategiset hankkeet toimintakaudella:

Tuurin alueen kaukolämpölaitoksen ja –verkon rakentaminen loppusuoralla.

Töysän kirkolle on kaavoitettu tontti kaukolämpölaitokselle.

2.2. Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2.2.1. Käyttötalouden toteutuminen

Toimintatulot alittivat talousarvion 64 tuhannella eurolla ja toimintamenot alittivat talousarvion 612 tuhannella eurolla. Valtuusto hyväksyi ylitykset 27.3.2017. Sitovuustaso netto; lomituspalvelut, kansalaisopisto, vesihuoltolaitos, tilapalvelu sekä rauoka- ja siivouspalvelut.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Lopullinen talousarvio	Talousarvion toteutuma	Poikkeama talousarviosta	Käyttö- %
HALLINTO- JA KEHITYSPALVELUT						
Palvelualue						
Kaupunginvaltuusto						
Toimintatulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Toimintamenot	-79 000,00	10 000,00	-69 000,00	-68 348,44	-651,56	99,1
Toimintakate	-79 000,00	10 000,00	-69 000,00	-68 348,44	-651,56	99,1
Kaupunginhallitus						
Toimintatulot	1 000,00	0,00	1 000,00	3 169,69	-2 169,69	317,0
Toimintamenot	-829 200,00	-94 659,00	-923 859,00	-1 027 957,81	104 098,81	111,3
Toimintakate	-828 200,00	-94 659,00	-922 859,00	-1 024 788,12	101 929,12	111,0
Hallintopalvelut						
Toimintatulot	354 000,00	0,00	354 000,00	268 753,87	85 246,13	75,9
Toimintamenot	-1 650 500,00	43 000,00	-1 607 500,00	-1 394 116,33	-213 383,67	86,7
Toimintakate	-1 296 500,00	43 000,00	-1 253 500,00	-1 125 362,46	-128 137,54	89,8
Talouspalvelut						
Toimintatulot	95 000,00	-15 000,00	80 000,00	91 001,91	-11 001,91	113,8
Toimintamenot	-863 900,00	-30 000,00	-893 900,00	-836 757,67	-57 142,33	93,6
Toimintakate	-768 900,00	-45 000,00	-813 900,00	-745 755,76	-68 144,24	91,6
Elinkeinopalvelut						
Toimintatulot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,0
Toimintamenot	-345 000,00	-49 000,00	-394 000,00	-426 750,97	32 750,97	108,3
Toimintakate	-345 000,00	-49 000,00	-394 000,00	-426 750,97	32 750,97	108,3
Sote -palvelut						
Toimintatulot	710 000,00	135 000,00	845 000,00	830 308,65	14 691,35	0,0
Toimintamenot	-46 030 000,00	-248 697,00	-46 278 697,00	-46 194 085,86	-84 611,14	99,8
Toimintakate	-45 320 000,00	-113 697,00	-45 433 697,00	-45 363 777,21	-69 919,79	99,8
Maaseutupalvelut						
Toimintatulot	50 000,00	0,00	50 000,00	48 283,03	1 716,97	96,6
Toimintamenot	-178 700,00	0,00	-178 700,00	-180 731,82	2 031,82	101,1
Toimintakate	-128 700,00	0,00	-128 700,00	-132 448,79	3 748,79	102,9
Lomituspalvelut(netto)						
Toimintatulot	3 500 000,00		3 500 000,00	2 896 351,12	603 648,88	82,8
Toimintamenot	-3 500 000,00		-3 500 000,00	-2 912 983,64	-587 016,36	83,2
Toimintakate	0,00	0,00	0,00	-16 632,52	16 632,52	-100,0
HALLINTO- JA KEHITYSPALVELUT YHTEENSÄ						
Toimintatulot	4 710 000,00	120 000,00	4 830 000,00	4 137 868,27	692 131,73	85,7
Toimintamenot	-53 476 300,00	-369 356,00	-53 845 656,00	-53 041 732,54	-803 923,46	98,5
Toimintakate	-48 766 300,00	-249 356,00	-49 015 656,00	-48 903 864,27	-111 791,73	99,8

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Lopullinen talousarvio	Talousarvion toteutuma	Poikkeama talousarviosta	Käyttö- %
SIVISTYSPALVELUT						
Palvelualue						
Kouluhallinto						
Toimintatulot	0,00		0,00	220,04	-220,04	0,0
Toimintamenot	-360 000,00		-360 000,00	-327 127,03	-32 872,97	90,9
Toimintakate	-360 000,00	0,00	-360 000,00	-326 906,99	-33 093,01	90,8
Varhaiskasvatus						
Toimintatulot	672 500,00		672 500,00	611 882,59	60 617,41	91,0
Toimintamenot	-5 542 500,00		-5 542 500,00	-5 401 492,41	-141 007,59	97,5
Toimintakate	-4 870 000,00	0,00	-4 870 000,00	-4 789 609,82	-80 390,18	98,3
Peruskoulut						
Toimintatulot	300 000,00		300 000,00	340 204,40	-40 204,40	113,4
Toimintamenot	-10 873 000,00	-50 000,00	-10 923 000,00	-10 797 602,63	-125 397,37	98,9
Toimintakate	-10 573 000,00	-50 000,00	-10 623 000,00	-10 457 398,23	-165 601,77	98,4
Lukio						
Toimintatulot	1 000,00	0,00	1 000,00	220,00	780,00	-100,0
Toimintamenot	-1 135 000,00		-1 135 000,00	-1 088 773,82	-46 226,18	95,9
Toimintakate	-1 134 000,00	0,00	-1 134 000,00	-1 088 553,82	-45 446,18	96,0
Kansalaisopisto(netto)						
Toimintatulot	350 000,00		350 000,00	357 933,83	-7 933,83	102,3
Toimintamenot	-1 010 000,00		-1 010 000,00	-1 008 697,94	-1 302,06	99,9
Toimintakate	-660 000,00	0,00	-660 000,00	-650 764,11	-9 235,89	98,6
Kirjasto						
Toimintatulot	20 000,00		20 000,00	18 066,92	1 933,08	90,3
Toimintamenot	-720 000,00		-720 000,00	-703 034,86	-16 965,14	97,6
Toimintakate	-700 000,00	0,00	-700 000,00	-684 967,94	-15 032,06	97,9
Vapaa-aikapalvelut						
Toimintatulot	350 000,00		350 000,00	407 844,90	-57 844,90	116,5
Toimintamenot	-1 362 000,00		-1 362 000,00	-1 410 475,66	48 475,66	103,6
Toimintakate	-1 012 000,00	0,00	-1 012 000,00	-1 002 630,76	-9 369,24	99,1
SIVISTYSPALVELUT YHTEENSÄ						
Toimintatulot	1 693 500,00	0,00	1 693 500,00	1 736 372,68	-42 872,68	102,5
Toimintamenot	-21 002 500,00	-50 000,00	-21 052 500,00	-20 737 204,35	-315 295,65	98,5
Toimintakate	-19 309 000,00	-50 000,00	-19 359 000,00	-19 000 831,67	-358 168,33	98,1
TEKNISET PALVELUT						
Tekninen hallinto						
Toimintatulot	21 000,00		21 000,00	21 000,00	0,00	0,0
Toimintamenot	-157 001,00		-157 001,00	-159 988,83	2 987,83	101,9
Toimintakate	-136 001,00	0,00	-136 001,00	-138 988,83	2 987,83	102,2
Yhdyskuntatekniset palvelut						
Toimintatulot	233 000,00		233 000,00	419 332,12	-186 332,12	180,0
Toimintamenot	-3 230 199,00		-3 230 199,00	-3 484 705,73	254 506,73	107,9
Toimintakate	-2 997 199,00	0,00	-2 997 199,00	-3 065 373,61	68 174,61	102,3
Vesihuoltolaitos(netto)						
Toimintatulot	2 430 000,00		2 430 000,00	2 461 465,97	-31 465,97	101,3
Toimintamenot	-1 200 000,00		-1 200 000,00	-1 235 659,22	35 659,22	103,0
Toimintakate	1 230 000,00	0,00	1 230 000,00	1 225 806,75	4 193,25	99,7
Tilapalvelu(netto)						
Toimintatulot	4 111 000,00		4 111 000,00	4 725 943,81	-614 943,81	115,0
Toimintamenot	-4 091 000,00		-4 091 000,00	-4 358 560,44	267 560,44	106,5
Toimintakate	20 000,00	0,00	20 000,00	367 383,37	-347 383,37	1 836,9
Ruoka- ja siivouspalvelut(netto)						
Toimintatulot	3 992 500,00		3 992 500,00	3 915 634,66	76 865,34	98,1
Toimintamenot	-3 992 500,00		-3 992 500,00	-3 915 605,02	-76 894,98	98,1
Toimintakate	0,00	0,00	0,00	29,64	-29,64	-100,0
Ympäristöpalvelut						
Toimintatulot	371 000,00		371 000,00	415 950,28	-44 950,28	112,1
Toimintamenot	-504 000,00	0,00	-504 000,00	-527 481,11	23 481,11	104,7
Toimintakate	-133 000,00	0,00	-133 000,00	-111 530,83	-21 469,17	83,9
TEKNINEN JA YMPÄRISTÖRYHMÄ						
Toimintatulot	11 158 500,00	0,00	11 158 500,00	11 959 326,84	-800 826,84	107,2
Toimintamenot	-13 174 700,00	0,00	-13 174 700,00	-13 682 000,35	507 300,35	103,9
Toimintakate	-2 016 200,00	0,00	-2 016 200,00	-1 722 673,51	-293 526,49	85,4
TULOSRYHMÄT YHTEENSÄ						
Toimintatulot	17 562 000,00	120 000,00	17 682 000,00	17 833 567,79	-151 567,79	100,9
Toimintamenot	-87 653 500,00	-419 356,00	-88 072 856,00	-87 460 937,24	-611 918,76	99,3
Toimintakate	-70 091 500,00	-299 356,00	-70 390 856,00	-69 627 369,45	-763 486,55	98,9

2.2.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Lopullinen talousarvio	Talousarvion toteutuma	Poikkeama talousarviosta	Käyttö- %
Toimintatulot	17 562 000,00	120 000,00	17 682 000,00	17 618 089,09	63 910,91	99,6
Myyntitulot	10 889 300,00	-15 000,00	10 874 300,00	10 254 744,96	619 555,04	94,3
Maksutulot	1 467 200,00	0,00	1 467 200,00	1 236 992,25	230 207,75	84,3
Tuet ja avustukset	184 200,00	0,00	184 200,00	336 222,21	-152 022,21	182,5
Muut toimintatulot	5 021 300,00	135 000,00	5 156 300,00	5 790 129,67	-633 829,67	112,3
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00	0,00	215 478,70	-215 478,70	100,0
Toimintameno	-87 653 500,00	-419 356,00	-88 072 856,00	-87 460 937,24	-611 918,76	99,3
Henkilöstömenot	-24 459 403,00	-45 766,00	-24 505 169,00	-23 869 478,68	-635 690,32	97,4
Palvelujen ostot	-53 272 535,00	-252 639,00	-53 525 174,00	-53 442 166,26	-113 007,74	99,8
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-4 364 070,00	0,00	-4 364 070,00	-4 263 571,16	-100 498,84	97,7
Avustukset muille	-1246 197,00	-24 659,00	-1 270 856,00	-1 322 549,24	51 693,24	104,1
Avustukset liikelaitoksille	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Muut toimintameno	-4 311 295,00	-96 292,00	-4 407 587,00	-4 593 171,90	185 584,90	104,2
Toimintakate	-70 091 500,00	-299 356,00	-70 390 856,00	-69 627 369,45	-763 486,55	98,9
Verotulot	33 433 000,00	800 000,00	34 233 000,00	34 482 058,11	-249 058,11	100,7
Valtionosuudet	38 623 000,00	0,00	38 623 000,00	38 869 835,00	-246 835,00	100,6
Rahoitustulot ja -menot	480 000,00	0,00	480 000,00	942 751,75	-462 751,75	196,4
Korkotulot muilta	195 000,00	0,00	195 000,00	19 529,01	75 470,99	61,3
Korkotulot taseyksikkö	208 000,00	0,00	208 000,00	202 244,80	5 755,20	0,0
Muut rahoitustulot muilta	620 000,00	-175 000,00	445 000,00	10 13 109,87	-568 109,87	227,7
Korkomenot taseyksikkö	-208 000,00	0,00	-208 000,00	-202 244,80	-5 755,20	0,0
Korkomenot	-330 000,00	175 000,00	-155 000,00	-15 126,44	-39 873,56	74,3
Muut rahoitusmenot	-5 000,00	0,00	-5 000,00	-74 760,69	69 760,69	1495,2
Vuosikate	2 444 500,00	500 644,00	2 945 144,00	4 667 275,41	-1 722 131,41	158,5
Poistot ja arvonalentumiset	-2 930 000,00	0,00	-2 930 000,00	-3 133 193,51	203 193,51	106,9
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 930 000,00	0,00	-2 930 000,00	-3 133 193,51	203 193,51	106,9
Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Satunnaiset erät	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Satunnaiset tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Satunnaiset menot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Tilikauden tulos	-485 500,00	500 644,00	15 144,00	1 534 081,90	-1 518 937,90	
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-485 500,00	500 644,00	15 144,00	1 534 081,90	-1 518 937,90	

VEROTULOJEN ERITTELY

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Lopullinen talousarvio	Talousarvion toteutuma	Poikkeama talousarviosta	Käyttö- %
Verotulot	33 433 000,00	800 000,00	34 233 000,00	34 482 058,11	249 058,11	100,7
Kunnan tulovero	28 971 000,00	500 000,00	29 471 000,00	29 668 088,52	197 088,52	100,7
Osuus Yhteisöveron tuotosta	1 813 000,00	300 000,00	2 113 000,00	2 203 088,61	90 088,61	104,3
Kiinteistövero	2 649 000,00	0,00	2 649 000,00	2 610 880,98	-38 119,02	98,6
Muut verotulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0

KUNNALLISVEROTULOJEN MÄÄRÄYTYMISEN PERUSTETA

	Tulovero- prosentti	Verotettava tulo miljoonaa euroa	Muutos prosenttia
2012	19,86	134 627 969	1,3
2013	19,75	139 585 000	3,7
2014	20,75	140 939 000	1,0
2015	20,75	139 910 000	-0,7
2016	21,25	141 177 000	0,9

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Lopullinen talousarvio	Talousarvion toteutuma	Poikkeama talousarviosta	Käyttö- %
Valtionosuudet	38 623 000,00	0,00	38 623 000,00	38 869 835,00	246 835,00	100,6
Peruspalvelujen valtionosuus (ml- tas.)	39 879 000,00	0,00	39 879 000,00	40 061 345,00	182 345,00	100,5
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valt.os.	-1 256 000,00	0,00	-1 256 000,00	-1 191 510,00	64 490,00	94,9
Harkinnanvarainen rahoitusavustus	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0

2.2.3. Investointien toteutuminen

Investointitulot ylittivät talousarvion 210 tuhannella eurolla ja investointimenot alittivat talousarvion 1,9 miljoonalla eurolla. Nettoinvestoinnit olivat 3,8 miljoonaa euroa, mikä on 2,1 miljoonaa alle talousarvion. Valtuusto hyväksyi ylitykset 27.3.2017.

	Alkuper. talousarvio	Talousarvio- muutokset	Lopullinen talousarvio	Talousarvion toteutuma	Poikkeama talousarviosta	Käyttö- %
Kaupunginhallitus						
Maaomaisuus						
Tulot	200 000,00	1 051 245,00	1 251 245,00	1 063 546,54	187 698,46	85,0
Menot	-100 000,00	-1 028 417,00	-1 128 417,00	-1 065 977,00	-62 440,00	94,5
Netto	100 000,00	22 828,00	122 828,00	-2 430,46	125 258,46	-2,0
Irtaimisto						
Tulot	0,00		0,00		0,00	0,0
Menot	-50 000,00		-50 000,00	-48 816,59	-1 183,41	97,6
Netto	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-48 816,59	-1 183,41	97,6
Arvopaperit						
Tulot	150 000,00		150 000,00	0,00	150 000,00	0,0
Menot	0,00	-806 400,00	-806 400,00	-2 400,00	-804 000,00	0,3
Netto	150 000,00	-806 400,00	-656 400,00	-2 400,00	-654 000,00	0,4
Kiinteistöt/KH/Hotelli						
Tulot	0,00	0,00	0,00	577 848,00	-577 848,00	0,0
Menot	0,00	-300 000,00	-300 000,00	-295 417,60	-4 582,40	-100,0
Netto	0,00	-300 000,00	-300 000,00	282 430,40	-582 430,40	-100,0
Kaupunginhallitus yhteensä						
Tulot	350 000,00	1 051 245,00	1 401 245,00	1 641 394,54	-240 149,54	117,1
Menot	-150 000,00	-2 134 817,00	-2 284 817,00	-1 412 611,19	-872 205,81	61,8
Netto	200 000,00	-1 083 572,00	-883 572,00	228 783,35	-1 112 355,35	-25,9
Sivistyslautakunta						
Koulujen atk-laitteet						
Tulot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-20 000,00		-20 000,00	-17 526,34	-2 473,66	87,6
Netto	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-17 526,34	-2 473,66	87,6
Laitteet ja kalusteet varhaiskasvatus						
Tulot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-10 000,00		-10 000,00	-34 024,85	24 024,85	340,2
Netto	-10 000,00	0,00	-10 000,00	-34 024,85	24 024,85	340,2
Sähköinen yo-kirjoitus						
Tulot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-40 000,00		-40 000,00	-43 425,03	3 425,03	108,6
Netto	-40 000,00	0,00	-40 000,00	-43 425,03	3 425,03	108,6
KuntoLutra, kuntosalilaitteet						
Tulot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-10 000,00		-10 000,00	-9 933,87	-66,13	99,3
Netto	-10 000,00	0,00	-10 000,00	-9 933,87	-66,13	99,3
Uimahallin äänentoisto						
Tulot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	0,00	-8 000,00	-8 000,00	-5 383,00	-2 617,00	67,3
Netto	0,00	-8 000,00	-8 000,00	-5 383,00	-2 617,00	67,3
Sivistysryhmä yhteensä						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-80 000,00	-8 000,00	-88 000,00	-110 293,09	22 293,09	125,3
Netto	-80 000,00	-8 000,00	-88 000,00	-110 293,09	22 293,09	125,3

	Alkuper. talousarvio	Talousarvio- muutokset	Lopullinen talousarvio	Talousarvion toteutuma	Poikkeama talousarviosta	Käyttö- %
Tekninen lautakunta						
Talonrakennus						
Tulot	0,00		0,00	0,00	0,00	-100,0
Menot	-150 000,00	-150 000,00	-300 000,00	-108 232,84	-191 767,16	36,1
Netto	-150 000,00	-150 000,00	-300 000,00	-108 232,84	-191 767,16	36,1
Liikenneväylät						
Tulot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-600 000,00		-600 000,00	-677 594,82	77 594,82	112,9
Netto	-600 000,00	0,00	-600 000,00	-677 594,82	77 594,82	112,9
Viherrakentaminen						
Tulot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-35 000,00		-35 000,00	-34 113,49	-886,51	97,5
Netto	-35 000,00	0,00	-35 000,00	-34 113,49	-886,51	97,5
Vesihuolto						
Tulot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-380 000,00	-120 000,00	-500 000,00	-498 662,32	-1 337,68	99,7
Netto	-380 000,00	-120 000,00	-500 000,00	-498 662,32	-1 337,68	99,7
Haja-alueen viemärit						
Tulot	20 000,00		20 000,00	0,00	20 000,00	0,0
Menot	-350 000,00		-350 000,00	-66 077,82	-283 922,18	18,9
Netto	-330 000,00	0,00	-330 000,00	-66 077,82	-263 922,18	20,0
Pienhankinnat						
Tulot	0,00		0,00	0,00	0,00	-100,0
Menot	-80 000,00		-80 000,00	-92 461,07	12 461,07	115,6
Netto	-80 000,00	0,00	-80 000,00	-92 461,07	12 461,07	115,6
Kirjasto Töysä-talolle						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-700 000,00	550 000,00	-150 000,00	-25 532,94	-124 467,06	17,0
Netto	-700 000,00	550 000,00	-150 000,00	-25 532,94	-124 467,06	17,0
Kiinteistöjen pihojen kunnostukset						
Tulot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-24 294,83	-25 705,17	48,6
Netto	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-24 294,83	-25 705,17	48,6
Yksitysteiden peruskunnostukset						
Tulot	45 000,00		45 000,00	34 718,25	10 281,75	77,2
Menot	-65 000,00		-65 000,00	-40 208,01	-24 791,99	61,9
Netto	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-5 489,76	-14 510,24	27,4
Keskustan alue- ja liikennejärjestelyt						
Tulot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-100 000,00		-100 000,00	-189,00	-99 811,00	0,2
Netto	-100 000,00	0,00	-100 000,00	-189,00	-99 811,00	0,2
Paloasema						
Tulot	250 000,00		250 000,00	250 000,00	0,00	0,0
Menot	-1 900 000,00		-1 900 000,00	-1 667 877,36	-232 122,64	87,8
Netto	-1 650 000,00	0,00	-1 650 000,00	-1 417 877,36	-232 122,64	85,9
Kevyen liikenteen väylä Kellokorpi-Tuuri						
Tulot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-700 000,00		-700 000,00	-680 125,41	-19 874,59	97,2
Netto	-700 000,00	0,00	-700 000,00	-680 125,41	-19 874,59	97,2

	Alkuper. talousarvio	Talousarvio- muutokset	Lopullinen talousarvio	Talousarvion toteutuma	Poikkeama talousarviosta	Käyttö- %
Kaupungintalon kartoitus ja suunnittelu						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-100 000,00		-100 000,00		-100 000,00	0,0
Netto	-100 000,00	0,00	-100 000,00	0,00	-100 000,00	0,0
KuntoLutran liikuntasalin lattia						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-110 000,00		-110 000,00	-79 508,50	-30 491,50	72,3
Netto	-110 000,00	0,00	-110 000,00	-79 508,50	-30 491,50	72,3
Konsepahallin laajennus						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	-1 000 000,00	950 000,00	-50 000,00	-47 953,04	-2 046,96	95,9
Netto	-1 000 000,00	950 000,00	-50 000,00	-47 953,04	-2 046,96	95,9
Hiekkatekonurmi/Pesäpallokenttä						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	0,00	-40 000,00	-40 000,00	-37 375,30	-2 624,70	93,4
Netto	0,00	-40 000,00	-40 000,00	-37 375,30	-2 624,70	93,4
Niinimaa-Hynnillä tien peruskorjaus						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Menot	0,00	-118 000,00	-118 000,00	-90 413,72	-27 586,28	76,6
Netto	0,00	-118 000,00	-118 000,00	-90 413,72	-27 586,28	76,6
Tekninen ja ympäristöryhmä yhteensä						
Tulot	315 000,00	0,00	315 000,00	284 718,25	30 281,75	90,4
Menot	-6 320 000,00	1 072 000,00	-5 248 000,00	-4 170 620,47	-1 077 379,53	79,5
Netto	-6 005 000,00	1 072 000,00	-4 933 000,00	-3 885 902,22	-1 047 097,78	78,8
INVESTOINNIT						
Tulot	665 000,00	1 051 245,00	1 716 245,00	1 926 112,79	-209 867,79	112,2
Menot	-6 550 000,00	-1 070 817,00	-7 620 817,00	-5 693 524,75	-1 927 292,25	74,7
Netto	-5 885 000,00	-19 572,00	-5 904 572,00	-3 767 411,96	-2 137 160,04	63,8

2.2.4. Rahoitusosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Lopullinen talousarvio	Talousarvion toteutuma	Poikkeama talousarviosta	Käyttö-%
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta	2 244 500,00	500 644,00	2 745 144,00	4 405 038,73	-1 659 894,73	160,5
Vuosikate	2 444 500,00	500 644,00	2 945 144,00	4 667 275,41	-1 722 131,41	158,5
Satunnaiset erät			0,00		0,00	0,0
Tulo-rahoituksen korjauserät	-200 000,00		-200 000,00	-262 236,68	62 236,68	131,1
Investointien rahavirta	-5 685 000,00	-19 572,00	-5 704 572,00	-3 505 175,28	-2 199 396,72	61,4
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-6 550 000,00	-1 070 817,00	-7 620 817,00	-5 693 524,75	-1 927 292,25	74,7
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 500 000,00		3 500 000,00	284 718,25	30 281,75	90,4
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	550 000,00	1 051 245,00	1 601 245,00	1 903 631,22	-302 386,22	118,9
Toiminta ja investoinnit, netto	-3 440 500,00	481 072,00	-2 959 428,00	899 863,45	-3 859 291,45	-30,4
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset	217 000,00	0,00	217 000,00	-425 121,30	642 121,30	-195,9
Antolainasaamisten lisäykset muille	-53 000,00	0,00	-53 000,00	-762 332,00	709 332,00	1438,4
Antolainasaamisten lisäykset liikelait.		0,00	0,00		0,00	0,0
Antolainasaamisten vähennykset muilta	270 000,00	0,00	270 000,00	337 210,70	-67 210,70	124,9
Antolainasaamisten vähennykset liikelait.		0,00	0,00		0,00	0,0
Lainakannan muutokset	4 083 000,00	0,00	4 083 000,00	4 579 613,15	-496 613,15	112,2
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	9 300 000,00		9 300 000,00	14 200 000,00	-4 900 000,00	152,7
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 217 000,00		-5 217 000,00	-10 320 386,85	5 103 386,85	197,8
Lyhytaikaisten lainojen muutos			0,00	700 000,00	-700 000,00	-100,0
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-976 000,00		-976 000,00	-3 533 440,04	2 557 440,04	362,0
Rahoitustoiminta, netto	3 324 000,00	0,00	3 324 000,00	621 051,81	2 702 948,19	18,7
Vaikutus maksuvalmiuteen	-116 500,00	481 072,00	364 572,00	1 520 915,26	-1 156 343,26	417,2
Kassavarojen muutos						
Kassavarat 31.12.				12 693 539,20		
Kassavarat 1.1.				11 172 623,94		
Kassavarojen muutos				1 520 915,26		

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. Tuloslaskelma

	2016		2015	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	7 816 307,62		8 124 056,75	
Maksutuotot	1 219 886,61		3 402 946,51	
Tuet ja avustukset	336 222,21		1 956 384,93	
Muut toimintatuotot	2 534 553,77	11 906 970,21	2 175 269,84	15 658 658,03
Valmistus omaan käyttöön		215 478,70		0,00
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-17 884 668,34		-26 601 600,65	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-4 704 521,03		-6 492 820,26	
Muut henkilösivukulut	-1 280 289,31		-1 547 431,47	
Palvelujen ostot	-51 030 529,94		-41 588 576,32	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 195 312,10		-4 562 119,40	
Avustukset	-1 322 549,24		-4 155 655,59	
Muut toimintakulut	-1 331 948,40	-81 749 818,36	-1 264 601,83	-86 212 805,52
TOIMINTAKATE		-69 627 369,45		-70 554 147,49
Verotulot		34 482 058,11		34 014 418,30
Valtionosuudet		38 869 835,00		37 397 524,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	119 529,01		273 725,57	
Muut rahoitustuotot	1 013 109,87		737 233,84	
Korkokulut	-115 126,44		-280 862,87	
Muut rahoituskulut	-74 760,69	942 751,75	-3 957,37	726 139,17
VIOSIKATE		4 667 275,41		1 583 933,98
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 133 193,51		-2 982 405,86	
Arvonalentumiset	0,00	-3 133 193,51	0,00	-2 982 405,86
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot	0,00		0,00	
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS		1 534 081,90		-1 398 471,88
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		0,00		0,00
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		0,00		0,00
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		0,00		0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ		1 534 081,90		-1 398 471,88
Toimintatuotot/toimintakulut, %	14,6		18,2	
Vuosikate/poistot, %	149,0		53,1	
Vuosikate, euroa/asukas	392		131	
Poistot, euroa/asukas	263		247	
Asukasmäärä 31.12.	11 910		12 052	

3.2. Rahoituslaskelma

	2016		2015	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	4 667 275,41		1 583 933,98	
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	-262 236,68	4 405 038,73	-109 209,41	1 474 724,57
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-5 693 524,75		-5 240 956,08	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	284 718,25		185 000,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 903 631,22	-3 505 175,28	378 326,06	-4 677 630,02
Toiminnan ja investointien rahavirta		899 863,45		-3 202 905,45
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-762 332,00		-2 500,00	
Antolainasaamisten vähennys	337 210,70	-425 121,30	127 875,56	125 375,56
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 200 000,00		6 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 320 386,85		-4 783 563,68	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	700 000,00	4 579 613,15	1 800 000,00	3 016 436,32
Oman pääoman muutokset		0,00		0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-89 602,02		87 834,57	
Vaihto-omaisuuden muutos	55 603,41		-60 438,01	
Saamisten muutos	390 500,80		-67 766,28	
Korottomien velkojen muutos	-3 889 942,23	-3 533 440,04	454 759,27	414 389,55
Rahoituksen rahavirta		621 051,81		3 556 201,43
Rahavarojen muutos		1 520 915,26		353 295,98
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	12 693 539,20		11 172 623,94	
Rahavarat 1.1.	-11 172 623,94	1 520 915,26	-10 819 327,96	353 295,98
Investointien tulorahoitus, %		86,3		31,3
Pääomamenojen tulorahoitus, %		28,9		16,3
Lainanhoitokate		0,5		0,4
Kassan riittävyys, pv		47		42
Asukasmäärä		11 910		12 052

3.3. Tase

VASTAAVAA	2016	2015	VASTATTAVAA	2016	2015
A PYSYVÄT VASTAAVAT			A OMA PÄÄOMA		
I Aineettomat hyödykkeet			I Peruspääoma	33 656 957,23	33 656 957,23
1. Aineettomat oikeudet	0,00	0,00	II Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00
2. Tietokoneohjelmistot	67 601,46	35 453,28	III Muut omat rahastot	0,00	0,00
3. Muut pitkävaikutteiset menot	1 708 081,87	1 714 601,37	IV Edell. tilikauden ylijäämä (alijäämä)	11 384 202,96	12 782 674,84
4. Ennakkomaksut	0,00	0,00	V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 534 081,90	-1 398 471,88
	<u>1 775 683,33</u>	<u>1 750 054,65</u>	OMA PÄÄOMA YHT.	46 575 242,09	45 041 160,19
II Aineelliset hyödykkeet			B POISTOERO JA VAPAAEHT. VAR.		
1. Maa- ja vesialueet	8 392 414,63	8 380 684,16	1. Poistoero	0,00	0,00
2. Rakennukset	23 911 898,18	22 962 692,47	2. Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 314 489,93	14 644 695,04	POISTOERO JA VAP.E. VAR. YHT.	0,00	0,00
4. Koneet ja kalusto	777 180,59	1 041 704,36	C PAKOLLISET VARAUKSET		
5. Muut aineelliset hyödykkeet	109 263,51	109 263,51	1. Eläkevaraukset	0,00	0,00
6. Ennakkomaksut ja keskener.hank.	1 272 892,61	2 032 910,14	2. Muut pakolliset varaukset	0,00	0,00
	<u>49 778 139,45</u>	<u>49 171 949,68</u>	PAKOLLISET VARAUKSET YHT.	0,00	0,00
III Sijoitukset			D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
1. Osakkeet ja osuudet	16 746 262,63	16 743 862,63	1. Valtion toimeksiannot	0,00	2 123,30
2. Joukkovelkakirjalainasaamiset			2. Lahjoitusrahastojen pääomat	506 297,78	485 394,86
3. Muut lainasaamiset	8 136 934,33	7 868 897,03	3. Muut toimeksiantojen pääomat	14 973,23	122 327,17
4. Muut saamiset	8 389,00	8 389,00	TOIMEKSIANT. PÄÄOMAT YHT.	521 271,01	628 960,33
	<u>24 891 585,96</u>	<u>24 621 148,66</u>			
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	76 445 408,74	75 543 152,99	E VIERAS PÄÄOMA		
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			I Pitkäaikainen		
1. Valtion toimeksiannot	3 151,00	2 123,30	1. Joukkovelkakirjalainat		
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	50 528,09	50 528,09	2. Lainat rah- ja vakuutuslaitoksilta	31 115 574,38	26 700 680,85
3. Muut toimeksiantojen varat	0,00	0,00	3. Lainat julkisyhteisöiltä	13 778,01	17 722,38
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT	53 679,09	71 766,39	4. Lainat muilta luotonantajilta		
C VAIHTUVAT VASTAAVAT			5. Saadut ennakot		
I Vaihto-omaisuus			6. Ostovelat		
1. Aineet ja tarvikkeet	3 116,32	3 885,21	7. Muut velat/Liitt.maksut ja muut velat	2 176 605,44	2 109 505,44
2. Keskeneräiset tuotteet	0,00	0,00	8. Siirtovelat		
3. Valmiit tuotteet	0,00	0,00		<u>33 305 957,83</u>	<u>28 827 908,67</u>
4. Muu vaihto-omaisuus	0,00	0,00	II Lyhytaikainen		
5. Ennakkomaksut	6 583,51	6 148,03	1. Joukkovelkakirjalainat		
	<u>9 699,83</u>	<u>65 303,24</u>	2. Lainat rah. ja vakuutuslaitoksilta	7 585 106,47	7 416 778,47
II Saamiset			3. Lainat julkisyhteisöiltä	3 763,46	3 427,47
Pitkäaikaiset saamiset			4. Lainat muilta luotonantajilta		
1. Myyntisaamiset	0,00	0,00	5. Saadut ennakot	157 302,69	172 512,71
2. Lainasaamiset	0,00	0,00	6. Ostovelat	1 667 485,39	3 076 773,43
3. Muut saamiset	0,00	0,00	7. Muut velat	828 968,58	1 229 543,51
4. Siirtosaamiset	0,00	0,00	8. Siirtovelat	2 419 909,89	4 551 879,13
Lyhytaikaiset saamiset				<u>12 662 536,48</u>	<u>16 450 914,72</u>
1. Myyntisaamiset	2 791 561,22	2 455 369,01	VIERAS PÄÄOMA YHT.	45 968 494,31	45 278 823,39
2. Lainasaamiset	242 384,00	85 300,00	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	93 065 007,41	90 948 943,91
3. Muut saamiset	87 975,39	231 889,73			
4. Siirtosaamiset	740 759,94	1 323 538,61			
	<u>3 862 680,55</u>	<u>4 096 097,35</u>			
	<u>3 862 680,55</u>	<u>4 096 097,35</u>			
III Rahoitusarvopaperit			Omavaraisuusaste, %	50,1	49,6
1. Osakkeet ja osuudet			Suhteell. velkaantuneisuus,%	53,7	51,8
2. Sij. rahamarkkinainstrumentteihin	11 276 959,63	10 811 307,96	Kertynyt yli-/alijäämä, milj. eurc	12,9	11,4
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset			Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/as	1 085	945
4. Muut arvopaperit			Lainakanta 31.12., milj. euroa	38,7	34,1
	<u>11 276 959,63</u>	<u>10 811 307,96</u>	Lainakanta, euroa/asukas	3 251	2 833
IV Rahat ja pankkisaamiset	14 16 579,57	36 13 15,98	Lainasaam. 31.12., milj. euroa	8,1	7,9
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	16 565 919,58	15 334 024,53	Asukasmäärä	11 910	12 052
VASTAAVAA YHTEENSÄ	93 065 007,41	90 948 943,91			

3.4. Konsernilaskelmat

3.4.1. Konsernituloslaskelma

	2016	2015
Toimintatuotot	64 882 684,00	51 580 735,87
Toimintakulut	-130 531 589,49	-118 452 419,23
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	541 354,60	30 456,81
Toimintakate	-65 107 550,89	-66 841 226,55
Verotulot	34 375 535,00	34 014 418,30
Valtionosuudet	38 869 835,00	37 397 524,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	20 646,23	100 330,71
Muut rahoitustuotot	939 151,26	863 390,52
Korkokulut	-469 059,01	-711 127,61
Muut rahoituskulut	9 995,60	63 637,31
Vuosikate	8 638 553,19	4 886 946,68
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 022 091,93	-6 037 910,52
Tilikauden yli- ja alipariarvot		0,00
Arvonalentumiset	-6 022 091,93	0,00
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tilikauden tulos	2 616 461,26	-1 150 963,84
Tilinpäätössirrot	-12 251,99	-26 161,49
Tilikauden verot	-5 457,35	-7 049,66
Laskennalliset verot	-49 474,00	
Vähemmistöosuudet	-33 961,04	-29 102,22
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 515 316,88	-1 213 277,21
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	49,7	43,5
Vuosikate/Poistot, %	143,4	80,9
Vuosikate, euroa/asukas	725	405
Asukasmäärä	11 910	12 052

3.4.2. Konsernin rahoituslaskelma

	2016	2015
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	8 638 553,19	4 814 619,72
Satunnaiset erät		
Tilikauden verot	-5 457,35	-7 049,66
Tulorahoituksen korjauserät	-669 161,34	-138 339,09
	<u>7 963 934,50</u>	<u>4 669 230,97</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-12 793 811,17	-14 134 431,17
Rahoitusosuudet investointimenoihin	546 380,89	193 903,42
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	1 981 059,47	873 516,62
	<u>-10 266 370,81</u>	<u>-13 067 011,13</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 302 436,31	-8 397 780,16
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-762 332,00	-17 500,00
Antolainasaamisten vähennys	344 411,16	135 076,02
	<u>-417 920,84</u>	<u>117 576,02</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 668 682,94	11 218 545,98
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 297 012,33	-6 291 655,11
Lyhytaikaisten lainojen muutos	554 365,62	2 056 089,97
	<u>8 926 036,23</u>	<u>6 982 980,84</u>
Oman pääoman muutokset	<u>256 363,23</u>	<u>680 170,00</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-28 159,89	91 074,88
Vaihto-omaisuuden muutos	-14 918,08	-120 035,57
Saamisten muutos	489 470,23	720 936,25
Korottomien velkojen muutos	-6 449 563,48	950 641,34
	<u>-6 003 171,22</u>	<u>1 642 616,90</u>
Rahoituksen rahavirta	2 761 307,40	9 423 343,76
Rahavarojen muutos	458 871,09	1 025 563,60
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	15 871 505,25	15 434 179,42
Rahavarat 1.1.	-15 412 634,16	-14 408 615,82
	458 871,09	1 025 563,60
Investointien tulorahoitus, %	70,5	34,5
Pääomamenojen tulorahoitus, %	36,1	23,9
Lainanhoitokate	0,8	0,8
Kassan riittävyys, pv	37	40
Asukasmäärä	11 910	12 052

3.4.3. Konsernitase

VASTAAVAA	2016	2015	VASTATTAVAA	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	33 656 957,23	33 656 957,23
Aineettomat oikeudet	1 184 647,23	1 206 158,50	Arvonkorotusrahasto	204 810,85	263 990,82
Muut pitkävaikutteiset menot	1 720 475,56	1 783 479,01	Muut omat rahastot	303 718,21	386 072,02
Ennakkomaksut	0,00	0,00	Edell. tilikausien ylijäämä (alijäämä)	10 029 792,83	10 705 474,47
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	2 905 122,79	2 989 637,51	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 515 316,88	-12 13 277,21
Aineelliset hyödykkeet			OMA PÄÄOMA YHT.	46 710 596,00	43 799 217,33
Maa- ja vesialueet	9 511 577,70	9 431 061,08	VÄHEM MISTÖOSUDET	4 19 986,94	3 66 158,44
Rakennukset	58 439 507,50	57 228 841,93	PAKOLLISET VARAUKSET		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	19 870 053,83	17 993 975,91	Eläkevaraukset	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	3 464 781,79	4 030 377,15	Muut pakolliset varaukset	8 12 540,97	6 774 94,29
Muut aineelliset hyödykkeet	406 336,95	238 630,98	PAKOLLISET VARAUKSET YHT.	8 12 540,97	6 77 494,29
Ennakkomaksut ja keskener. hankinn.	4 833 365,60	2 907 571,93	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	709 503,49	765 354,11
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	96 525 623,37	91 830 458,98	VIERAS PÄÄOMA		
Sijoitukset			Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	59 080 787,89	50 125 301,63
Osakkuusyhteisöosuudet	2 570 131,88	3 106 172,55	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	3 231 210,30	3 103 862,85
Muut osakkeet ja osuudet	3 068 741,93	2 067 774,78	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	10 743 348,23	10 591 987,18
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	0,00	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	10 252 268,41	15 601 226,18
Muut lainasaamiset	2 204 191,10	1 764 466,00	VIERAS PÄÄOMA YHT.	83 307 614,83	79 422 377,84
Muut saamiset	27 395,41	27 676,25	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	131 960 242,23	125 030 602,01
Sijoitukset yhteensä	7 870 460,32	6 966 089,58	Omavaraisuusaste, %	35,7	35,3
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	107 301 206,48	101 786 186,07	Suhteellinen velkaantuneisuus. %	63,1	63,5
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	165 181,15	192 858,82	Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 euroa	12 545	9 492
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asuka	1053	788
Vaihto-omaisuus	735 542,99	724 663,07	Konsernin lainat, euroa/asukas	5 863	5 038
Saamiset	7 886 806,36	6 854 394,61	Konsernin lainakanta 31.12., 1 000	69 824	60 717
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00	Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 0	2 232	1 792
Lyhytaikaiset saamiset	0,00	0,00	Kunnan asukasmäärä	11 910	12 052
Rahoitusarvopaperit	11 566 560,46	11 136 926,90			
Rahat ja pankkisaamiset	4 304 944,79	4 335 572,54			
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	24 493 854,60	23 051 557,12			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	131 960 242,23	125 030 602,01			

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1. Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenoon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuuspaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vertailutiedot

Vertailutietoina on käytetty mahdollisuuksien mukaan Alavuden tilinpäätöstietoja edellisiltä vuosilta sekä graafeissa koko maan keskiarvoja.

4.1.2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on osakkaana. Osakkuusyhteisöistä kolme on yhdistelty ja 13 asunto-osakeyhtiötä on jätetty yhdistelemättä, koska yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen merkitys konsernin toiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelmissä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu oleellisuuden periaatetta noudattaen suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Osa osakkuusyhteisöistä on jätetty yhdistelemättä niiden vähäisen merkityksen johdosta.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tulosryhmittäin	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Hallinto- ja kehityspalvelut*	52 731 602	2 951 316	4 136 290	956 203
Talouspalvelut*		3 666 989		3 666 989
Perusturvapalvelut*		35 873 662		4 940 848
Sivistyspalvelut	3 489 574	3 303 135	1 694 425	1 502 838
Tekninen palvelut	8 661 508	5 785 634	6 076 255	4 591 780
Toimintatuotot yhteensä **)	64 882 684	51 580 736	11 906 970	15 658 658

* Hallinto- ja kehityspalvelut ja Talouspalvelut yhdistetty yhdeksi tulosryhmäksi 1.1.2016 alkaen. Perusturvapalvelut tulosryhmä poistui sotepalveluiden ulkoistamisen myötä 1.1.2016 alkaen ja SoTe- palvelut tulivat osaksi Hallinto- ja kehityspalveluita 1.1.2016 alkaen.

** Toimintatuottojen erittely esitetään ulkoisista eristä.

Verotulot	Kaupunki	
	2016	2015
Kunnan tulovero	29668088	29 181 818
Osuus yhteisöveron tuotosta	2203089	2 244 521
Kiinteistövero	2610881	2 588 079
Muut verotulot	0	0
Verotulot yhteensä	34 482 058	34 014 418

Valtionosuudet	Kaupunki	
	2016	2015
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	40061345	38 705 624
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksie taseus (+/-)	11719	11 527
Opetus ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1191510	-1 308 100
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0
Valtionosuudet yhteensä	38 869 835	37 397 524

Palvelujen ostojen erittely	Kaupunki	
	2016	2015
Asiakaspalvelujen ostot	44585506	33 387 303
Muiden palvelujen ostot	8826670	11 368 915
Palvelujen ostot yhteensä	53 412 176	44 756 218

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistosuunnitelma päivitettiin vastaamaan KILAn kuntajaoston ohjeistusta ja käytettiin tilinpäätösvouden uusien kohteiden poistolaskennassa. Vanha poistopohja käytiin harmonisoiden läpi kuntaliitoksen yhteydessä. Poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

PYSYVÄT VASTAAVAT	poistoaika	poistotapa	KILA
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	2	tasapoisto	2-5
Aineettomat oikeudet	5	tasapoisto	5-20
Liikearvo	2	tasapoisto	2-5
Muut pitkävaikutteiset menot			
ATK-ohjelmistot	3	tasapoisto	2-5*
Tieosuudet	15	tasapoisto	2-5*
Muut	3	tasapoisto	2-5*
* erityisestä syystä voi olla enintään 20 vuotta			
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet		ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat**			
Hallinto- ja laitosrakennukset, puiset	20	tasapoisto	20-50
Hallinto- ja laitosrakennukset, kiviset	30	tasapoisto	20-50
Tehdas- ja tuotantorakennukset, puiset	20	tasapoisto	20-30
Tehdas- ja tuotantorakennukset, kiviset	30	tasapoisto	20-30
Talousrakennukset, puiset	10	tasapoisto	10-20
Talousrakennukset, kiviset	20	tasapoisto	10-20
Vapaa-ajan rakennukset, puiset	20	tasapoisto	20-30
Vapaa-ajan rakennukset, kiviset	30	tasapoisto	20-30
Asuinrakennukset, puiset	30	tasapoisto	30-50
Asuinrakennukset, kiviset	40	tasapoisto	30-50
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot	15	tasapoisto	15-20
Sillat, laiturit ja uimalat	10	tasapoisto	10-30
Muut maa- ja vesirakenteet	15	tasapoisto	15-30
Vedenjakeluverkosto	30	tasapoisto	30-40
Viemäriverkko	30	tasapoisto	30-40
Kaukolämpöverkko	20	tasapoisto	20-30
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15	tasapoisto	15-20
Puhelinverkko, keskusasem ja alakeskukset	10	tasapoisto	10-12
Maakaasuverkko	20	tasapoisto	20-25

Muut putki- ja kaapeliverkot	15	tasapoisto	15-20
Sähkö-, vesi- yms.laitosten laitoskoneet ja laitteet	10	tasapoisto	10-20
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15	tasapoisto	15-20
Liikenteen ohjauslaitteet	10	tasapoisto	10-15
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10	tasapoisto	10-15

**perusparannusmenojen poistoaika on kolmasosa(1/3) normaalista poistoajasta ja kohteen

kokonaisperusparannusmenojen poistoaika on kaksi kolmasosaa(2/3) normaalista poistoajasta.

Koneet ja kalusto

Rautaiset alukset	15	tasapoisto	15-20
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8	tasapoisto	8-15
Muut kuljetusvälineet	4	tasapoisto	4-7
Muut liikkuvat työkoneet	5	tasapoisto	5-10
Muut raskaat koneet	10	tasapoisto	10-15
Muut kevyet koneet	5	tasapoisto	5-10
Sairaala-, terveydenhuolto- yms.laitteet	5	tasapoisto	5-15
ATK-laitteet	3	tasapoisto	3-5
Muut laitteet ja kalusteet	3	tasapoisto	3-5
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat		käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet		ei poistoaikaa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		ei poistoaikaa	

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa
---------------------	----------------

Pienet käyttöomaisuushankinnat, alle 5.000 €, on kirjattu vuosikuluksi. Pienhankintarajaa verrataan hyödykkeen arvoon kokonaisuutena, vaikka hyödyke muodostuisikin useasta komponentista. Pienhankintaraja on määritelty ilman arvonnäköä.

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	677495	668 413		
Lisäykset tilikaudella	180843	117 432		
Vähennykset tilikaudella	112497	108 350		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	745 841	677 495		

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja tappiot	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Muut toimintatuotot				
Maa-alueiden luovutusvoitot	255431	60 901	248333	60 901
Muut luovutusvoitot	13903	77 438	13903	48 308
Muut toimintakulut				
Maa-alueiden luovutustappiot		138 339	0	109 209
Muut luovutustappiot	7587			

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	Kaupunki	
	2016	2015
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	50000,00	
Osinkotuotot muista yhteisöistä	100 963,12	108 722,00
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	39 324,31	41 374,31
Yhteensä	190 287,43	150 096,31

4.3. Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutt.menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	35453,28	1714601,37		1750054,65
Lisäykset tilikauden aikana	79678,20	271035,30		350713,50
Rahoitusosuudet tilikaudella		34718,25		34718,25
Vähennykset tilikauden aikana				
Siirrot erien välillä				
Tilikauden poisto	47530,02	242836,55		290366,57
Arvonl. ja niiden palautukset				
Aktivoidut korkomenot				
Poistamaton hankintameno 31.12.	67601,46	1708081,87		1775683,33
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	67601,46	1708081,87		1775683,33

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto
Poistamaton hankintameno 1.1.	8380684,16	22962692,47	14644695,04	1041704,36
Lisäykset tilikauden aikana	11730,47	2914672,13	1629527,59	192147,07
Rahoitusosuudet tilikaudella		250000,00		
Vähennykset tilikauden aikana		280000,00		
Siirrot erien välillä				
Tilikauden poisto		1435466,42	959732,7	456670,84
Arvonl. ja niiden palautukset				
Aktivoidut korkomenot				
Poistamaton hankintameno 31.12.	8392414,63	23911898,18	15314489,93	777180,59
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	8392414,63	23911898,18	15314489,93	777180,59

Aineelliset hyödykkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	109263,51	2032910,14		49171949,68
Lisäykset tilikauden aikana				4748077,26
Rahoitusosuudet tilikaudella				250000,00
Vähennykset tilikauden aikana				280000,00
Siirrot erien välillä		-760017,53		-760017,53
Tilikauden poisto				2851869,96
Arvonl. Ja niiden palautukset				
Aktivoidut korkomenot				
Poistamaton hankintameno 31.12.	109263,51	1272892,61		49778139,45
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	109263,51	1272892,61		49778139,45

Maa- ja vesialueet erittely	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	775677,37	727 827,10	77339,68	68 039,68
Muut maa- ja vesialueet	8735900,32	8 703 233,98	8315074,95	8 312 644,48
Maa- ja vesialueet yhteensä	9511577,69	9 431 061,08	8392414,63	8 380 684,16

Osakkeet ja osuudet	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	6264644,19	997185,96	6658306,67	2823725,81	16743862,63
Lisäykset	2400,00				2400,00
Vähennykset					0
Siirrot erien välillä		1082487,53		-1082487,53	0
Hankintameno 31.12.	6267044,19	2079673,49	6658306,67	1741238,28	16746262,63
Arvonlennukset					0
Arvonkorotukset					0
Kirjanpitoarvo 31.12.	6267044,19	2079673,49	6658306,67	1741238,28	16746262,63

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset	Jvk-lainasaamiset	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.		6132682,10		1736214,93	7868897,03
Lisäykset				577848,00	577848,00
Vähennykset		178888,26		130922,44	309810,70
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.		5953793,84		2183140,49	8136934,33
Arvonlennukset					0
Arvonkorotukset					0
Kirjanpitoarvo 31.12.		5953793,84		2183140,49	8136934,33

Omistuksia muissa yhteisöissä

Nimi ja kotipaikka	Kunnan omistusosuus	Konsernin omistusosuus	Kuntakonsernin osuus (1000€)		
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitto/tappiosta
Tytäryhteisöt / Alavus					
Alavuden Jäähalli Oy	83,35 %	83,35 %	507	1038	-2
Alavuden Kehitys Oy	100,00 %	100,00 %	169	72	-23
Alavuden Lämpö Oy	100,00 %	100,00 %	689	10004	5
A-Pesu Oy	100,00 %	100,00 %	132	109	17
Alavuden Vuokra-asunnot Oy	100,00 %	100,00 %	3415	16084	0
Kiinteistö Oy Alavus Fasadi	100,00 %	100,00 %	574	1669	-8
Kiinteistö Oy Tuurin Tietotalo	100,00 %	100,00 %	148	356	7
Asunto Oy Asulantie	53,70 %	53,70 %	118	0	0
Asunto Oy Eevanraitti	100,00 %	100,00 %	9	553	0
Asunto Oy Töysän Tapanintie 10	0,00 %	100,00 %	513	0	-1
FinnTöysä Oy	100,00 %	100,00 %	169	2	-1
		Yhteensä	6443	29887	-6
Kuntayhtymät					
Eskoon sosiaalipalvelujen ky, Seinäjoki	5,29 %	5,29 %	420	590	92
Etelä-Pohjanmaan liitto, Seinäjoki	6,17 %	6,17 %	88	36	19
Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ky, Seinäjoki	6,99 %	6,99 %	4220	11594	297
Kuusiokuntien sosiaali- ja terveys ky, Alavus	53,59 %	53,59 %	876	2748	0
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Seinäjoki	2,72 %	2,72 %	1808	301	5
		Yhteensä	7412	15269	413

Osakkuusyhteisöt(yhdistellyt)					
Kuusiolinna Terveys Oy	23,20 %	23,20 %	495	2618	495
Kt Oy Alavuden Linja-autoasema	48,80 %	48,80 %	407	82	0
Kt Oy Alavuden Teollisuuspuisto	38,00 %	38,00 %	144	348	-2
		Yhteensä	1046	3048	493
Osakkuusyhteisöt(yhdistelemättömät)					
As Oy Metsuri	29,98 %	29,98 %			
As Oy Salmenpuisto	22,31 %	22,31 %			
As Oy Sulkavan Kotipelto	30,88 %	30,88 %			
As Oy Alavuden Kolistonhovi	31,28 %	31,28 %			
As Oy Alavuden Myllypolku	21,00 %	21,00 %			
As Oy Töysän Hakojärventalot	34,20 %	34,20 %			
As Oy Töysän Rimminkuja	37,77 %	37,77 %			
As Oy Salamomi	35,50 %	35,50 %			
As Oy Kaaponkuja	35,14 %	35,14 %			
As Oy Töysän Tapanintie 3	19,15 %	40,90 %			
As Oy Töysän Väkkärämäki	24,01 %	24,01 %			
As Oy Töysän Metsäniitty	25,00 %	25,00 %			
As Oy Töysän Mäkelänraitti	24,00 %	24,00 %			
Koillis-Satakunnan Sähkö Oy	25,30 %	25,30 %			

Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä

Saamisten erittely	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		459 471,43		486 736,45
Lainasaamiset	5 774 905,58	178 888,26	6132682,10	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	5 774 905,58	638359,69	6132682,10	486736,45

Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä				
Myyntisaamiset		418 304,42		203 084,15
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0,00	418304,42	0,00	203084,15
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		5587,94		
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0,00	5587,94	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	5953793,84	1062252,05	6132682,10	689820,60

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot			39324,31	39 324,31
Kelan korvaus työterv.huollosta	84000,00	195 000,00	84000,00	195 000,00
Tuet EU/valtio	244222,34	661 197,42	244222,34	661 197,42
E-P Pelastuslaitos/tasaus	89096,00	53 401,00	89096,00	53 401,00
Mela/tasaus		199 831,89		199 831,89
Keva/varhemaksutasaus	54111,55		54111,55	
Kuussote/vuokrat/12/2016	49490,55		49490,55	
Valtiovarainministeriö/sivistys	65011,00		65011,00	
Muut siirtosaamiset	267584,64	325 544,49	115504,19	174 783,99
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yht.	853516,08	1 434 974,80	740759,94	1 323 538,61

4.3.2. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Peruspääoma 1.1.	33656957,23	33 656 957,23	33656957,23	33 656 957,23
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	33 656 957,23	33 656 957,23	33 656 957,23	33 656 957,23
Arvonkorotusrahasto 1.1.	263990,82	263 990,82		
Lisäykset				
Vähennykset	59179,97			
Arvonkorotusrahasto 31.12.	204 810,85	263 990,82	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	386072,02	386 072,02		
Lisäykset				
Vähennykset	82353,81			
Muut omat rahastot 31.12.	303 718,21	386 072,02	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	10705474,47	8 319 539,99	12782674,84	9 628 276,79
Edell. tilikausien yli-/alijäämä 31.12	10 029 792,83	10 705 474,47	11 384 202,96	12 782 674,84
Tilikauden yli-/alijäämä	2515316,88	-1 213 277,21	1534081,90	
Oma pääoma yhteensä	46 710 596,00	43 799 217,33	46 575 242,09	46 439 632,07

Velat ja velkojen osat, jotka eräännyvät viiden vuoden tai pidemmän ajan kuluttua	Kaupunki	
	2016	2015
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16475148,00	10 304 377,00
Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainat muilta luotonantajilta		
Yhteensä	16 475 148,00	10 304 377,00

Velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		207 822,48		214 035,36
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0,00	207 822,48	0,00	214 035,36

Velat kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		27 839,02		1 834 660,11
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0,00	27 839,02	0,00	1 834 660,11
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat yhteensä	0,00	235 661,50	0,00	2 048 695,47

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Muut velat				
Liittymismaksut	2886346,72	2 729 531,72	2176605,44	2 109 505,44
Muut velat				
Muut velat yhteensä	2 886 346,72	2 729 531,72	2 176 605,44	2 109 505,44

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkajaksotukset	36627,94	130 325,81	36627,94	130 325,81
Lomapalkkajaksotukset	4104281,13	7 274 858,68	2171343,27	3 706 054,02
Korkojaksotukset	91763,45	107 918,17	20407,09	18 946,40
Mela/tasaus	187021,11		187021,11	
Kuusioikuntien terveys ky/tasaus				627 728,55
Muut siirtovelat	765464,34	1 519 154,09	4510,48	68 824,35
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	5 185 157,97	9 032 256,75	2 419 909,89	4 551 879,13

4.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5047174,69	3 434 405,66		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	6660899,00	5 179 937,00		
Lainat julkisyhteisöiltä	7854300,45	8 290 232,31		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	18440011,73	18 440 011,73		
Lainat muilta luotonantajilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yht.	25 100 910,73	23 619 948,73	0,00	0,00

Leasingvastuut	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Leasingvastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	71170,45	153 285,27	29059,86	53 430,16
Myöhemmin maksettavat	101696,69	162 180,10	13946,16	65 409,37
Leasing vastuut yhteensä	172 867,14	315 465,37	43 006,02	118 839,53

Muut kaupungin antamat vastuusitoumukset	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			13554937,00	9 954 937,00
Jäljellä oleva pääoma	11607572,50	8 768 424,29	9077932,19	6 064 823,69
Takaukset muiden puolesta*				
Alkuperäinen pääoma			7070330,65	7 070 330,65
Jäljellä oleva pääoma	4 915 521,80	5 406 306,04	4 915 521,80	5 406 306,04

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista	Kaupunki	
	2016	2015
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	58075897,00	57 717 987,61
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	43349,80	41 130,17

Sopimusvastuut	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Vuokravastuut	8 054 128,86	8 160 586,85		
Arvonlisäveron palautusvastuu	1 163 074,43	1 133 250,67		

4.5. Henkilöstöä ja tilintarkastajien palkkioita koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	Kaupunki	
	2016	2015
Hallinto- ja kehityspalvelut *	91	102
Hallinto- ja kehityspalvelut / työntekijät joiden palvelusuhde kaupunkiin säilytetty eläkejärjestelyjen vuoksi, mutta työnantajana tällä hetkellä Kuusilinna Oy	38	
Perusturvapalvelut	0	288
Sivistyspalvelut	416	412
Tekniset palvelut	153	142
Yhteensä	698	944

* Hallinto- ja kehityspalvelut ja Talouspalvelut yhdistetty yhdeksi palveluryhmäksi 1.1.2016 alkaen

Henkilökulut	Kaupunki	
	2016	2015
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	23 869 478,68	34 641 852,38
- sisältää henkilöstökulut, jotka aktivoitu aineellisiin hyödykkeisiin Valmistus omaan käyttöön -tilin kautta	215 478,70	
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		156 954,24
	23 869 478,68	34 798 806,62

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetty luottamushenkilömaksut	Kaupunki	
	2016	2015
Suomen Keskusta	2 657,50	3 418,38
Kansallinen kokoomus	1 650,50	2 532,64
Perussuomalaiset	819,83	1 295,01
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue	553,00	801,25
Suomen Kristillisdemokraatit	131,25	227,25
Yhteensä	5 812,08	8 274,53

Tilintarkastajan palkkiot	Kaupunki	
	2016	2015
PwC Julkistarkastus Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	12094,66	11 811,16
Tilintarkastajan lausunnot	661,50	
Muut palkkiot		
Palkkiot yhteensä	12 756,16	11 811,16

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1 Alavuden kaupungin vesihuoltolaitos

Laki vesihuoltolain muuttamisesta (681/2014) edellyttää että kunnan tai yrityksen tulee eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja sille on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase sekä esitettävä näiden liitteenä olevat tiedot. Mikäli vesihuoltolaitos huolehtii myös hulevesien viemäroinnistä, tulee myös sen kirjanpito eriyttää. Alavuden kaupunki on valtuuston päätöksellä (14.12.2015 § 47) muodostanut vesihuoltolaitoksesta taseyksikön ja hyväksynyt avaavan taseen 1.1.2015. Alavudella hulevesien viemäroinnistä vastaa yhdyskuntatekniset palvelut, joten sen kirjanpitoa ei ole eritelty.

5.1.1. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Katsaus vuoteen 2016

Vesihuoltolaitos jakaantuu kahteen tulosalueeseen, vesilaitokseen ja viemärlaitokseen. Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa asiakkailleen hyvää ja talousvedelle asetetut laatuvaatimukset täyttävää talousvettä sekä huolehtia viemäriveriesien johtamisesta ja käsittelystä. Hyvä palvelutaso ja toiminnot tuotetaan niin tehokkaasti ja taloudellisesti kuin se on mahdollista. Toimintavuonna laskutetun veden määrä oli 671 765 m³ ja jäteveden 347 357 m³. Vesijohtoverkoston pituus oli 675 km ja viemäriverkoston pituus 168 km.

Toimintavuonna talousvesi täytti sosiaali- ja terveysministeriön asettamat laatuvaatimukset ja suositukset kaikissa tutkituissa näytteissä. Talousvesinäytteitä otettiin yhteensä 35 kappaletta ja raakavesinäytteitä 30 kappaletta. Pumpatun raakaveden määrä oli 851 603 m³.

Vesijohtoverkostoa on saneerattu Asemanseudulla yhteensä noin 1,8 km sekä vesijohto- ja viemäriverkostoa on uusittu Kellokorventien – Aspinmäentien alueilla noin 1,2 km. Lisäksi vesi- ja viemäriverkostojen saneerauksia ja rakentamisia on tehty tarpeen mukaan esim. katujen peruskorjauksien yhteydessä.

Vesimittarihuoltoa on suoritettu huolto-ohjelman mukaisesti. Taajama-alueille vaihdetut ja uudet vesimittarit ovat pääasiassa etäluettavia.

Jätevedenpuhdistamolla on tehty huolto- ja kunnossapitotöitä huolto-ohjelman mukaisesti. Puhdistetun jäteveden määrä toimintavuonna oli 624 455 m³.

Vesihuoltolaitoksella on yhteinen 24h-päivystys Alavuden Lämpö Oy:n kanssa.

Organisaatio

Vesihuoltolaitoksen palveluyksikössä työskentelee vakituisesti kymmenen henkilöä. Vesihuoltolaitoksen henkilöstöpalveluja myydään Alavuden Lämpö Oy:lle ja kaupungin palveluyksiköille. Vesihuoltolaitos käyttää tarvittaessa kaupungin muiden palveluyksiköiden palveluja.

Toiminnan ja talouden kehitys

Vesihuoltolaitoksen toimintaa ohjaavat lakien, asetusten, ympäristölupien ja viranomaisohjeiden lisäksi vesihuollon erityisohjeet ja suunnitelmat. Suunnitelmien ja ohjeiden säännöllinen päivittäminen sekä määrätietoinen toimintojen kehittäminen ja niiden toteuttaminen ovat parantaneet vesihuoltolaitoksen toimintavarmuutta.

Vesihuoltolaitoksen talous on toteutunut pääosin talousarvion mukaisesti pieniä poikkeamia lukuun ottamatta. Talousarvion mukaista toimintakatetta ei saavutettu toimintavuonna. Laskutetun veden ja jäteveden määrät olivat arvioitua pienempiä.

Maksut

Vesihuoltolaitoksen käyttömaksut ovat olleet 1.1.2013 alkaen seuraavat:

- vesi 1,30 alv 0 % (1.2.2017 alkaen 1,40)
- jätevesi 1,95 alv 0 % (1.2.2017 alkaen 2,10)

Liittymis- ja perusmaksut määräytyvät kulutuspuitevesimittarin koon perusteella. Maksuja peritään veden ja jäteveden osalta.

Vedentuotanto- ja jakelu

Vesilaitoksella on käytössä useita raakavesikaivoja ja neljä vedenkäsittelylaitosta. Raakavesi johdetaan vedenkäsittelylaitoksilla kalkkikivialkaloinnin kautta alavesisäiliöihin, josta vesi pumpataan uv-desinfiointilaitteen läpi jakeluverkostoon. Kaikilla vedenkäsittelylaitoksilla alkalointikemikaalina käytetään kalkkikiveä ja pH nostetaan arvoon 8 – 8,5. Veden kovuus on 2 – 3 dH, eli vesi on pehmeää.

Jätevesien käsittely

Jätevedenpuhdistamo on toiminut pääosin lupaehtojen mukaisesti yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Kevään kylmät ja runsaat vuotovesimäärät kuormittivat puhdistamo huhti- toukokuussa sekä kesän aikana puhdistamolle on tullut ajoittain runsaasti sadevesiä. Viemäriverkostossa on jätevesipumppaamoja 47 kappaletta.

Timo Seppä
Laitospäällikkö

5.1.2. Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

Tuloslaskelma	1.1.-31.12.2016		1.1.-31.12.2015	
Liikevaihto	2 374 539,93		2 272 618,91	
Valmistus omaan käyttöön	71 433,82			
Liiketoiminnan muut tuotot	15 492,22		5 005,00	
Tuet ja avustukset kunnalta				
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-385 037,69		-358 479,26	
Palvelujen ostot	-297 714,49	-682 752,18	-315 698,28	-674 177,54
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-408 791,52		-341 054,68	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-95 469,73		-85 772,00	
Muut henkilösivukulut	-27 141,78		-19 717,68	
Henkilöstökorvaukset	1 921,32	-529 481,71	2 674,15	-443 870,21
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-437 730,26		-419 623,66
Liiketoiminnan muut kulut				
		-23 425,33		-26 412,72
Liikeylijäämä (-alijäämä)	788 076,49		713 539,78	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	4 978,84		4 786,72	
Muut rahoitustuotot				
Kunnalle maksetut korkokulut	-133 344,80		-140 771,08	
Muille maksetut korkokulut				
Korvaus peruspääomasta	-68 900,00		-72 737,20	
Muut rahoituskulut		-197 265,96		-208 721,56
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	590 810,53		504 818,22	
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut		0,00		0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia				
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		0,00		0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	590 810,53		504 818,22	
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %	8,68		8,40	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	8,68		8,40	
Voitto, %	24,88		22,21	

5.1.3. Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	1.1.-31.12.2016		1.1.-31.12.2015	
Toiminnan rahavirta				
Liikelyijäämä (-alijäämä)	788 076,49		713 539,78	
Poistot ja arvonalentumiset	437 730,26		419 623,66	
Rahoitustuotot ja -kulut	-197 265,96		-208 721,56	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	1 028 540,79	0,00	924 441,88
Investointien rahoitusvirta				
Investointimenot	-546 908,46		-485 512,17	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		70 000,00	
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	0,00	-546 908,46	0,00	-415 512,17
Toiminnan ja investointien rahavirta		481 632,33		508 929,71
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	67 100,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalta	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	0,00		-3 363,74	
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	0,00		0,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	0,00	67 100,00	0,00	-3 363,74
Oman pääoman muutokset		0,00		0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	1 719,24		569,10	
Saamisten muutos kunnalta				
Saamisten muutos muilta	-221 946,90		2 319,13	
Korottomien velkojen muutos kunnalta				
Korottomien velkojen muutos muilta	2 236,09	-217 991,57	191 410,10	194 298,33
Rahoituksen rahavirta		-150 891,57		190 934,59
Rahavarojen muutos		330 740,76		699 864,30
Rahavarojen muutos		330 740,76		699 864,30
Rahavarat 31.12.		1 030 605,06		699 864,30
Rahavarat 1.1.		699 864,30		0,00
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Investointien tulorahoitus, %		188,06		222,48
Lainanhoitokate		6,09		5,33
Current ratio		6,87		4,94
Quick ratio		6,87		4,93

5.1.3. Vesihuoltolaitoksen tase

Tase

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
Pysyvät vastaavat		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa ja vesialueet	13 760,61	13 760,61
Rakennukset	1 630 523,38	1 756 768,90
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 688 786,01	7 604 298,14
Koneet ja kalusto	91 326,57	106 064,13
Muut aineelliset hyödykkeet		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	249 654,26	83 980,85
Aineelliset hyödykkeet	9 674 050,83	9 564 872,63
Pysyvät vastaavat	9 674 050,83	9 564 872,63
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus	1 311,90	3 031,14
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	888 097,27	666 150,37
Vaihtuvat vastaavat	889 409,17	669 181,51
Rahat ja pankkisaamiset	1 030 605,06	699 864,30
VASTAAVAA	11 594 065,06	10 933 918,44

VASTATTAVAA	31.12.2016	31.12.2015
Oma pääoma		
Peruspääoma	2 120 000,00	2 120 000,00
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	2 324 242,30	1 819 424,08
Tilikauden yli/alijäämä	590 810,53	504 818,22
Oma pääoma	5 035 052,83	4 444 242,30
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	4 102 916,83	4 102 916,83
Korottomat velat kunnalta	0,00	0,00
Muut velat/liittymismaksut	2 176 605,44	2 109 505,44
Pitkäaikainen	6 279 522,27	6 212 422,27
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Lainat kunnalta	0,00	0,00
Ostovelat	72 134,60	76 880,90
Muut velat	142 566,89	141 070,43
Siirtovelat	64 788,47	59 302,54
Lyhytaikainen	279 489,96	277 253,87
Vieras pääoma	6 559 012,23	6 489 676,14
VASTATTAVAA	11 594 065,06	10 933 918,44
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuus, %	43,43	40,65
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	276,22	284,93
Kertynyt ylijäämä 31.12. 1000€	2 915	2 324
Lainakanta 31.12. 1000€	4 103	4 103

6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

6.1. Tilinpäätöksen allekirjoitus

Alavudella 30.3.2017

Alavuden kaupunginhallitus

Tiina Alasaari

Lasse Anttila

Vilho Lahti

Heli Rajalahti

Markku Ylinen

Petri Juurakko

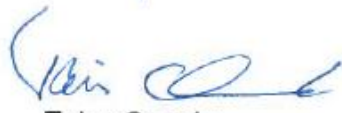
Raija Isoaho

Heimo Lamminaho

Tarja Ylimäki

Toivo Onnela

Terttu Liesmäki

5.2. Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Alavudella 19 / 5 2017

PwC Julkistarkastus Oy

Tilintarkastusyhteisö

Nils Hellberg

HT, KHT, JHT

7. LUETTELOT JA SELVITYKSET

7.1. Luettelo kirjanpitoKirjoista ja tositteiden lajeista

Atk-tulosteina:

Pääkirja
Päiväkirja
Ostoreskontra
Myyntireskontra
Palkkakirjanpito
Talousarvion toteutumisvertailu
Käyttöomaisuuskirjanpito

Tasekirja sidottuna

Muut tilinpäätösasiakirjat sidottuna:

Tase-erittelyt
Liitetietoerittelyt
Tilikartta
Kirjaussuunnitelma
Menetelmäkuvaus

7.2. Selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Kaikki kirjanpito- ja tilinpäätösaineisto säilytetään ensisijaisesti paperisessa muodossa. Pää- ja päiväkirjoja, reskontratietoja ja talousarvion toteutumia säilytetään myös sähköisessä muodossa.

7.3. Tunnuslukujen laskentakaavat

Tuloslaskelma

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot} + \text{Arvonalentumiset}$

Vuosikate € / asukas

= $\text{Vuosikate} / \text{Asukasmäärä}$

Rahoituslaskelma

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

=toiminnan ja investointien rahavirta –välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymä

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

LAINANHOITO

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv)

= $365 \text{ pv} * \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Tase

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= [Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)] / Asukas-määrä

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainat € / asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjasaamiset ja muut lainasaamiset

Konsernin tunnusluvut

Tuloslaskelma

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{Toimintatuotot} / \text{Toimintakulut}$

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{Vuosikate} / (\text{Poistot} + \text{Arvonalentumiset})$

Vuosikate € / asukas

= $\text{Vuosikate} / \text{Asukasmäärä}$

Rahoituslaskelma

INVESTOINNIT

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Pääomamenojen tulorahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / (\text{Investointien omahankintameno} + \text{Antolainojen nettolisäys} + \text{Lainanlyhennykset})$

LAINANHOITO

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv)

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Tase

Omavaraisuusaste (%)

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Konsernin lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Konsernin lainat € / asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla konsernin lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjasaamiset ja muut lainasaamiset

Kertynyt yli / alijäämä (1 000) €

= Edellisten tilikausien yli- / alijäämä + Tilikauden yli- / alijäämä / 1 000

Kertynyt yli / alijäämä € / asukas

= (Edellisten tilikausien yli- / alijäämä + Tilikauden yli- / alijäämä) / Asukasmäärä

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma – Saadut ennakot) / Käyttötulot

Taseyksikön tunnusluvut**Tuloslaskelma****Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %**

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalla maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Lainat kunnalta + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Sijoitetun pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalla maksetut korkokulut + Muille maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Voitto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen varauksia / Liikevaihto)

Rahoituslaskelma**Investointien tulorahoitus, %**

= 100 * / Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset – Tuloverot) / Investointien omahankintameno

Pääomamenojen tulorahoitus, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset – Tuloverot) / (Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Lainanlyhennykset)

Lainanhoito**Lainanhoitokate**

= (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset + Korkokulut – Tuloverot) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

148

Maksuvalmius**Current ratio**

= (Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Quick ratio

= (Rahat ja pankkisaamiset + Rahoitusarvopaperit + Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Tase**Kertynyt yli- / alijäämä**

= Edellisten tilikausien yli- / alijäämä + Tilikauden yli- / alijäämä

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma – Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma – Saadut ennakot) / Käyttötulot

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

